

Granice zrównoważonego partnerstwa. Część II

W Republice Białorusi obecną sytuację międzynarodową ocenia się jako niestabilną, łączącą w sobie zarówno tendencje odśrodkowe, jak i odśrodkowo-metalowe, z charakterystyczną dla nich nierównowagą gospodarczą oraz niechęć graczy światowych do działania we własnym interesie narodowym na rzecz wspólnego dobra. Trend nierównowagi w systemie kontroli i równowagi pomiędzy rywalizującymi ze sobą państwami, wzrost konfliktów regionalnych i zaangażowanie w nie nowych uczestników stały się dla wszystkich oczywiste. W takich warunkach - kryzys zaufania w regionie europejskim, w szerszej przestrzeni euroazjatyckiej i w skali globalnej - zapotrzebowanie na konstruktywny dialog i rozwój kompromisu staje się szczególnie istotne w sprawach międzynarodowych. Dla strony białoruskiej oznacza to, że dziś szczególnie ważne jest wykazanie odporności na niekorzystne czynniki zewnętrzne oraz zdolności do aktywnego przeciwdziałania i łagodzenia ich oddziaływania. Można to osiągnąć, jeśli wdrożona zostanie zrównoważona, wielosektorowa polityka zagraniczna.

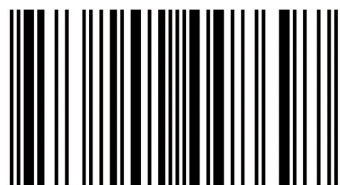
Doświadczenie zawodowe w dziennikarstwie - czterdzieści pięć lat. Teraz jest profesorem nadzwyczajnym w Katedrze Dziennikarstwa i Literatury Zagranicznej Instytutu Dziennikarstwa Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego. Obszary badań: nowoczesne stosunki międzynarodowe, dziennikarstwo międzynarodowe, międzynarodowa wymiana informacji.

Wydawnictwo
Zezkresy Wiedzy

Boris Zalesski

Granice zrównoważonego partnerstwa. Część II

978-620-2-44869-7

Boris Zalesski

Granice zrównoważonego partnerstwa. Część II

FOR AUTHOR USE ONLY

FOR AUTHOR USE ONLY

Boris Zalesski

**Granice zrównoważonego
partnerstwa. Część II**

FOR AUTHOR USE ONLY

Wydawnictwo Bezkręsy Wiedzy

Imprint

Any brand names and product names mentioned in this book are subject to trademark, brand or patent protection and are trademarks or registered trademarks of their respective holders. The use of brand names, product names, common names, trade names, product descriptions etc. even without a particular marking in this work is in no way to be construed to mean that such names may be regarded as unrestricted in respect of trademark and brand protection legislation and could thus be used by anyone.

Cover image: www.ingimage.com

Publisher:

Wydawnictwo Bezkresy Wiedzy

is a trademark of

International Book Market Service Ltd., member of OmniScriptum Publishing Group

17 Meldrum Street, Beau Bassin 71504, Mauritius

Printed at: see last page

ISBN: 978-620-2-44869-7

Copyright © Boris Zalesski

Copyright © 2020 International Book Market Service Ltd., member of OmniScriptum Publishing Group

FOR AUTHOR USE ONLY

Borys Zalessky

FOR AUTHOR USE ONLY

FOR AUTHOR USE ONLY

Granice zrównoważonego partnerstwa. Część II

FOR AUTHOR USE ONLY

FOR AUTHOR USE ONLY

Spis treści

Instytut Konsulów Honorowych: ukierunkowanie na poszczególne projekty	7
Republika Białorusi - Obwód Kaliningradzki: przezwyciężenie negatywnej dynamiki	10
Republika Białorusi - Obwód kurski: w drodze do przywrócenia obrotu handlowego	13
Republika Białorusi - region Władimira: zidentyfikowane obszary priorytetowe partnerstwa	16
Republika Białorusi - Obwód Wołogdzki: podstawa sukcesu - współdziałanie przedsiębiorstw	18
Republika Białorusi - Republika Czecheńska: kluczowy temat - współpraca przemysłowa.....	21
Republika Białorusi - Republika Chakasji: z tendencją do realizacji wspólnych projektów	24
Republika Białoruś - Kraj Primorski: cel - zwiększenie obrotów handlowych.....	27
Białoruś - Kazachstan: nowe możliwości współpracy.....	29
Białoruś - Kazachstan: innowacje, nowe technologie, współpraca	32
Białoruś - Ukraina: punkt odniesienia - współpraca przemysłowa.....	35
Białoruś - Kirgizja: od handlu do współpracy	38
Białoruś-Gruzja: parlamenty intensyfikują kontakty	41
Białoruś - Gruzja: rezerwa na rzecz partnerstwa - regiony.....	44
Białoruś-Polska: ożywienie stosunków opiera się na otwartości.....	47
Białoruś - Niemcy: nowe projekty, nowe możliwości	50
Białoruś-Hiszpania: wspólna komisja ustala priorytety.....	53
Białoruś - Zjednoczone Królestwo: współpraca na rzecz obopólnej korzyści	56

Białoruś - Serbia: aktualne kwestie dotyczące interakcji z mediami.....	59
Białoruś - Afganistan: od chęci do współpracy	62
Białoruś - Wietnam: kluczowe ogniwo - regiony	65
Białoruś-Sudan: podstawa partnerstwa - mapa drogowa.....	68
Białoruś-Wenezuela: w kierunku odnowienia umów	71
Białoruś-Brazylia: priorytety rozwoju partnerstwa.....	74

FOR AUTHOR USE ONLY

Instytut Konsulów Honorowych: ukierunkowanie na projekt

W październiku 2017 roku w Mińsku odbyła się pierwsza konferencja konsulów honorowych Republiki Białorusi. Statystyki mówią, że obecnie 80 konsulów honorowych w 56 krajach reprezentuje i chroni prawa i interesy białoruskich obywateli za granicą. Ich zawodowe zainteresowania obejmują również takie obowiązki, jak promowanie przyjaznych stosunków, rozszerzanie politycznych, handlowych i gospodarczych, inwestycyjnych, kulturalnych i naukowych relacji z zagranicą. Dlatego w okręgach konsularnych konsulów honorowych Białorusi zazwyczaj znajdują się centra przemysłowe i finansowe, a sami konsulowie honorowi cieszą się zasłużonym autorytetem w kręgach politycznych i biznesowych swoich krajów.

Pierwsza konferencja zgromadziła w stolicy Białorusi około 60 konsulów honorowych z 45 państw świata, z którymi w ścisłej komunikacji na najwyższym szczeblu omówiono "obiecujące obszary ich pracy, przede wszystkim w dziedzinie handlu zagranicznego i przyciągania inwestycji zagranicznych"¹. Na Białorusi rola konsulów honorowych w promowaniu białoruskich interesów narodowych na arenie międzynarodowej jest uważana za wyjątkową z wielu powodów. Z jednej strony, ich bezpośrednim zadaniem jest ochrona praw i interesów obywateli Białorusi za granicą, udzielanie pomocy osobom znajdującym się w trudnej sytuacji, reprezentowanie interesów Białorusinów w obcych krajach. Z drugiej strony, ich rola w rozwoju kontaktów dwustronnych w dziedzinie nauki, edukacji, kultury i sportu, aktywizacji kontaktów między władzami regionalnymi, a także w budowaniu relacji twinningowych w nowoczesnych warunkach poważnie wzrasta. Wszystko to dało powód, aby scharakteryzować instytut konsulów honorowych jako poważną "pomoc dla naszych placówek dyplomatycznych za granicą, naszych ministerstw, agencji, białoruskich przedsiębiorstw, izb handlowych i przemysłowych, instytucji naukowych i kulturalnych"².

Rząd Białorusi uważa istniejącą instytucję konsulów honorowych za ważny mechanizm rozszerzenia obecności Republiki Białoruś za granicą, znalezienia nowych możliwości rozwoju gospodarczego, nowych partnerów do realizacji nowej strategii

---

¹ O wynikach pierwszej konferencji konsulów honorowych Republiki Białorusi [Zasób elektroniczny]. -- 2017. - URL: http://mfa.gov.by/press/news_mfa/c12a5a4e0e51ecd5.html

² Przemówienie inauguracyjne Pierwszego Wiceministra Spraw Zagranicznych Republiki Białorusi A. Ewoczenki na Pierwszej Konferencji Konsulów Honorowych Republiki Białorusi (5 października 2017 roku, Mińsk) [Zasób elektroniczny]. -- 2017. - URL: <http://mfa.gov.by/press/statements/b2e6f26f574a482e.html>

zapewnienia systematycznej dywersyfikacji handlu zagranicznego, podkreślając jednocześnie jej szczególną rolę w "nowych rynkach, krajach "dalekiego łuku"³. Należy przypomnieć, że ważną cechą działalności konsulów honorowych w krajach przyjmujących jest to, że jako przedstawiciele strony białoruskiej wykonują tę misję nieodpłatnie. Być może czynnik ten ma pewien wpływ na to, że, jak zauważono na konferencji w Mińsku, "utrzymuje się deficyt dużych indywidualnych projektów o wymiernych rezultatach"⁴. Sposobem na wyjście z tej sytuacji mogłoby być uaktywnienie gospodarczego komponentu konsulów honorowych w celu osiągnięcia ich samowystarczalności. W związku z tym na konferencji w Mińsku białoruskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych wystąpiło z propozycją, aby "każdy Konsul Honorowy w najbliższym czasie, mniej więcej w ciągu miesiąca lub dwóch, we współpracy z instytucją nadzorującą za granicą ustalił dla siebie jeden osobisty projekt o konkretnym skutku handlowym i gospodarczym"⁵.

Należy zauważyć, że konsul honorowy Białorusi miał już taką praktykę w wielu krajach. Tak więc na kontynencie amerykańskim konsulowie honorowi w Stanach Zjednoczonych Ameryki, Brazylii, Meksyku, Nikaragui, Urugwaju dość skutecznie rozszerzają dostawy białoruskiego sprzętu górniczego, ciągników, opon, tkanin lnianych do tych krajów, wypracowując możliwości tworzenia wspólnych produkcji montażowych. W szczególności Konsul Honorowy Białorusi w Brazylii Sao Paulo G. Goldshleger, mówiąc o zainteresowaniu strony brazylijskiej współpracą z PO "Belorusneft" w zakresie świadczenia usług na rzecz białoruskiego przedsiębiorstwa w zakresie badań sejsmicznych i wierceń promieniowych, powiedział o przygotowaniach do podpisania umowy, która "przyczyni się do tego, że ceny usług staną się konkurencyjne, a białoruskie przedsiębiorstwo osiągnie znaczący zysk"⁶.

Strona białoruska ma wiele nadziei w tym względzie, jeśli chodzi o rewitalizację swoich konsulów honorowych w Azji, gdzie działają oni w prawie wszystkich krajach Stowarzyszenia Narodów Azji Południowo-Wschodniej, a także w Indiach, Bangladeszu, Nepalu, Sri Lance, Korei Południowej i Japonii. Tak więc w Nepalu, który poszukuje miejsc do współpracy z białoruskimi partnerami w dziedzinie rolnictwa, "jest zainteresowanie stworzeniem na Białorusi wspólnej produkcji produktów ekologicznych, które mogłyby być eksportowane do krajów europejskich. Część surowców będzie dostarczana z Nepalu, a część z nich będzie produkowana na

---

³ Spotkanie z konsulami honorowymi Białorusi [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.government.by/ru/content/7548>

⁴ Końcowe wystąpienie Ministra Spraw Zagranicznych Białorusi W. Makieja na pierwszej konferencji konsulów honorowych Republiki Białorusi (5 października 2017 roku, Mińsk) [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://mfa.gov.by/press/statements/bcc1cb0e38f84b03.html>

⁵ To jest to samo miejsce.

⁶ Dylenok, Yu. Brazylia jest zainteresowana importem usług "Belorusneft" / Yu. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/brazilija-zainteresovana-v-importe-uslug-belorusnefti-269669-2017/>

Białorusi⁷. Realizacja takiego wspólnego projektu może w konkretny sposób przyczynić się do wzmocnienia białorusko-nepalskiej współpracy handlowej i gospodarczej konsula honorowego Białorusi w Katmandu A.R.S. Paradżuli.

Innym ciekawym przykładem w tym zakresie jest działalność konsula honorowego Białorusi na Filipinach A.M. Ablana, który jest jednocześnie przedstawicielem Białoruskiej Izby Handlowo-Przemysłowej w tym kraju oraz gospodarzem programu telewizyjnego o sprawiedliwości społecznej i ochronie interesów obywateli na kanale "Globalna Sieć Informacyjna", który nadaje swoje programy do krajów Azji Południowo-Wschodniej. Harmonijne połączenie takich interesów zawodowych pomogło jej, po pierwsze, bezpośrednio przyczynić się do zwycięstwa białoruskiego producenta w przetargu na dostawę wyrobów oponiarskich na rynek filipiński, a po drugie, przyczynić się do kształtowania pozytywnego wizerunku Białorusi w całym regionie.

Ten przykład dobrze ilustruje wniosek, że Konsul Honorowy to osoba, która otwiera nowe możliwości współpracy, zna biznes w kraju, w którym mieszka, zna nisze, do których mogą przyjść białoruscy eksporterzy ze swoimi produktami. Dlatego instytut konsulów honorowych Białorusi powinien, jak się wydaje, tylko w najbliższej przyszłości wzrosnąć. Potwierdza to otwarcie Konsulatu Honorowego Białorusi we francuskim Bordeaux pod koniec września 2017 roku, którego głównym zadaniem "będzie wspieranie współpracy gospodarczej poprzez kontakty pomiędzy środowiskami biznesowymi obu krajów, realizację wspólnych projektów w dziedzinie kultury i edukacji, pomocy konsularnej i prawnej dla obywateli Białorusi" w⁸ obwodzie nowojorskim.

---

⁷ Sergiejewa, W. Nepal jest zainteresowany stworzeniem wspólnej produkcji produktów ekologicznych na Białorusi / W. Sergiejewa // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/nepal-zainteresovan-vo-zodanii-v-belarusi-sovmestnogo-proizvodstva-organicheskikh-produktov-269734-2017>

⁸ O otwarciu Konsulatu Honorowego Białorusi w Bordeaux [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: http://mfa.gov.by/press/news_mfa/ecccbe4e74b16259.html

Republika Białorusi - Obwód Kaliningradzki: przezwyciężenie negatywnej dynamiki

Wizyta gubernatora Obwodu Kaliningradzkiego Federacji Rosyjskiej A. V. Puszkina w listopadzie 2017 roku. Wizyta Alikhanovej w Mińsku wyznaczyła nowy jakościowo poziom interakcji tego rosyjskiego regionu z Republiką Białorusi. Strona białoruska uważa obwód kaliningradzki za "bardzo obiecującego i bliskiego partnera handlowego i gospodarczego".⁹Chociaż w ostatnich latach obroty handlowe między stronami zmniejszały się i w roku 2016 wyniosły 190 milionów dolarów. Przypomnijmy, że już w 2014 r. wielkość wzajemnego handlu przekroczyła 300 milionów dolarów. W odróżnieniu od innych współpracujących z Białorusią obwodów rosyjskich, Obwód Kaliningradzki "nadal wykazuje pewną negatywną dynamikę w zakresie wzrostu wzajemnych obrotów handlowych w 2017 roku"¹⁰. Absolutnie rzecz biorąc, jego spadek wyniósł około 15% w trzech kwartałach 2017 roku, chociaż białoruski eksport do tego rosyjskiego regionu wzrósł o 20%. Dlatego w trakcie spotkań i negocjacji A. Alikhanova z białoruskim kierownictwem dyskutowano przede wszystkim o wzroście obrotów w handlu dwustronnym. Mińsk i Kaliningrad zamierzają zmienić sytuację i przywrócić maksymalną wielkość wzajemnej wymiany handlowej poprzez pogłębienie współpracy przemysłowej i wzmocnienie współpracy w sektorach rolnictwa, budownictwa i transportu.

Interesujące perspektywy w tym zakresie są planowane w sektorze rolnictwa, gdzie obroty handlowe Ministerstwa Rolnictwa i Żywności Białorusi z Obwodem Kaliningradzkim w pierwszych dziewięciu miesiącach 2017 roku przekroczyły 13 milionów dolarów, przy czym udział białoruskiego eksportu - 12,1 milionów dolarów - wynika ze wzrostu dostaw mięsa drobiowego, wyrobów wędliniarskich i oleju zwierzęcego z Białorusi do obwodu. I to nie jest limit. W związku z tym strony nakreśliły dalsze rozszerzenie współpracy w zakresie hodowli bydła mlecznego i produkcji owoców. W szczególności, region przygotował już miejsce na stworzenie kompleksu mleczarskiego o pełnym cyklu pracy z wykorzystaniem białoruskiej technologii. Jeśli chodzi o plantacje owoców, w ciągu najbliższych czterech lat mieszkańcy Kaliningradu planują zakup sadzonek roślin owocowych od białoruskich partnerów. Tylko w 2018 roku szkółki owocowe na Białorusi przeznaczą około pół miliona jednostek materiału nasadzeniowego na wniosek kolegów z Kaliningradu. W

⁹ Negocjacje z gubernatorem Obwodu Kaliningradzkiego w Rosji Antonem Alikhanovem [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/vstrecha-s-gubernatorom-kaliningradskoj-oblasti-rossii-antonom-alixanovym-17441/

¹⁰ Spotkanie z Gubernatorem Obwodu Kaliningradzkiego Rosji [Zasoby Elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.government.by/ru/content/7630>

tym samym czasie "w latach 2011-2015 do Obwodu Kaliningradzkiego dostarczono 131,7 tys. sadzonek jabłoni". W 2016 roku sadzonki owocowe dostarczył "Vetlov" (powiat Mołodeczno) - 50 tys. sztuk, "Novy Sad" (nowy ogród). (obwód piński) - 16 tys., "Władimir plus" (obwód piński) - 2,5 tys. sadzonek"¹¹.

Jeśli chodzi o sektor budowlany, na posiedzeniu Białorusko-Rosyjskiej Rady ds. Długookresowej Współpracy Białorusi i Obwodu Kaliningradzkiego, które odbyło się w listopadzie 2017 roku, zaproponowano, aby "w Kaliningradzie można było wybudować białorską dzielnicę".¹² na którego budowę zostanie przeznaczona działka z całą komunikacją w centrum miasta. A biorąc pod uwagę fakt, że w 2018 roku Kaliningrad będzie kontynuował szeroko zakrojony program wymiany wind w zasobach mieszkaniowych i na ten cel zostanie przeznaczone do 35 milionów rosyjskich rubli, strony postanowiły rozpracować kwestię wspólnego montażu białoruskich wind w obwodzie rosyjskim. Ponadto planowane jest zwiększenie dostaw materiałów budowlanych z Białorusi dla realizacji projektów inwestycyjnych w Obwodzie Kaliningradzkim w zakresie infrastruktury transportowej, budowy dróg i portów. W tym celu podczas wizyty Alikhanova w Mińsku podpisano umowę na dostawy białoruskich materiałów budowlanych do Obwodu Kaliningradzkiego na lata 2017-2018.

Planowane są zmiany w realizacji partnerstwa stron w sferze ochrony zdrowia, gdzie do niedawna istniały "jednolite powiązania kooperacyjne pomiędzy zakładami opieki zdrowotnej, ośrodkami naukowymi, co wyraża się w wymianie studentów, naukowców". Pojedyncze projekty są w trakcie realizacji"¹³. Realizacja propozycji strony kaliningradzkiej, wyrażonej na posiedzeniu Rady Długoterminowej Współpracy "wypracowanie kwestii budowy na swoim terytorium białoruskiego sanatorium i obozu dla dzieci", może w najbliższej przyszłości przynieść ciekawe rezultaty¹⁴. W połączeniu z innymi propozycjami - otwarcia bezpośrednich lotów z każdego białoruskiego centrum obwodowego do Kaliningradu, efektywnego wykorzystania struktury portowej i portowej obwodu kaliningradzkiego - te nowe podejścia do współpracy między stronami mogą przyczynić się do rozwiązania zadania

---

¹¹ Białorus i Obwód Kaliningradzki planują rozwijać współpracę w dziedzinie hodowli bydła mlecznego [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-kaliningradzkaja-oblast-planirujut-razvivat-sotrudnichestvo-v-sfere-molochnogo-275727-2017/>

¹² Michaił Rusyji wziął udział w posiedzeniu Białorusko-Rosyjskiej Rady Długoterminowej Współpracy między Białorusią a Obwodem Kaliningradzkim [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.government.by/ru/content/7631>

¹³ RRC Onkology planuje dostarczać radiofarmaceutyki do Obwodu Kaliningradzkiego [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/society/view/rmpts-onkologii-planiruet-postavljat-radiofarmpreparaty-v-kaliningradskuju-oblast-275825-2017/>

¹⁴ Bezpośrednia usługa lotnicza łączy Kaliningrad z wszystkimi obwodowymi ośrodkami Białorusi - Rusy [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/society/view/prjamoe-aviasoobschenie-svjazhet-kaliningrad-so-vsemi-oblastnymi-tsentrami-belarusi-rusyj-275669-2017/>

- zwiększenia obrotów handlowych republiki i obwodu do 500 milionów dolarów do końca 2018 roku.

FOR AUTHOR USE ONLY

Republika Białorusi - obwód kurski: na drodze do naprawy gospodarczej

W 2017 roku minęło 15 lat od podpisania Umowy o współpracy handlowej, naukowo-technicznej i kulturalnej między Rządem Republiki Białorusi a administracją Obwodu Kurskiego Federacji Rosyjskiej. W tym czasie interakcje stron przeszły różne fazy rozwoju, osiągając szczyt wzajemnych obrotów handlowych na poziomie ćwierć miliarda dolarów, a następnie znacznie się zmniejszając. W 2017 roku dynamika partnerstwa między tym rosyjskim regionem a stroną białoruską ponownie zabarwiła się pozytywnie: "Obroty handlowe między Białorusią a obwodem kurski w okresie styczeń-wrzesień 2017 roku wyniosły 96,3 mln dolarów i wzrosły o 40,5% w porównaniu z tym samym okresem w 2016 roku. Podstawą białoruskiego eksportu były opony, nawozy potasowe, przędze syntetyczne, ciężarówki, obuwie"¹⁵. Do końca roku strony zamierzają osiągnąć wzajemny wolumen handlu w wysokości 140 milionów dolarów. Głównym zadaniem, które zostało ogłoszone podczas wizyty gubernatora obwodu kurskiego A. Michajłow w Republice Białorusi w grudniu 2017 roku, jest przywrócenie w najbliższej przyszłości obrotów handlowych w wysokości 250 milionów dolarów, co "powinno być ułatwione przez intensyfikację współpracy przede wszystkim w przemyśle, rolnictwie i budownictwie".¹⁶ a także wzmocnienie współpracy między gminami obwodu kurskiego i białoruskiego.

Przypomnijmy, że do niedawna obwód kurski miał umowy o współpracy handlowej i gospodarczej z obwodami homelskim i mohylewskim. "Przygotowywane są również umowy z Witebskiem i Grodnem"¹⁷. W grudniu 2017 roku podobny dokument został podpisany z Mińską Radą Wykonawczą, co poprzedzone zostało pozytywną dynamiką obrotów w handlu zagranicznym białoruskiej stolicy z tym rosyjskim regionem: "W okresie styczeń-wrzesień osiągnął 20 milionów dolarów. Stopa wzrostu przekroczyła 120% w porównaniu z tym samym okresem w roku 2016"¹⁸. Ponadto w tym samym grudniu 2017 roku Komitet Wykonawczy Okręgu Grodzieńskiego i administracja

---

¹⁵ Spotkanie z gubernatorem obwodu kurskiego Aleksandrem Michajłowem [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.government.by/ru/content/7682>

¹⁶ Negocjacje z gubernatorem obwodu kurskiego Aleksandrem Michajłowem [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/vstrecha-s-gubernatorom-kurskoj-oblasti-rossii-aleksandrom-mixajlowym-17601/

¹⁷ Obwód kurski planuje podpisać umowy o współpracy z Mińskiem, Witebskiem i Grodnem [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/kurskaja-oblast-planiruet-zakljuchit-soglashenija-o-sotrudnichestve-s-minskom-vitebskom-i-grodno-278942-2017/>

¹⁸ Mińscy budowniczy są gotowi do realizacji zadań o dowolnej złożoności w obwodzie kurski - Rimashevsky [Zasób elektroniczny]. - - URL: <http://www.belta.by/regions/view/minskie-stroitelji-gotovy-realizovat-v-kurskoj-oblasti-zadachi-ljuboj-slozhnosti-rimashevskij-279043-2017/>

Okręgu Obojańskiego Obwodu Kurskiego podpisały umowę w sprawie ustanowienia i rozwoju stosunków handlowych i gospodarczych, naukowych, technicznych i humanitarnych.

Za jeden z najbardziej obiecujących obszarów partnerstwa przemysłowego strony uważają wyposażenie Mikhailowskiego Zintegrowanego Zakładu Górniczo-Przerobczego - jednego z największych zakładów wydobywania i przeróbki rudy żelaza w Rosji - w urządzenia kopalniane Białoruskiego Zakładu Samochodowego. "Od początku 2017 roku, 9 wywrotek BelAZ zostało wysłanych do obwodu kurskiego. Istnieją również umowy na dostawy na następny rok"¹⁹. Obecnie w Mihailowskim RK pracuje 46 jednostek białoruskiego sprzętu. W sumie ponad 80 procent całkowitej liczby pracujących urządzeń kopalnianych w przedsiębiorstwach górniczych obwodu stanowią maszyny z Białorusi. Zakłada się, że do 2021 r. możliwe będzie zastosowanie wywrotek o większej ładowności niż 130 lub 180 ton.

Bardzo skuteczne mogą się okazać również inne projekty w zakresie dostaw wyrobów przemysłu maszynowego z Białorusi do obwodu kurskiego oraz współpracy przemysłowej. W szczególności kurskie przedsiębiorstwo "Sovtest ATE" opracowuje wspólne projekty z białoruskim "Planarem". Partnerzy z obwodu rosyjskiego są również zainteresowani zacieśnieniem współpracy z Mińską Fabryką Samochodów. Nowym akcentem w interakcji między Mińskiem a Kurskiem może być dostawa autobusów elektrycznych JSC "Management Company of Holding "Belkommunmash".

W sektorze budowlanym, w którym strony mają już doświadczenie z budową Domu Mozyra, który wznosi domy mieszkalne na kurskiej ziemi i ma już kontrakt na budowę kolejnego domu w 2018 roku, współpraca może zostać rozszerzona poprzez udział białoruskich specjalistów w budowie dwóch bloków energetycznych kurskiej elektrowni atomowej, a także w budowie kompleksów dla rolnictwa z wyposażeniem "pod klucz". Współpraca między regionem a krajem jest również obiecująca w zakresie dostaw elitarnych nasion zbóż i warzyw, nawozów mineralnych, a także w szkolnictwie wyższym. Świadczą o tym przede wszystkim umowy o współpracy podpisane w grudniu 2017 roku między Białoruską Państwową Akademią Komunikacji i Południowo-Zachodnim Uniwersytetem Państwowym, Centrum Stosunków Międzynarodowych Ministerstwa Edukacji Białorusi i Kurskim Uniwersytetem Państwowym. Osobną dziedziną współpracy międzyuczelnianej jest współpraca w sferze medycznej, gdzie Kurski Państwowy Uniwersytet Medyczny od

---

¹⁹ Obwód kurski jest zainteresowany dalszą współpracą z BelAZ [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/kurskaja-oblast-zainterisovana-v-dalnejsem-sotrudnichestve-s-belazom-279287-2017/>

kilku lat z powodzeniem rozwija partnerstwo z kolegami w Mińsku, Homlu, Grodnie i Witebsku na podstawie siedmiu umów o współpracy.

FOR AUTHOR USE ONLY

Republika Białorusi - region Władimira: zidentyfikowane obszary priorytetowe partnerstwa

W grudniu 2017 roku Republika Białorusi i Obwód Władimirski Federacji Rosyjskiej podpisały plan działania w celu realizacji umowy między administracją obwodu rosyjskiego i rządem białoruskim o współpracy handlowej, gospodarczej, naukowej, technicznej i społecznej oraz kulturalnej na lata 2018-2020. W niniejszym dokumencie strony określiły priorytetowe obszary współpracy w budownictwie, mieszkalnictwie i usługach komunalnych, kompleks rolno-przemysłowy, w tym rozwój międzyregionalnej współpracy przemysłowej, udział białoruskich organizacji budowlanych i projektowych w realizacji dużych projektów infrastrukturalnych w tym regionie Rosji, a także wzajemny zamiar "zintensyfikowania współpracy w sektorze energetycznym"²⁰. Przypominamy, że we wrześniu 2015 roku strony podpisały umowę o współpracy handlowej i gospodarczej, naukowej i technologicznej, społecznej i kulturalnej w ramach II Forum Regionów Białorusi i Rosji, które odbyło się w Soczi. Dokument ten zawiera umowę o stworzeniu "niezbędnych warunków organizacyjnych, finansowych, ekonomicznych i prawnych dla funkcjonowania wspólnych przedsięwzięć, opracowywania i realizacji wspólnych projektów i programów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania"²¹. Pojawienie się tego dokumentu naturalnie kontynuowało linię interakcji między stronami, która polega na tym, że "współpraca międzyregionalna jest skutecznym mechanizmem rozwiązywania szerokiego zakresu problemów w sferze handlowej, gospodarczej i kulturalnej". Dlatego też potencjał dalszego rozwoju stosunków w tym właśnie kierunku rozwoju państwa Unii jest bardzo duży i obiecujący"²². W związku z tym przypominamy, że już w 2012 roku owocnie współpracują ze sobą Władimir "Euromoda" i białoruska "Elema", od 2015 roku LLC "Vista" z Władimira i JSC "Mołochny Mir" z Grodna. Od ponad 25 lat na białoruskim rynku działa największy rosyjski producent wyrobów kablowych - Kołczugiński Zakład "Elektrokable". Zakłady Chemiczne "Władimir" i "Murom Streltsy" od dawna współpracują z białoruskimi przedsiębiorstwami. W 2017 roku "umowy z białoruskimi partnerami" zawarły przedsiębiorstwa Władimira

---

²⁰ Białoruś i region Władimira zamierzają zintensyfikować współpracę w sektorze energetycznym [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://atom.belta.by/ru/news_ru/view/belarus-i-vladimirskaja-oblast-namereny-aktivizirovat-sotrudnichestvo-v-sfere-energetiki-9700/

²¹ Umowa między Rządem Republiki Białorusi a Administracją Obwodu Władimirskiego (Federacja Rosyjska) o handlu i współpracy gospodarczej, naukowej, technicznej i społecznej oraz kulturalnej [Zasób elektroniczny]. - - 2015. - URL: <http://lawbelarus.com/003753>

²² Współdziałanie regionów: Państwo Unii - lokomotywa integracji euroazjatyckiej: projekt / esej inform.-integr., wywiad: B. Zalesky, M. Valkovsky, A. Greshnikov. - Mińsk: Biznesosset, 2016. - - C. 117.

"BioChemPharm", "Adhesive" i "Technofilter"²³. Na terytorium tego rosyjskiego obwodu - we Władimirze, Murumie, Aleksandrowie, Gusie Chrystalnym, Pietruszkach - regularnie odbywają się wystawy i targi białoruskich towarów. Istnieją sklepy specjalizujące się w handlu produktami białoruskimi - artykułami spożywczymi, tekstylnymi, obuwicznymi, meblarskimi, kosmetycznymi. Ten fakt również wiele mówi. Jeszcze w 2010 roku kierownictwo obwodu Władimirskiego zauważyło: "Teraz nie ma kapitału z Białorusi w spółkach z inwestycjami zagranicznymi"²⁴. A w 2017 roku w regionie działało już z powodzeniem 28 organizacji, których założycielami są białoruscy partnerzy.

Prawdopodobnie, i z tego powodu w ostatnich latach charakterystyczna była interakcja obszaru i stabilności republiki giełdy towarowej. I tak, w 2012 r. wolumen wzajemnej wymiany handlowej wyniósł 227 mln dolarów, w 2014 r. - około 244 mln dolarów. Przesyłki eksportowo-importowe następnie nieznacznie się zmniejszyły. Mimo to nadal rozwijały się wzajemnie korzystne więzi między partnerami białoruskimi i Władimirem. I przez trzy kwartały 2017 roku "obroty handlowe pomiędzy Białorusią a obwodem Władimirskim wyniosły 157,6 mln dolarów, co stanowi o 19% więcej niż w tym samym okresie w roku 2016"²⁵. Trzecią część tego wolumenu, czyli 52,1 miliona dolarów, stanowił białoruski eksport: cukier, produkty mleczarskie, urządzenia na ciekłych kryształach, lasery, części taboru kolejowego, włókna szklane i wyroby z metali żelaznych. Jeszcze do niedawna dostawy z obwodu Władimirskiego na rynek białoruski zdominowane były przez drut miedziany, czekoladę i inne wyroby cukiernicze, szkło, sprzęt gaśnicowy i sygnalizacyjny, konstrukcje metalowe z metali żelaznych. Perspektywy dalszego rozwoju współpracy przemysłowej z białoruskimi partnerami w obwodzie Władimirowskim widać w realizacji dużych wspólnych projektów z udziałem takich przedsiębiorstw w obwodzie, jak JSC "Muromteplovoz", LLC "Fabryka Tkacka Medtex", LLC "Eksperymentalna huta szkła", CJSC "Generium", LLC "Lance Pharm", JSC "RM Nanotech", JSC "Kovrovski Zakład Elektromechaniczny", CJSC "MuromEnergomash". Ponadto, podpisując plan wspólnych działań na najbliższe trzy lata, strony uzgodniły organizację dostaw białoruskiego sprzętu rolniczego, samochodowego, pasażerskiego, drogowego, komunalnego do obwodu rosyjskiego, a także trolejbusów i autobusów elektrycznych produkowanych przez JSC "Spółka Zarządzająca Holdingu Belkommunmash".

---

²³ Białoruś i obwód Władimirski rozszerzają współpracę [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: http://www.minskstroy.by/press_centr1/novosti/2017/belarus_i_vladimirska_oblast/

²⁴ Białoruś - Rosja: współpraca regionów: projekt inform.-integracja / redakcja. B.L. Zalessky, E.A. Korovkin, M.E. Korovkin. - Mińsk: BelTA, 2010. - - C. 113.

²⁵ Białoruś i obwód Władimirski podpisały plan współpracy na lata 2018-2020 [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-vladimirska_oblast-podpisali-plan-sotrudnichestva-na-2018-2020-gody-279536-2017/

Republika Białorusi - Obwód Wołogdzki: podstawa sukcesu - współdziałanie przedsiębiorstw

W październiku 2017 roku w odlewni i zakładzie mechanicznym Czerepowiec, znajdującym się w obwodzie wołogdańskim Federacji Rosyjskiej, otwarto nową linię do montażu ciągników "Białoruś" o mocy ponad 120 koni mechanicznych oraz pierwszą partię 15 ładowaczy w technologii białoruskiego producenta. Te fakty stały się kolejnym konkretnym dowodem na pomyślny i pewny rozwój współpracy Republiki Białoruś z Obwodem Wołogdańskim.

Przypomnijmy, że we wrześniu 2016 roku minęło dziesięć lat od podpisania pierwszej umowy o współpracy między republiką a regionem. A już od wielu lat udział Białorusi w całkowitym obrocie handlu zagranicznego Wołogodchiny wynosi 10 procent. Z reguły eksport Wołogdy na rynek białoruski składa się z metali żelaznych i nieżelaznych oraz ich wyrobów, a także produktów chemicznych i maszynowych. Dostawy z Białorusi opierają się na środkach transportu lądowego, ich częściach i akcesoriach, narzędziach i urządzeniach optycznych.

Wiele faktów świadczy o tym, że Republika Białoruś jest dla obwodu wołogdańskiego "głównym partnerem we współpracy handlowej i gospodarczej, która tradycyjnie opiera się na współdziałaniu dużych przedsiębiorstw przemysłowych przemysłu metalurgicznego, chemicznego, maszynowego, kompleksów leśnych i przedsiębiorstw rolniczych"²⁶. Tak więc spółka akcyjna "Wołogońska Fabryka Optyczno-Elektroniczna", która wypuszcza na rynek trudne urządzenia optyczno-elektroniczne i optyczno-mechaniczne, prowadzi ścisłą współpracę z białoruskim przedsiębiorstwem "Peleng" - wiodącym światowym producentem w dziedzinie opracowywania, produkcji i modernizacji systemów sterowania ogniem pojazdów opancerzonych. JSC "Zakład Łożysk Wołogda" od wielu lat współpracuje z szeregiem przedsiębiorstw Białorusi, w tym za pośrednictwem Domu Handlowego Korporacji Łożysk Wołogda założonego w Mińsku. Istnieje duży potencjał rozwoju współpracy między Republiką a regionem w zakresie przemysłu drzewnego - nie tylko w zakresie dostaw drewna, obróbki drewna, celulozy i produktów papierniczych, ale również w zakresie współpracy między przedsiębiorstwami stron. Na przykład, OJSC MAZ już współpracuje ze swoim partnerem korporacyjnym w obwodzie wołogdańskim - LLC PK Russian Truck. W obwodzie rosyjskim otwarto centra handlowe, które sprzedają i

---

²⁶ Technologie i innowacje we współpracy między regionami państwa Unii jako impuls dla rozwoju integracji euroazjatyckiej; Inform.-Integr. Project / ess., wywiad: B. Zalessky, M. Valkovsky, A. Greshnikov. - Mińsk: Biznesosset, 2017. - - C. 71-72.

serwisują białoruski sprzęt. Ale szczególnie jasne więzi partnerskie przedsiębiorstw z republiki i regionu uświadamiają sobie swój potencjał w dziedzinie wyposażenia w ciągniki.

Już w grudniu 2009 roku Czerepowiecka Odlewnia i Zakład Mechaniczny zorganizowały warsztaty montażu białoruskich ciągników i pojazdów specjalnych, a w 2010 roku otworzyły przenośnik do montażu przemysłowego. A już w 2015 roku region Wołogdy zajął pierwsze miejsce w Rosji w produkcji ciągników. A w roku 2016 strony uzgodniły realizację czterech nowych wspólnych projektów w Czerepowcu, z których pierwszym było uruchomienie w październiku 2017 roku montażu białoruskich ciągników o mocy przekraczającej 120 koni mechanicznych. Doprowadziło to do tego, że "obecnie Czerepowiec produkuje ponad dziesięć modyfikacji ciągników "Białoruś"²⁷. Roczna liczba zmontowanych tu białoruskich samochodów wkrótce osiągnie cztery tysiące. Innymi słowy, obecnie prawie jedna trzecia ciągników produkowanych w Rosji jest produkowana w Wołogdzy.

Jeśli chodzi o produkcję ładowarek w oparciu o technologię białoruskiego przedsiębiorstwa "Dorelektromasz", to w 2017 roku została ona zorganizowana w odlewni i zakładzie mechanicznym "Czerepowiec". Tutaj zamierzają "produkować do 600 takich maszyn rocznie, które są wykorzystywane w pracach drogowych i budowlanych"²⁸. Korzyści z tej współpracy dla strony białoruskiej są takie, że wraz z pojawieniem się tej produkcji Dorelektromash nie musi świadczyć usług serwisowych w zakresie konserwacji licencjonowanych wyrobów i komponentów, co rozprasza specjalistów. A uwolnione zasoby ludzkie i finansowe zostaną skierowane na dalsze doskonalenie ładowarek i rozwój nowych technologii, aby za dwa lub trzy lata zaoferować partnerowi rosyjskiemu bardziej nowoczesny model tego sprzętu.

Przykłady te pokazują, że w stosunkach między Białorusią a Wołogdą nadal istnieje znaczny potencjał nadania nowego znaczenia umowom podpisanym we wrześniu 2006 i 2008 roku między Obwodem Wołogdzkim i Rządem Republiki Białoruś oraz Obwodowym Komitetem Wykonawczym ds. współpracy handlowej, gospodarczej, naukowej, technicznej i kulturalnej w celu "osiągnięcia poziomu efektywnej kosztowo współpracy międzyregionalnej w ramach Euroazjatyckiej Unii Gospodarczej przy

---

²⁷ Browar, E. Nowa linia montażowa dla ciągników "Białoruś" została otwarta w Czerepowcu / Browar E. // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/novyy-konveyer-po-sborke-tractorov-belarus-otkrylsja-v-cherepovtse-271044-2017/>

²⁸ Piwowar, E. Pierwsza partia ładowarek została wyprodukowana w Czerepowcu przez białoruską technologię / E. Piwowar // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/pervaja-partija-pogruzchikov-vypuschna-v-cherepovtse-po-beloruskoj-tehnologii-271083-2017/>

szerokiej współpracy produkcyjnej i wsparciu społecznym dla wysiłków podejmowanych przez Białoruś i Obwodowy Komitet Wykonawczy w Grodnie".²⁹

FOR AUTHOR USE ONLY

---

²⁹ Euroazjatycka Unia Gospodarcza: aspekt regionalny: projekt / esej informacyjno-integracyjny, ankieter. B. Zalesky, M. Valkovsky, A. Mostovoy. - Mińsk: Biznesosset, 2014. -- C. 93.

Republika Białorusi - Republika Czeceńska: kluczowy temat - współpraca przemysłowa

Republika Białorusi i Republika Czeceńska Federacji Rosyjskiej podpisały w czerwcu 2017 r. na IV Forum Regionów Białorusi i Rosji umowę o współpracy handlowej i gospodarczej, naukowej, technicznej i kulturalnej. Dokument ten poważnie wzmocnił ramy prawne współpracy między Mińskiem a Groznym w praktycznie wszystkich obszarach współdziałania, która została zainicjowana przez Porozumienie tego rosyjskiego regionu z Mińską Radą Wykonawczą ds. współpracy handlowej, gospodarczej, naukowej, technologicznej i kulturalnej, podpisane w lipcu 2002 roku. W tym czasie dokument ten był jednym z pierwszych więźniów Republiki Czeceńii z zagranicy po rozpoczęciu okresu odbudowy. "Jednak z obiektywnych powodów dostępnych w tamtym czasie, w tym ogólnej sytuacji społeczno-gospodarczej w Republice [czeceńskiej] oraz obaw potencjalnych inwestorów co do ewentualnego ryzyka w sferze działalności inwestycyjnej, umowy te niestety nie uległy dalszemu rozwojowi"³⁰.

Ale po latach, kiedy rząd czeceński znacznie zintensyfikował prace nad wdrożeniem wszystkich wcześniej podpisanych umów z zagranicą, rozpoczął się postęp również w stosunkach ze stroną białoruską. Nowe impulsy do współpracy między Białorusią a Czecenią daje zrozumienie, że ten rosyjski region ma znaczny potencjał gospodarczy i zasobowy, co pozwala na stworzenie konkurencyjnej gospodarki, korzystnie wpływając na rozwój współdziałania z białoruskimi jednostkami administracyjnymi i terytorialnymi, strukturami biznesowymi, organizacjami publicznymi i kulturalnymi. Dlatego "pierwsza wizyta delegacji Republiki Czeceńskiej z wicepremierem na czele w Republice Białoruś odbyła się 6 lipca 2015 roku w celu omówienia kwestii współpracy korzystnej dla obu stron"³¹. A obwód rosyjski zaczął dostarczać białoruski sprzęt gospodarstwa domowego, tekstylny, kosmetyczny, oponiarski, a także sprzęt drogowy, komunalny i rolniczy holdingu Amkodor.

Ale oczywiście nowy etap w stosunkach między stronami otworzyła wizyta szefa Republiki Czeceńskiej R. Kadyrowa na Białorusi we wrześniu 2017 roku, podczas której zwrócono uwagę zarówno na rozwój współpracy handlowej, jak i na kluczowy temat współpracy dwustronnej - współpracę przemysłową, która zarówno w Mińsku, jak i w Groznym jest uważana za najbardziej zaawansowaną, obustronnie korzystną

³⁰ Białoruś - Rosja: współpraca regionów: projekt inform.-integracja / redakcja. BL Zalessky, EA Korovkin, ME Korovkina. - Mińsk: BelTA, 2010. -- C. 58.

³¹ Współdziałanie regionów: Państwo Unii - lokomotywa integracji euroazjatyckiej: projekt / esej inform.-integr., wywiad: B. Zalessky, M. Valkovsky, A. Greshnikov. - Mińsk: Biznesosset, 2016. -- C. 60.

formę współpracy, "która pozwala zaspokoić potrzeby rynku regionalnego i stworzyć nowoczesne miejsca pracy"³².

Jeśli chodzi o współpracę handlową, to zdaniem stron potencjał jej wielokrotnego wzrostu w najbliższych latach leży w dostarczaniu do Czeczenii białoruskiego sprzętu pasażerskiego, towarowego, wydobywczego, rolniczego, drogowego i komunalnego. Szczególnym projektem w tym zakresie mógłby być udział Mińskich Zakładów Samochodowych w modernizacji czeczeńskiej floty samochodów ciężarowych i autobusów.

Pierwszym krokiem w rozwoju białorusko-czeczeńskiej współpracy produkcyjnej powinno być założenie przez przedsiębiorstwo Bobruiskagromasz z Białorusi zakładu montażowego w tym rosyjskim regionie. Przynajmniej w tej kwestii zostało już podpisane porozumienie z czeczeńskim ministerstwem rolnictwa, a także istnieje jasność zarówno co do miejsc, jak i etapów realizacji projektu. I może stać się swoistym prologiem do współdziałania na dużą skalę stron w dziedzinie współpracy przemysłowej, ponieważ "Białoruś i Czeczenia muszą opracować inne wspólne projekty, w szczególności dostarczyć wyposażenie i części zamienne holdingu "Autokomponenty" do przedsiębiorstw przemysłu samochodowego Czeczenii"³³. Wśród innych obiecujących obszarów współpracy strony wskazały m.in.: sektor rolny - wprowadzanie zaawansowanych technologii w produkcji i przetwórstwie produktów rolnych, tworzenie gospodarstw mlecznych, zaopatrzenie w nowoczesne dojarnie, produkcję roślinną, hodowlę zwierząt, weterynarię, budownictwo i mieszkalnictwo - budowę dróg, projektowanie i budowę mieszkań i infrastruktury, zaopatrzenie w sprzęt drogowy i użyteczności publicznej, materiały budowlane i windy.

Innymi słowy, Mińsk i Grozny poważnie zobowiązały się do wypełnienia porozumienia podpisanego w czerwcu 2017 roku konkretnymi, wzajemnie korzystnymi projektami, biorąc pod uwagę zasadę wyrażoną przez czeczeńskiego przywódcę - "w interesie strony czeczeńskiej leży bezpośrednia praca bez pośredników"³⁴. I wszystko wskazuje na to, że realizacja planu działania na lata 2018-20120, który wyznaczy wszystkie obiecujące obszary współpracy białorusko-czeczeńskiej, będzie kolejnym wymownym przykładem na to, że nawiązanie więzi między

---

³² Spotkanie z szefem Republiki Czeczeńskiej Ramzanem Kadyrowem [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/vstrecha-s-glavoj-chechenskoj-respubliki-ramzanom-kadyrovym-17164/

³³ Spotkanie z szefem Republiki Czeczeńskiej Ramzanem Kadyrowem [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.government.by/ru/content/7518>

³⁴ Kadyrow, R. O słowie prezydenta, wizerunku Czeczenii i współpracy / R. Kadyrow // [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/interview/view/o-slove-prezidenta-imidzhe-chechni-i-sotrudnichestve-kadyrov-podelilsja-pechatlenijami-ot-vstreci-s-5791/>

Białosią a Czezenia jest nowym etapem w umacnianiu stosunków białorusko-rosyjskich.

FOR AUTHOR USE ONLY

Republika Białorusi - Republika Chakasji:

Współpracujący

Republika Chakassja jest jednym z tych regionów Federacji Rosyjskiej, gdzie widzą duże perspektywy w realizacji wspólnych projektów ze stroną białoruską w zakresie organizacji produkcji maszyn maszynowo-ciągnikowych w istniejących zakładach produkcyjnych i obiektach przedsiębiorstw budowy maszyn. Mówiąc dokładniej, "współpraca handlowa i gospodarcza przedsiębiorstw Chakassji z białoruskimi pantrunierami, nastawiona na realizację wspólnych projektów inwestycyjnych w zakresie produkcji i naprawy sprzętu rolniczego i samochodowego oraz organizacji produkcji części samochodowych jest obiecującym kierunkiem dalszej integracji³⁵. W 2013 roku, szefowa Khakassia V. Zimin zauważył, że strona białoruska jest gotowa do współpracy i sprzedaży niezbędnych towarów do Republiki na bardzo korzystnych warunkach: "Białoruscy partnerzy są gotowi obniżyć cenę sprzedaży o 10-15% dla nas, a po drugie, są gotowi założyć spłatę oprocentowania w przypadku zakupu sprzętu na kredyt. Po trzecie: są oni gotowi rozważyć opcje odroczenia³⁶.

Obecność białoruskiego sprzętu w tym regionie Rosji bardzo wymownie ilustrują liczby. W Chakassji w kopalniach, sekcjach i innych zakładach przemysłowych wykorzystuje się 270 maszyn Białoruskich Zakładów Samochodowych. W październiku 2017 roku rząd obwodowy podpisał umowę o współpracy z Krasnojarskiem - BelAZServis, która powinna zaowocować stworzeniem nowoczesnego centrum serwisowego dla sprzętu wydobywczego w Chakassji. Projekt ten jest tutaj postrzegany jako ważny krok w realizacji wspólnych planów w ramach umowy o współpracy z Białorusią. Wraz z pojawieniem się tego centrum serwisowego Białoruski Zakład Samochodowy otrzyma w obwodzie rosyjskim "znaczną ilość pracy przy naprawie i konserwacji sprzętu górniczego, a największe przedsiębiorstwa partnerskie - gwarancję jakości i profesjonalnego wykonania prac serwisowych"³⁷.

Przypomnijmy, że umowa o współpracy handlowej i gospodarczej, naukowej i technicznej, humanitarnej i kulturalnej między rządami Białorusi i Chakassji została

---

³⁵ Wspólna Przestrzeń Gospodarcza: Integracja Regionów : Informational-Integ. Project / ess., ankieter: B. Zalesky, M. Valkovsky, A. Mostovoy. - Mińsk : Sieć biznesowa, 2013. - - C. 64.

³⁶ Chigarskikh, I. Chigarskikh // [Zasób elektroniczny]. Dlaczego Viktor Zimin pojechał do Łukaszenki i dlaczego Chakassja pojechała do Chin? - - 2016. - URL: <http://shans.online/zachem-viktor-zimin-poehal-k-lukashenko-i-dlya-chego-hakassii-kitajtsy/>

³⁷ Browar, E. Service Center of BelAZ zostanie zbudowany w Chakassji (po rosyjsku) / E. Brewery // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/servisnyj-tsentr-belaza-postrojat-v-hakassii-269741-2017/>

podpisana w czerwcu 2016 roku w ramach trzeciego Forum Regionów Białorusi i Rosji, które odbyło się w Mińsku. Pojawienie się tego dokumentu podyktowane było przede wszystkim tym, że "Chakasja potrzebuje białoruskiego kamieniołomu i sprzętu rolniczego"³⁸. Faktem jest, że przemysł węglowy w regionie rozwija się obecnie dość mocno - poprzez otwarcie trzech nowych kopalń. Poza tym istnieje przemysł wydobywczy, jedyny w Rosji zakład produkcji molibdenu, w którym działają również białoruskie wywrotki. Wreszcie, 70 procent maszyn rolniczych działających w Chakasji pochodzi również z Białorusi. W efekcie podpisana umowa stała się skutecznym impulsem do rozwoju bezpośrednich więzi pomiędzy podmiotami gospodarczymi stron. Tak więc, już w lipcu 2016 roku deklaracje strategicznego partnerstwa zostały podpisane "między CJSC "BELAZ", JSC "BELAZ" - spółka zarządzająca holdingiem "BELAZ Holding" - JSC "Spółka węglowa "Razrez Stepnoi", MC "Soyuzmetallresurs" i LLC "Razrez Arshanovsky"³⁹.

Jednocześnie przedstawiciele obwodu rosyjskiego wyrazili zainteresowanie zakupem i zorganizowaniem serwisowego utrzymania białoruskiego sprzętu do budowy dróg, różnych urządzeń, autobusów i trolejbusów. W szczególności, lotnisko w Abakanie wymagało zastosowania dmuchawy pługowo-szczotkowej do szybkiego czyszczenia lotniska. Dlatego już w lipcu 2016 roku na spotkaniu w Ministerstwie Transportu Chakasji "przedstawiciele białoruskiego producenta zaoferowali pojazdy użytkowe i trolejbusy z niskim ładowaniem, specjalnie zaprojektowane do przewozu pasażerów z dziećmi i osób niepełnosprawnych, autobusy z różnym wyposażeniem, w tym z północną wersją montażu"⁴⁰. Obwód ma również nadzieję na jasną realizację zawartych porozumień o wyposażeniu nowoczesnego białoruskiego sprzętu dla instytucji edukacyjnych republiki, które kształcą specjalistów z zakresu górnictwa, rolnictwa, transportu, tak aby podczas studiów studenci mogli zdobyć umiejętności zawodowe na tym sprzęcie, który następnie będzie pracował w zakładzie produkcyjnym"⁴¹.

Jeszcze w czerwcu 2013 roku, na spotkaniu białoruskiego lidera z przedstawicielami regionów syberyjskich, Chakasja wystąpiła do szefa Chakasji z propozycją "jasnego

---

³⁸ Chakasja bardzo potrzebuje białoruskiej kariery i sprzętu rolniczego - szefa regionu [Zasób Elektronicznych]. - - 2016. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/hakasiya-ochen-nuzhdaetsja-v-belorusskoj-karjernej-i-selhoztehnike-glava-regiona-196650-2016/>

³⁹ Chakasja i Białoruś na etapie realnej interakcji [Zasoby elektroniczne]. - - 2016. - URL: <http://r-19.ru/news/ekonomika/khakasiya-i-belarus-na-stadii-realnogo-vzaimodeystviya/>

⁴⁰ Chakasja rozszerza swoje granice współpracy z Białorusią [Zasób elektroniczny]. - - 2016. - URL: <https://www.postkomsg.com/news/various/209113/>

⁴¹ Szef Chakasji podsumował wyniki udziału republiki w forum regionów Rosji i Białorusi [Zasób elektroniczny]. - - 2016. - URL: <http://vg-news.ru/n/121784>

określenia głównych kierunków rozwoju dwustronnych stosunków w przyszłości"⁴². Jak widzimy, pierwsze kroki w tym planie zostały podjęte. Więc będzie sequel.

FOR AUTHOR USE ONLY

---

⁴² Aleksander Łukaszenko spotkał się z Pełnomocnikiem Prezydenta Rosji Wiktorem Totokonskim [Zasoby elektroniczne]. - - 2013. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/aleksandr-lukashenko-vstretilsja-s-polnomochnym-predstavitelem-prezidenta-rossii-viktorom-tolokonskim-6303/

Republika Białoruś - Kraj Primorski:

obrót handlowy

Republika Białorusi i Kraj Pierwotny Federacji Rosyjskiej już w 1998 roku podpisały umowę o współpracy w sferze handlowej, gospodarczej, społecznej i kulturalnej. Podpisano, pomimo faktu, że zagraniczne stosunki handlowe Primorye charakteryzują się przytłaczającą koncentracją na czterech krajach regionu Azji i Pacyfiku - Chinach, Japonii, Republice Korei i Stanach Zjednoczonych Ameryki, które "stanowią ponad 80% obrotów w handlu zagranicznym"⁴³. Pojawienie się tego dokumentu wskazuje, że prawie 20 lat temu zarówno w Mińsku, jak i we Władywostoku istniało przekonanie, że republika i region mają ogromny potencjał w zakresie współpracy handlowej i gospodarczej. Przecież Białoruś jest zainteresowana dostawami ryb, owoców morza, drewna, surowców medycznych i technicznych oraz wyrobów medycznych z Primorye. Zainteresowanie mieszkańców Nadmorza polega na zakupie białoruskich maszyn i urządzeń rolniczych, które są używane przez lokalne przedsiębiorstwa górnicze, węglowe, energetyczne i budowlane. A białoruskie surowce - sód, skrobia, drożdże - są wykorzystywane w przemyśle spożywczym i przetwórczym regionu. Dlatego też nawet dziś znaczny dystans geograficzny między republiką a regionem nie przeszkadza im w podjęciu nowych, konkretnych kroków na rzecz rozwoju współpracy dwustronnej. A teraz w tym rosyjskim regionie "centrum Mińskiego Zakładu Samochodowego "Bosfor" już działa skutecznie, który zaopatruje przedsiębiorstwa regionu w ciągniki, naczepy, kontenery, ciężarówki z drewna, wywrotki i inny sprzęt pod marką "MAZ". Poza tym na terenie obwodu znajduje się przedstawicielstwo Mińskich Zakładów Ciągnikowych - ProfMash-DV Commercial and Industrial Company LLC⁴⁴. Interesy tych i innych białoruskich eksporterów na terytorium regionu reprezentuje również LLC "Dalekowschodnie Autocentrum". (Władywostok), LLC Amkodor-Dormash DV (Władywostok), LLC Spetsavtotsentr-Primorye (Artem).

Dynamika obrotów handlowych pomiędzy Białorusią a Primorye w ostatnich latach jest dość kontrowersyjna. W 2013 roku wolumen "wzajemnego handlu z tym regionem wyniósł 64,1 mln dolarów"⁴⁵. W roku 2016 liczba ta spadła już do 19,3 mln dolarów.

⁴³ Euroazjatycka Unia Gospodarcza: aspekt regionalny: projekt / esej informacyjno-integracyjny, ankieter. B. Zalessky, M. Valkovsky, A. Mostovoy. - Mińsk: Biznesosset, 2014. -- C. 49.

⁴⁴ Fiediuik, R.S. Współpraca Republiki Białorusi z Krajem Primorskim Federacji Rosyjskiej / R.S. Fiediuik, A.W. Mochałowa, A.S. Timochin // Białoruś we współczesnym świecie: materiały XII Międzynarodowej Konferencji poświęconej 92. rocznicy Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego, 30 października 2013 r. / pod redakcją A.W. Mochałowa. V.G. Shadursky [et al.]. - Mińsk: Centrum Wydawnicze BSU, 2013. -- C. 59.

⁴⁵ Zalessky, B. Stosunki międzynarodowe i media. Cechy wielosektorowej współpracy międzynarodowej w okresie globalnych wyzwań / B. Zalessky. - Palmarium Academic Publishing: Saarbrücken, Deutschland / Niemcy, 2016. -- C. 114.

I dopiero w 2017 r. pojawił się pozytywny trend, kiedy to pomimo terytorialnego oddalenia i złożonych schematów logistycznych dostaw ładunków, wzajemne obroty zaczęły rosnąć i "jeśli nie w tym roku, to w przyszłym roku zbliżymy się do wzajemnych obrotów w wysokości 30 milionów⁴⁶dolarów".

Jeśli chodzi o ten ostatni kierunek, to bardzo zachęcające jest to, że Ministerstwo Przemysłu Białorusi już opracowało strategię stworzenia "na bazie Dalekowschodniego Autocentrum". (Władywostok) zakłady montażowe kombajnów zbożowych (Gomselmash PA) i ciągników zasilanych energią "Białoruś-3522".⁴⁷a w osadzie Michajłowka w Kraju Ussurskim, na 121. kilometrze federalnej autostrady Ussurskiej (Władywostok - Chabarowsk), wyposażono już bazę produkcyjną przyszłego wspólnego zakładu montażowego.

Ponadto dalszy rozwój współpracy między Republiką Białorusi a Krajem Primorskim jest związany z realizacją projektów inwestycyjnych w tym regionie Rosji, "w tym z wykorzystaniem instrumentów Wolnego Portu Władywostoku oraz tworzeniem obszarów zaawansowanego rozwoju społeczno-gospodarczego"⁴⁸. Planuje się stworzyć tu sześć z nich: "Petrochemiczny", "Zarubino", "Michajłowski", "Wyspa Rosyjska", "Nadieżdyński", "Wielki Kamień". System tych terytoriów przewiduje udostępnienie terenów inwestycyjnych wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną i transportową, uproszczenie procedur administracyjnych, wykorzystanie preferencji podatkowych i celnych, aż do uproszczonego i przyspieszonego zwrotu podatku od wartości dodanej, a także obniżenie stawek składek ubezpieczeniowych z 30 do 7,6 procent o dziesięć lat. Wszystko to wskazuje na bardzo duży potencjał współpracy pomiędzy Białorusią a Primorye.

---

⁴⁶ Browar, E. Białoruś i Primorski Kraj rozpracują możliwość stworzenia w regionie białoruskiej produkcji montażowej traktorów / Browar E. // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-primorskij-kraj-prorabotajut-vozmozhnost-sozdaniya-v-regione-sborochnogo-proizvodstva-274172-2017>

⁴⁷ Informacja o współpracy Kraju Primorskiego z Republiką Białorusi [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://adm-ussuriisk.ru/ussuri_borough/biznes-gorodskogo-okruga/information-on-belarus/9727-informacii-po-sotrudnichestvu-primorskogo-kraya-s-respublikoy-belarus.html

⁴⁸ Primorsky Krai [Zasoby elektroniczne]. - - 2016. - URL: <https://export.by/primorye>

Białoruś - Kazachstan: nowe możliwości interakcji

W listopadzie 2017 r. prezydenci Białorusi i Kazachstanu podpisali umowę o współpracy społeczno-gospodarczej do 2026 r. wraz z programem konkretnych działań na rzecz jej realizacji w tym samym okresie. "Ten dokument polityczny ma na celu skonsolidowanie perspektywicznych stosunków obu krajów i stworzenie nowych możliwości rozwoju wszechstronnej współpracy⁴⁹. W szczególności strony doszły do wniosku, że podstawa dwustronnego partnerstwa, które powstało od 1992 roku - momentu nawiązania stosunków dyplomatycznych - pozwala dziś Mińskowi i Astanie przejść na nowy poziom technologicznej interakcji z naciskiem na innowacje i zaawansowaną technologię. Tym bardziej, że w ciągu trzech kwartałów 2017 roku obroty handlowe pomiędzy krajami wzrosły od razu o prawie 65 procent i wyniosły około 500 milionów dolarów. Jednak, zdaniem szefów państw, nawet ta pozytywna dynamika nie odpowiada jeszcze potencjałowi współpracy integracyjnej między Białorusią a Kazachstanem. Dlatego też rządy obu krajów mają napięte zadanie - doprowadzić wielkość wzajemnych obrotów handlowych do miliarda dolarów w ciągu najbliższych dwóch lub trzech lat poprzez realizację obiecujących projektów w różnych dziedzinach: petrochemii, rolnictwa, energii, transportu, logistyki i nowych technologii. Jednocześnie głównym motorem dwustronnej współpracy gospodarczej pozostanie współpraca przemysłowa, w której strona białoruska zadeklarowała gotowość do zwiększenia poziomu lokalizacji wspólnych wyrobów w Kazachstanie, co pozwoli stworzyć tam dodatkowe miejsca pracy. A propos, "dzisiaj w Kazachstanie pracuje 260 białoruskich przedsiębiorstw⁵⁰.

Sposoby rozwiązania zadania zwiększenia wolumenu białorusko-kazachskiego wzajemnego handlu zostały dokładnie rozważone przez strony na forum biznesowym, które odbyło się w Mińsku w listopadzie 2017 roku, największym w historii współpracy pomiędzy Białorusią i Kazachstanem, w którym wzięło udział około 400 przedstawicieli środowisk biznesowych obu krajów, oraz na równoległej wystawie "55

---

⁴⁹ Oficjalne rozmowy z prezydentem Kazachstanu Nursultaniem Nazarbajewem [Zasób elektroniczny]. -- 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/ofitsialnye-peregovory-s-prezidentom-kazaxstana-nursultanom-nazarbaevym-17546/

⁵⁰ Stosunki między Białorusią a Kazachstanem osiągnęły wysoki poziom strategiczny - Nazarbajew [Zasób elektroniczny]. -- 2017. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/otnosheniya-belarusi-i-kazaxstana-vyshli-na-vysokij-strategicheskij-uroven-nazarbaev-278130-2017/>

białoruskich przedsiębiorstw zaprezentowało ponad 100 zaawansowanych wydarzeń⁵¹.

Istnieją duże perspektywy zwiększenia dostaw białoruskich do Kazachstanu, na przykład w przemyśle drzewnym. Wystarczy powiedzieć, że w okresie od stycznia do września 2017 roku przedsiębiorstwa białoruskiego koncernu "Bellesbumprom" zwiększyły eksport swoich produktów na rynek Kazachstanu o 42,3%, czyli do 18,3 mln dolarów. Warto zauważyć, że "przedsiębiorstwa koncernu dostarczają do Kazachstanu prawie wszystkie rodzaje wyrobów z drewna, przede wszystkim meble, które zajmują ponad 60% całkowitej wielkości eksportu". Na drugiej pozycji pod względem wielkości sprzedaży - płyty wiórowe⁵². A potem podążać za deskami z włókna drzewnego, sklejką, tarcicą, drzwiami, oknami, tapetami, papierem, tekturą, zapawkami. I praktycznie każda z tych pozycji eksportowych na rynku kazachstańskim wykazuje systematyczny wzrost ilościowy.

Ciężarówki i maszyny rolnicze to kolejna solidna pozycja eksportowa z Białorusi do Kazachstanu. I tak, w ramach już nazwanego Białorusko-Kazachskiego forum biznesowego, Białoruski Zakład Samochodowy i AstanaBelAZService LLP podpisały umowę na dostawę 25 wywrotek o wartości prawie 25 milionów dolarów do tego środkowoazjatyckiego kraju. Ponadto, zgodnie z podpisanym memorandum pomiędzy Mińską Fabryką Samochodów i Hyundai Trans Auto w Kazachstanie "planuje się dostarczyć 100 zestawów wywrotek i pojazdów komunalnych w 2018 roku"⁵³. Wreszcie w 2018 roku Mińskie Zakłady Ciągnikowe wysłały dwa tysiące swoich maszyn do Białoruskiego Domu Handlowego Ciągników LLP, a Gomelmiasz wysłał 500 zestawów maszyn do kazachskiej spółki "Agromashholding". Ważne jest również to, że mieszkańcy Homelszczyzny zapewnili swoim partnerom - Agromashholding JSC - wyłączne prawo do sprzedaży całego asortymentu swoich produktów w Kazachstanie, co pozwoli im na poważne poszerzenie asortymentu eksportowanych kombajnów. W szczególności chodzi o to, że "do południowej części Kazachstanu, aby dostarczyć techniki do zbioru ryżu"⁵⁴. Gomselmash posiada taką maszynę, która jest obecnie przygotowywana do produkcji masowej.

---

⁵¹ Dylenok, Yu. Około 400 uczestników zgromadziło białorusko-kazachskie forum biznesowe w Mińsku/Ju. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/około-400-uchastnikov-sobral-belorusko-kazahstanskij-biznes-forum-v-minske-278134-2017/>

⁵² Przedsiębiorstwa z Bellesbumprom zwiększyły eksport do Kazachstanu o 42,3% w okresie styczeń-wrzesień [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/predpriyatija-bellesbumproma-v-janvare-sentjabre-velichili-eksport-v-kazahstan-na-423-278065-2017/>

⁵³ Dylenok, Yu. Duże kontrakty są podpisywane na białorusko-kazachskim forum biznesowym / Yu. Dylenok/ [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/krupnye-kontrakty-podpisany-na-belorusko-kazahstanskom-biznes-forume-278142-2017/>

⁵⁴ Dylenok, Yu. Wyłącznym dealerem "Gomselmash" w Kazachstanie został JSC "Agromashholding" / Yu. Dylenok // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/ekskluzivnym-dilerom-gomselmasha-v-kazahstane-stalo-ao-agromashholding-278165-2017/>

Białoruś i Kazachstan mają również ambitne plany współpracy w zakresie rozwoju cyfrowych korytarzy transportowych do Europy Zachodniej i Północnej, co jest bardzo ważne ze względu na położenie geograficzne obu krajów wzdłuż pasa gospodarczego Jedwabnego Szlaku. Strategicznym celem jest tu podwojenie wolumenu tranzytu kontenerów do transportu "1 mln kontenerów rocznie do 2020 r. i 2 mln do 2025 r."⁵⁵. Ważne jest, aby przeciętny kontener z Azji Środkowej dotarł do Europy Zachodniej w ciągu dwóch tygodni. Strony zamierzają poradzić sobie z tym zadaniem poprzez skoordynowaną pracę z kolegami z Chin i Rosji.

FOR AUTHOR USE ONLY

---

⁵⁵ Dylenok, Yu. Białoruś i Kazachstan intensyfikują współpracę w zakresie rozwoju cyfrowych korytarzy transportowych (w języku rosyjskim) / Yu. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-kazahstan-aktivizirujut-sotrudnichestvo-v-razvittii-tsifrovyyh-transportnyh-koridorov-278213-2017/>

Białoruś - Kazachstan:

innowacje, nowe technologie, współpraca

Traktat o współpracy społeczno-gospodarczej między Białorusią a Kazachstanem, podpisany w listopadzie 2017 roku, do 2026 roku, "ma na celu wdrożenie jakościowo nowego etapu w stosunkach dwustronnych, obejmującego wzajemne przenikanie kapitału z naciskiem na innowacje i zaawansowane technologie"⁵⁶. Lokomotywą strategicznego partnerstwa białorusko-kazachskiego pozostaną projekty, które umożliwiają tworzenie wspólnych produktów o wysokiej wartości dodanej i zapewniają zatrudnienie. Pod koniec 2017 roku w Kazachstanie działało osiem wspólnych zakładów montażowych, w których zorganizowano "montaż sprzętu wydobywczego, górniczego, specjalnego sprzętu użytkowego i przeciwpożarowego, ciągników, kombajnów, silników, pras i sprzętu medycznego"⁵⁷.

Jednym z oczywistych białoruskich liderów obecności na rynku Kazachstanu jest Miński Zakład Samochodowy, który w 2010 roku otworzył w Astanie "Dom Handlowy "MAZ-Kazachstan" LLP i do tej pory stworzył swoją sieć dystrybucji w tym kraju, która obejmuje dziewięciu dilerów, a także sieć 12 autoryzowanych stacji obsługi technicznej białoruskich samochodów. Logiczną kontynuacją tej współpracy było otwarcie w czerwcu 2017 r. w Ałmaty, w zakładzie montażu samochodów Hyundai Trans Auto Company, należącym do Astana Motors Group, produkcji ciężkich wywrotek MAZ 5516X5 i MAZ 6501N9 "o ładowności 20 ton. W tym celu wykonuje się pełny cykl spawania, montażu i malowania"⁵⁸.

Jeszcze wcześniej, w 2007 roku, rozpoczęła się współpraca między białoruskim Gomselmash OJSC a kazachskim Holdingiem Agromash. W białorusko-kazachskim kombinacie montażowym, który znajduje się w mieście Kostanai na bazie JSC "Agshromash Holding", przez dziesięć lat udało się zebrać ponad trzy tysiące kombajnów zbożowych. I to pod warunkiem, że zdolność produkcyjna rynku kazachskiego w tej technice wynosi tysiąc nowych maszyn rocznie. W 2018 r. spółka joint venture opanuje produkcję jeszcze dwóch nowych modeli maszyn rolniczych. W tym przypadku mówimy o modelach KZS-575 i KZS-10. "Maszyny te poszerzą ofertę

---

⁵⁶ Przegląd wyników polityki zagranicznej Republiki Białoruś i działalności Ministerstwa Spraw Zagranicznych w 2017 roku [Zasób elektroniczny]. -- 2018. - URL: <http://mfa.gov.by/publication/reports/a8a5169b6e487b3b.html>

⁵⁷ Matwiejewa, N. Stosunki między Białorusią i Kazachstanem nabrały charakteru sojuszniczego i strategicznego - Bulegenow / N. Matwiejewa // [Zasoby elektroniczne]. -- 2017. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/otnoshenija-belarusi-i-kazahstana-priobrel-i-sojuznicheskij-i-strategicheskij-harakter-bulegenov-266564-2017/>

⁵⁸ W Kazachstanie uruchomiono produkcję sprzętu samochodowego MAZ [Zasób elektroniczny]. -- 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/v-kazahstane-zapuscheno-proizvodstvo-avtotehniki-maz-256106-2017/>

kombajnów zbożowych produkowanych w Kostanay, co pozwoli na bardziej elastyczne reagowanie na potrzeby lokalnego rynku⁵⁹.

Uruchomienie w 2016 roku pierwszego etapu projektu utworzenia Kazachstańsko-Białoruskiego Parku Przemysłowo-Technologicznego Maszyn Rolniczych i Komunalnych było również dobrym przykładem rozwoju dwustronnej, korzystnej dla obu stron współpracy białorusko-kazachskiej. Realizacja tego dużego projektu inwestycyjnego rozpoczęła się w 2012 roku w celu zorganizowania w mieście Kokshetau w obwodzie akmolskim na podstawie licencji kilku białoruskich zakładów "pełnego cyklu linii produkcyjnej do montażu przyczep, pras, osprzętu dodatkowego, narzędzi walcowych i paszowych, koparek, ładowarek różnych rozmiarów i modyfikacji"⁶⁰. Pierwszy etap projektu to prawie 10 tysięcy metrów kwadratowych powierzchni. "Okolo 230 nowych miejsc pracy zostanie utworzonych po uruchomieniu drugiej fazy i pełnym obciążeniu przedsiębiorstwa"⁶¹. Strony są przekonane, że pomyślna realizacja tego projektu pozwoli na stworzenie silnego klastra białorusko-kazachskiego przemysłu maszynowego w Kościetau i będzie dobrym przykładem na rozpowszechnienie tego pozytywnego doświadczenia współpracy przemysłowej również w innych obszarach współdziałania. W szczególności "planuje się stworzenie podobnych parków do produkcji autobusów pasażerskich, sprzętu wydobywczego i górniczego, maszyn do budowy dróg"⁶².

W sumie w najbliższych latach planuje się realizację kilkudziesięciu wspólnych projektów naukowo-technicznych z szerokim wykorzystaniem białoruskich technologii, innowacji i osiągnięć naukowych. W szczególności, planowany jest projekt "stworzenia wspólnej produkcji bezzałogowych kompleksów lotniczych"⁶³ z organizacją ich produkcji w Kazachstanie. Wspólne projekty współpracy w sektorze naftowym, w tym poszukiwania geologiczne, eksploatacja odwiertów, wprowadzenie różnych metod intensyfikacji wydobywania i zwiększenia wydobycia ropy, które były omawiane na spotkaniu szefów rządów obu państw A. Kobyakowa i B. Kobyakowa, mogą stać się również nowymi obszarami udanej pracy białoruskich firm z

---

⁵⁹ Sidorczyk, W.W. Dwa nowe modele kombajnów zbożowych zostaną opanowane w 2018 roku w białorusko-kazachskiej spółce joint venture (w języku rosyjskim) / W.Sidorczyk // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/newscompany/view/dve-novye-modeli-zernouborochnyh-kombajnov-osvojat-na-belorussko-kazahstanskom-sp-v-2018-godu-278818-2017/>

⁶⁰ Jak wychowuje się gospodarkę Kazachstanu w dziedzinie [Zasoby elektroniczne]. - - 2016. - URL: https://forbes.kz/process/economy/kak_v_polevyh_usloviyah_podnimayut_ekonomiku_kazahstana/

⁶¹ Akaszin, W.Mińsk - Kokshetau: projekt korzystny dla obu stron (w języku rosyjskim) / W.Akaszin // [Zasoby elektroniczne]. - - 2016. - URL: <http://apgazeta.kz/2016/10/01/minsk-kokshetau-vzaimovogyodnyj-proekt/>

⁶² Wywiad z Anatolijem Mikołajem Mikołajem, Ambasadorem Nadzwyczajnym i Pełnomocnikiem Republiki Białorusi w kazachskiej agencji informacyjnej Chabar (11 czerwca 2014 roku) [Zasób elektroniczny]. - URL: <http://mfa.gov.by/press/smi/d8d30fc5ce4d68be.html>

⁶³ Białorusi i Kazachstan planują projekt stworzenia wspólnej produkcji samolotów bezzałogowych [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-kazahstan-namechajut-proekt-po-sozdaniju-sovmestnogo-proizvodstva-bespilotnikov-278212-2017/>

kazachskimi partnerami. Sagintaeva w sierpniu 2017 roku w Astanie. W sumie do dziś w Kazachstanie "w aktywnej fazie tworzenia jest sześć wspólnych produkcji montażowych".⁶⁴ Świadczy to o bardzo wysokiej gotowości stron do dalszego aktywnego poszukiwania nowych form współpracy przemysłowej.

FOR AUTHOR USE ONLY

---

⁶⁴ Dwustronna współpraca handlowa i gospodarcza [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://kazakhstan.mfa.gov.by/ru/bilateral_relations/trade_economic/

Białoruś - Ukraina:

współpraca produkcyjna jest punktem odniesienia

W lipcu 2017 roku w Kijowie odbyło się 25. posiedzenie białorusko-ukraińskiej komisji mieszanej ds. współpracy handlowej i gospodarczej, w ramach którego strony osiągnęły porozumienie w sprawie promowania wzajemnego handlu i współpracy w zakresie współpracy produkcyjnej, w celu zapewnienia wzrostu wzajemnych obrotów handlowych. Przypomnijmy, że rekordowy rok we współpracy obu państw miał miejsce w 2012 roku, kiedy to wielkość białorusko-ukraińskiego handlu wyniosła 7,866 mld dolarów, a nadwyżka dla strony białoruskiej - 3,247 mld dolarów. Następnie wskaźniki współpracy dwustronnej zaczęły dość znacząco spadać - do 3,47 mld dolarów w 2015 roku. I tylko "po wynikach obrotów handlowych z Ukrainą w 2016 roku wzrosły o 10,5%, eksport - o 13,2%, import - o 3,2%. Wzajemny bilans handlowy w tym okresie jest dodatni w wysokości 1,87 mld dolarów"⁶⁵. Pozytywną dynamikę odnotowano również w 2017 r.: "I tak, w okresie styczeń-maj, obroty handlowe wzrosły o 26,7% i wyniosły 1,7 mld dolarów. W tym samym czasie po obu stronach odnotowano wzrost wielkości dostaw"⁶⁶.

Jedną z głównych rezerw, której potencjał jest obecnie aktywnie aktualizowany przez strony pod kątem rozwiązania zadania, jakim jest powrót w najbliższych latach do rekordowego poziomu wzajemnych obrotów handlowych w wysokości 8 mld dolarów, jest rozwój współpracy przemysłowej. Należy tu zaznaczyć, że "na Ukrainie z powodzeniem działają zakłady montażowe do produkcji białoruskich ciągników, kombajnów zbożowych, urządzeń podnośnikowych, trolejbusów"⁶⁷ i nowoczesne przedsiębiorstwa z udziałem kapitału ukraińskiego zostały założone na białoruskiej ziemi w celu produkcji samochodów osobowych, elektrod spawalniczych oraz modernizacji sprzętu śmigłowcowego.

We wrześniu 2017 roku lista ta została uzupełniona o JLLC Beltribo - pierwsze na Białorusi przedsiębiorstwo produkujące klocki i okładziny hamulcowe, otwarte na Starych Autostradach mińskiego obwodu. Założyciele firmy - zakład mechaniczny Starodorozhsk i zakład Bila Tserkva "Tribo" - postawili przed nią poważne zadanie,

---

⁶⁵ O wynikach handlu zagranicznego Republiki Białorusi i Ukrainy w 2016 roku [Zasób elektroniczny]. -- 2017. - URL: http://ukraine.mfa.gov.by/ru/bilateral_relations/trade_economic/

⁶⁶ Białoruś i Ukraina omówią promocję wzajemnego handlu [zasoby elektroniczne] na spotkaniu Komisji Międzypaństwowej w Kijowie. -- 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-ukraina-na-zasedanii-mezhpravkomissii-v-kieve-obsudjat-stimulirovanie-vzaimnoj-torgovli-257135-2017/>

⁶⁷ Wywiad Igora Sokola, Ambasadora Nadzwyczajnego i Pełnomocnika Republiki Białoruś na Ukrainie z rocznym czasopiśmie naukowym "Ukraina dipramatichna" (№ 17, 2016) [Zasób elektroniczny]. - - 2016. - URL: <http://mfa.gov.by/press/smi/c210c1737ece09bb.html>

aby w ciągu najbliższych dwóch lat osiągnąć obrót w wysokości pięciu milionów dolarów. Warunkiem koniecznym dla udanego rozwiązania jest szeroka gama dostępnych tutaj produktów. Przecież nie chodzi tylko o produkcję części do konserwacji wyrotek Białoruskich Zakładów Samochodowych, lecz również o produkcję klocków hamulcowych dla mińskiego metra, Mińskich Zakładów Ciągnikowych, a od pierwszej połowy 2018 roku - dla fabryki samochodów BelGi. Produkowane będą tu również klocki hamulcowe i płyty sprzęgła do urządzeń Gomselmash oraz klocki na potrzeby Kolei Białoruskich. Poza tym "planuje się opanowanie produkcji bloków kolejowych na starych drogach, które będą dostarczane na Łotwę, Litwę i do Estonii"⁶⁸. Oczekuje się, że w ciągu sześciu miesięcy nowy zakład osiągnie pełną zdolność projektową, a wielkość inwestycji w nim w ciągu najbliższych dwóch lat wyniesie około dwóch i pół miliona dolarów.

Szefowie regionów Homelskiego i Chersońskiego ogłosili zamiar utworzenia we wrześniu 2017 r. wspólnego przedsiębiorstwa w dziedzinie budowy maszyn i przetwarzania produktów rolnych. W szczególności mówimy o składaniu kombajnów Gomselmash w jednym z przedsiębiorstw regionu Chersonia. Znaczenie tego wspólnego projektu dla strony ukraińskiej podyktowane jest faktem, że "w ciągu najbliższych kilku lat lokalni rolnicy muszą wymienić około 500 sztuk sprzętu, który już wypracował swoje zasoby"⁶⁹. Po stronie białoruskiej zainteresowanie współpracą z kolegami z Ukrainy tłumaczy się tym, że Homelszczyzna kupuje za granicą znaczne ilości wysokobiałkowej paszy dla swojej hodowli, w tym mączki słonecznikowej. W związku z tym bardzo obiecujące wydaje się zapewnienie producentom z Chersonia zdolności produkcyjnych Homelskiej Fabryki Tłuszczu do przetwarzania nasion słonecznika, a następnie sprzedaż powstałego w ten sposób oleju roślinnego pod własnymi markami.

Ponadto, szczególnie obiecująca pod względem zwiększenia wzajemnych obrotów handlowych pomiędzy Białorusią i Ukrainą jest rozwijająca się współpraca stron w zakresie dostaw na rynek ukraiński białoruskiego sprzętu ciężkiego. Wiadomo, że na Ukrainie pracuje obecnie ponad dwa tysiące wyrotek Białoruskich Zakładów Samochodowych, co stanowi ponad 90 procent całej floty tego sprzętu w tym kraju. Wśród nich są maszyny o wydajności 220 ton, działające w Zintegrowanym Zakładzie Górnictwa i Przetwórstwa Ingulet w obwodzie dniepropietrowskim. Pod koniec

---

⁶⁸ Pierwsze na Białorusi przedsiębiorstwo produkujące klocki hamulcowe zostało otwarte na Starych Autostradach [Zasób Elektronu]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/pervoe-v-belarusi-predpriiatie-po-proizvodstvu-tormoznyh-kolodok-otkrylos-v-staryh-dorogah-267852-2017/>

⁶⁹ Sidorczik, Homelskie i Chersońskie regiony planują utworzenie JV w budowie maszyn i przetwórstwie rolnym (w języku rosyjskim) / V.Sidorchik // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/regions/view/gomelskaja-i-hersonskaja-oblasti-planirujut-sozdat-sp-v-mashinostroenii-i-selhozpererabotke-266822-2017/>

sierpnia 2017 roku dostarczono na Ukrainę kolejne pięć wozów kopalnianych o pojemności 130 ton. A teraz specjaliści spółki joint venture "Kryvbass-BelAZ-Service" kończą prace instalacyjne i rozruchowe. "Wkrótce 130-tonowe wywrotki zostaną oddane do użytku w PJSC "ArcelorMittal Blood Horn", gdzie wykorzystuje się już ponad 80 jednostek maszyn produkowanych przez JSC "BelAZ"⁷⁰.

Kolejnym dość kuszącym projektem współpracy białorusko-ukraińskiej, aktywnie dyskutowanym dziś przez strony, jest budowa terminalu portowego na Dnieprze, na granicy Białorusi i Ukrainy. Faktem jest, że wspólne korzystanie z dróg wodnych umożliwiłoby zorganizowanie sprawnego transportu pasażerskiego i towarowego z portów państw Morza Czarnego, Śródziemnego i Kaspijskiego oraz państw naddunajskich.

Wszystkie te przykłady ilustrują wysoki potencjał białorusko-ukraińskiej współpracy produkcyjnej, mającej na celu podwojenie obrotów handlowych w ciągu najbliższych dwóch lat.

FOR AUTHOR USE ONLY

---

⁷⁰ BelAZ dostarczył pięć wywrotek na Ukrainę [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belaz-postavil-v-ukrainu-pjat-karjernih-samosvalov-264698-2017/>

Białoruś-Kirgizja: od handlu do współpracy

Republika Kirgiska należy do tych państw Azji Środkowej, z którymi Republika Białorusi w ostatnich latach wykazuje stałą pozytywną dynamikę, zarówno w sferze politycznej, jak i gospodarczej. Już w maju 2013 roku, na spotkaniu z członkami Klubu Redaktora Naczelnego Wspólnoty Niepodległych Państw, Państw Bałtyckich i Gruzji, Prezydent Kirgistanu A. S. Pawłowski, Prezydent Republiki Kirgistanu. Atambayev zauważył: "Chciałbym, aby stosunki gospodarcze między Białorusią a Kirgistanem rozwijały się dynamicznie. Na Białorusi jest wiele towarów, którymi Kirgizja jest zainteresowana. Z kolei my jesteśmy gotowi dostarczyć również towary, które są interesujące dla białoruskiej gospodarki⁷¹. We wrześniu 2015 r. na spotkaniu szefów rządów obu państw, koncentrując się na potrzebie zwiększenia wzajemnych obrotów handlowych, strony uzgodniły, że "oprócz współpracy handlowej należy skoncentrować wysiłki na rozwoju współpracy przemysłowej⁷². A w pierwszym kwartale 2017 roku obroty handlowe białorusko-kirgiskie wzrosły półtora raza, sięgając 15,2 miliona dolarów. Ważną rolę w zacieśnianiu dwustronnej współpracy między państwami odegrała białorusko-kirgiskańska Międzyrządowa Komisja ds. Współpracy Handlowej i Gospodarczej, której szóste i siódme posiedzenie odbyło się w czerwcu 2016 roku w Biszkeku i w czerwcu 2017 roku w Mińsku.

W szczególności na siódmym posiedzeniu komisji strony odnotowały znaczne nasilenie kontaktów przedsiębiorstw białoruskich z partnerami kirgiskimi, co przyczynia się jedynie do rozszerzenia współpracy między Białorusią a Kirgistanem w zakresie dostaw sprzętu i współpracy przemysłowej, w dziedzinie energetyki, rolnictwa, zdrowia, edukacji, nauki, kultury, informacji i turystyki, a także do rozwoju współpracy między regionami i wolnymi strefami gospodarczymi obu państw. Ta obszerna lista współpracy białorusko-kirgiskiej obejmuje również obiecujące obszary, takie jak "szkolenie specjalistów, podnoszenie ich kwalifikacji, tworzenie sieci dystrybucji, wspólne przedsięwzięcia w zakresie produkcji maszyn rolniczych, dostawy białoruskich wind do Kirgistanu"⁷³.

---

⁷¹ Kirgizja jest zainteresowana rozwojem stosunków handlowych i gospodarczych z Białorusią [Zasób elektroniczny]. - - 2013. - URL: <http://www.belvpo.com/ru/26710.html>

⁷² Andrey Kobyakov spotkał się z szefem kirgiskiego rządu [Zasoby elektroniczne]. - - 2015. - URL: <http://www.government.by/ru/content/6027>

⁷³ Na posiedzeniu Międzyrządowej Białorusko-Kirgiskiej Komisji ds. Współpracy Handlowej i Gospodarczej [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://kyrgyzstan.mfa.gov.by/ru/embassy/news/b7a170b217ff5943.html>

Jeśli chodzi o wzajemną wymianę handlową, liderami są oczywiście dostawy białoruskich produktów rolnych na rynek kirgiski, o czym świadczą liczby: "Na koniec 2016 roku eksport Ministerstwa Rolnictwa i Żywności do Kirgistanu wzrósł 3,1 raza, a w pierwszym kwartale 2017 roku - prawie 14 razy. Podstawą dostaw na eksport są produkty mięsne i mleczarskie"⁷⁴. Zgadzać się na dalszy wzrost wzajemnych dostaw produktów rolnych, rozszerzenie ich nomenklatury towarowej, strony postanowiły również rozważyć możliwość realizacji wspólnych projektów w dziedzinie rozwoju hodowli i produkcji roślinnej.

Flagowy okręt białorusko-kirgiskiej współpracy produkcyjnej można nazwać produkcją montażową ciągników i centrum serwisowym obsługi maszyn rolniczych z Białorusi na bazie "Radiatora Awtomasz" Sp. z o.o. otwartego w Biszkeku w listopadzie 2016 roku. Ważny szczegół - "około 90% chłdnic do ciągników mińskiego zespołu jest dostarczanych z Kirgistanu. Montaż kombajnów Gomselmash rozpoczął się teraz w tej samej hali montażowej"⁷⁵. Ponadto strony aktywnie rozważają obecnie utworzenie wspólnych przedsiębiorstw w przemyśle lekkim, czego warunkiem wstępnym jest obecnie obserwowana aktualizacja stosunków handlowych w tej dziedzinie. I tak, w kwietniu 2017 roku kirgiska firma "Opt-Invest" po raz pierwszy dostarczyła na Białoruś partię wyrobów włókienniczych, a we wrześniu 2017 roku podpisała ze stroną białoruską umowę na dostawę odzieży.

Jeżeli mówimy o rozwoju więzi między obwodami Białorusi i Kirgistanu, to oczywistymi liderami są tu stolice - Mińsk i Biszkek, które w 1997 roku podpisały umowę o współpracy gospodarczej, naukowej, technicznej i kulturalnej, a w 2008 roku nawiązały stosunki partnerskie. W języku liczb ta interakcja międzyregionalna wygląda następująco: "Tempo wzrostu obrotów handlowych mińskich przedsiębiorstw z Kirgistanem w okresie styczeń-czerwiec 2017 roku w porównaniu z tym samym okresem 2016 roku wyniosło 306%, eksport towarów - 393,7%, usług - 176,1%"⁷⁶. Partnerom kirgiskim dostarczono traktory, piece chodnikowe, grzejniki, nagrzewnice powietrza, lodówki i leki. Nowe towary eksportowane z Mińska to produkty mleczarskie, płyty wiórowe i narzędzia.

Współpraca pomiędzy dwoma stolicami w zakresie rozwoju transportu publicznego może stać się bardzo obiecująca w najbliższej przyszłości. Plany Biszkeku obejmują

⁷⁴ Kirgizja jest zainteresowana tworzeniem produkcji montażowej białoruskich maszyn rolniczych [Surowiec elektroniczny]. -- 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/kyrgyzstan-zainteresovan-v-sozdanii-sborochnyh-proizvodstv-beloruskoj-selhoztehniki-251058-2017/>

⁷⁵ Omuraliev zauważył pozytywny trend w rozwoju stosunków między Kirgistanem a Białorusią [Zasób elektroniczny]. - -- 2017. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/omuraliev-otmetil-positivnyju-tendentsiju-v-razvitii-otnoshenij-mezhdu-kyrgyzstanom-i-belarusiju-269017-2017/>

⁷⁶ Matwiejewa, N. Biszkek planuje zakupić sprzęt do rozwoju transportu publicznego od mińskich przedsiębiorstw / N. Matwiejewa // [Zasoby elektroniczne]. -- 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/bishkek-planiruet-zakupit-u-minskikh-predpriyatij-tehniku-dlja-razvitija-obschestvennogo-transporta-265609-2017/>

przecież zakup około 400 autobusów o dużej pojemności. A teraz władze kirgiskiej stolicy badają rynek dostawców. Jednocześnie należy założyć, że mińskie firmy produkujące sprzęt transportowy mają duże szanse na udział w tym projekcie. Jeszcze w 2009 roku Mińsk Bełkommunmasz dostarczył 20 trolejbusów do Biszkeku, a później wygrał przetarg na eksport kolejnych 30 jednostek transportu elektrycznego.

FOR AUTHOR USE ONLY

Białoruś - Gruzja: parlamenty będą intensyfikować kontakty

W listopadzie 2017 roku w Mińsku odbyła się pierwsza w historii stosunków białorusko-gruzińskich wizyta parlamentarna delegacji wysokiego szczebla pod przewodnictwem przewodniczącego parlamentu Gruzji I. Kobakhidze, która może dać nowe impulsy do rozwoju całego kompleksu stosunków między dwoma państwami. Przecież w Mińsku wychodzi się z założenia, że ludzka dyplomacja i "wzmocnienie więzi międzyparlamentarnych stwarzają bardzo dobre podstawy do budowania tych samych stosunków handlowych i gospodarczych". Jest to dobra podstawa, a bez niej nie da się stworzyć bardzo głębokich, długoterminowych stosunków między krajami⁷⁷. Szczególnie ważne jest, aby wziąć ten czynnik pod uwagę, kiedy mówimy o Gruzji, gdzie parlament odgrywa decydującą rolę w życiu państwa, a wpływ posłów na społeczeństwo gruzińskie jest bardzo duży.

Wizyta parlamentarzystów gruzińskich na Białorusi odbyła się w czasie, gdy współpraca handlowa i gospodarcza pomiędzy dwoma krajami zaczęła wykazywać pozytywną dynamikę. I tak, "na koniec 2016 roku obroty handlowe pomiędzy Białorusią i Gruzją wzrosły o 63% i wyniosły 73,2 mln dolarów"⁷⁸. W tym samym czasie białoruski eksport wzrósł 2,5-krotnie. Ta dynamika interakcji pokazuje, że istnieje realna szansa na to, aby do końca 2017 roku osiągnąć 100 milionów dolarów wspólnego handlu białorusko-gruzińskiego, a w perspektywie średnioterminowej - 200 milionów dolarów. Rozwiązanie tak wielkiego zadania jest wykonalne, również pod warunkiem, że "stosunki między organami ustawodawczymi Białorusi i Gruzji powinny osiągnąć nowy poziom". w⁷⁹ którym parlamentarzyści obu krajów będą w ramach swoich kompetencji nie tylko wspierać rządy w ulepszaniu ram prawnych i umownych oraz dążyć do rozwijania konstruktywnego dialogu na temat działań legislacyjnych, ale także promować kontakty międzyregionalne i budować ich potencjał w obiecujących dziedzinach, a także pomagać w tworzeniu bezpośrednich powiązań między podmiotami gospodarczymi. Faktycznie, w tym celu - znacznej aktywizacji stosunków partnerskich - marszałkowie Zgromadzenia Narodowego

---

⁷⁷ Spotkanie z przewodniczącym gruzińskiego parlamentu Irakli Kobakhidze [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/vstrecha-s-predsedelem-parlamenta-gruzii-irakliem-kobakhidze-17492/

⁷⁸ Białoruś i Gruzja zacieśniają współpracę w zakresie realizacji polityki konkurencji [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://белгэра.бел/economics/view/belarus-i-gruzija-aktivizirujut-sotrudnichestvo-v-oblasti-realizatsii-konkurentnoj-politiki-276796-2017/>

⁷⁹ Stosunki pomiędzy organami ustawodawczymi Białorusi i Gruzji powinny osiągnąć nowy poziom - Kobakhidze [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/otnosheniya-zakonodatelnih-organov-belarusi-i-gruzii-dolzhen-vyjti-na-novyj-uroven-kobakhidze-276669-2017/>

Republiki Białoruś i parlamentu Gruzji w ramach wizyty I. Kobakhidze podpisali wspólne oświadczenie, w którym nakreślili główną istotę współpracy między parlamentarzystami - "promowanie pogłębiania dwustronnej współpracy w sferze handlowej, inwestycyjnej, naukowo-technicznej, kulturalnej, w zakresie polityki młodzieżowej, edukacji, turystyki, technologii informacyjnych, logistyki, komunikacji i informatyzacji"⁸⁰.

Należy zauważyć, że intensyfikacja białorusko-gruzińskich kontaktów międzyparlamentarnych rozpoczęła się w ostatnich latach, kiedy to w parlamentach obu krajów utworzono grupy przyjaźni. Już dziś stawia się przed nimi nowy problem: "Dla interakcji tematycznych szefowie grup przyjaźni obu stron mogliby sporządzić mapy drogowe i zaplanować pracę z uwzględnieniem przedstawionych w nich aspektów"⁸¹. Te mapy drogowe będą opierać się na jednym lub kilku dużych projektach, wokół których można by pogłębić nie tylko parlamentarny wymiar współpracy białorusko-gruzińskiej, lecz również wymiar produkcyjny i operacyjny, mający na celu stworzenie centrów biznesowych, które organizowałyby pracę przedsiębiorstw o wspólnych kompetencjach i zainteresowaniach. W rzeczywistości już dziś chodzi o zresetowanie pracy parlamentarnych grup przyjaźni, które "powinny nie tylko wykonywać działania, które zostały nakreślone przez liderów parlamentarnych, ale także dość aktywnie działać na własną rękę"⁸². I pod tym względem działalność parlamentarnych grup przyjaźni na rzecz tworzenia warunków dla owocnej współpracy regionalnej, gospodarczej i rozwoju kontaktów między środowiskami biznesowymi wygląda bardzo obiecująco. Co więcej, Białoruś i Gruzja mają już przydatne doświadczenia we współpracy międzyregionalnej.

W szczególności, jeszcze we wrześniu 2016 roku, w ramach trzeciego spotkania białorusko-gruzińskiej komisji międzyrządowej ds. współpracy gospodarczej, które odbyło się w Tbilisi, obwodzie mohylewskim i Autonomicznej Republice Adżarii, podpisano memorandum o współpracy. Szereg innych dokumentów o współpracy zostało przyjętych przez okręg Gorecki i gminę Chashura, Bobruisk z miastami Kobuleti i Batumi, a także Mohylewską filię Białoruskiej Izby Przemysłowo-Handlowej i Izby Przemysłowo-Handlowej Adżarii. Już we wrześniu 2017 roku Mohylew i Batumi ogłosili nawiązanie przyjaznych stosunków. W podpisanym

---

⁸⁰ Prelegenci białoruskiego i gruzińskiego parlamentu podpisali wspólne oświadczenie w sprawie współpracy [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/spikery-beloruskogo-i-gruzinskogo-parlamentov-podpisali-sovmestnoe-zajavlenie-o-sotrudnichestve-276782-2017/>

⁸¹ Białoruscy postawili się zdeterminowani do współpracy z parlamentem Gruzji - Andrejczenką [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/beloruskie-deputaty-nastroeny-na-predmetnuju-rabotu-s-parlamentom-gruzii-andrejchenko-276707-2017/>

⁸² Białoruś uważa Gruzję za jednego ze swoich strategicznych partnerów - Mjasnikowicz [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/belarus-schitaet-gruziju-odnim-iz-strategicheskikh-partnerov-mjasnikovich-276652-2017/>

memorandum zgodzili się oni na "rozwijanie wzajemnie korzystnej współpracy we wszystkich sferach". Pierwszym krokiem będzie opracowanie programu wspólnych działań na przyszły rok, a także przygotowanie konkretnych projektów do późniejszej realizacji⁸³. W tym samym czasie zostało podpisane memorandum o współpracy pomiędzy Mohylewską Agencją Rozwoju Regionalnego i Ministerstwem Finansów i Gospodarki Adżarii, a także umowa na dostawę produktów pomiędzy "Bakaleią Mohylewską" OJSC i firmą "Adżara Wine House". Białoruska Państwowa Akademia Rolnicza w Gorkach, obwód mohylewski, zgodziła się na współpracę z Batumskim Uniwersytetem Państwowym imienia Szoty Rustaveli. Oczywiście, zaangażowanie parlamentarzystów w te projekty może tylko przyspieszyć ich realizację.

FOR AUTHOR USE ONLY

---

⁸³ Kulyagin, S. Mogilev i Batumi podpisali memorandum o nawiązaniu przyjaznych stosunków / S. Kulyagin // [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/regions/view/mogilev-i-batumi-podpisali-memorandum-ob-ustanovlenii-druzhestvennyh-svjazej-265669-2017/>

Białoruś - Gruzja:

rezerwa partnerska - regiony

W styczniu 2018 roku w Mińsku odbyło się czwarte posiedzenie Międzyrządowej Białorusko-Gruzińskiej Komisji Współpracy Gospodarczej, na którym strony zadeklarowały zamiar zwiększenia wolumenu dwustronnej wymiany handlowej do 200 milionów dolarów do 2020 roku. Jednym ze skutecznych sposobów rozwiązania tego problemu jest rozwój białorusko-gruzińskiej współpracy międzyregionalnej, której potencjał "jest ogromny i powinien być w pełni wykorzystany"⁸⁴. Konkretnym krokiem w kierunku dalszej realizacji możliwości partnerstwa między regionami obu krajów był Program na lata 2018-2019, podpisany w ramach czwartego posiedzenia międzyrządowej komisji ds. realizacji porozumienia między Obwodowym Komitetem Wykonawczym w Mińsku a administracją komisarza państwowego - gubernatora Kachetii o współpracy handlowej, gospodarczej i społecznej oraz kulturalnej. Dokument ten po raz kolejny podkreśla fakt, że dziś istnieje wiele powiązań między Minszczyzną a Kachetiją. Suffice it to say that at the three mining enterprises of Georgia - JSC "RMG Cooper", JSC "Rustavi MK" and LLC "Sakcementi" now "operates 41 dump trucks" BELAZ "payload capacity". 45-55 ton"⁸⁵, wyprodukowany w obwodzie mińskim. Oczywiście, podany przykład rozwoju partnerstwa pomiędzy regionami dwóch młynów nie jest jedyny. Ogólnie rzecz biorąc, "w dziedzinie porozumień o współpracy regionalnej i braterskiej zostały podpisane porozumienia/porządki między Mińskiem a Tbilisi, <...> Brześciem a Batumi, Połockiem a Tskaltubo, Homlem a Kutaisi, Mohylewskim obwodem a Autonomiczną Republiką Adżarii".

Niewątpliwie sztandarowym elementem tego partnerstwa jest interakcja między obiema stolicami, która rozpoczęła się w 1994 roku, a we wrześniu 2015 roku Mińsk i Tbilisi podpisały porozumienie o stosunkach partnerskich w celu "promowania nawiązywania i rozszerzania stosunków dwustronnych w sferze gospodarczej, naukowej, technologicznej, kulturalnej, rozwoju działalności inwestycyjnej i innowacyjnej, współpracy w zakresie ochrony zdrowia, edukacji, kultury i sportu, wymiany informacji o rozwoju miast, z uwzględnieniem organizacji samorządu terytorialnego"⁸⁶. A w ciągu zaledwie jednego roku eksport białoruskich towarów i

---

⁸⁴ Na początku 2018 roku w Mińsku ma się odbyć Regionalne Forum Zrównoważonego Rozwoju [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/regionalnyj-forum-po-ustojchivomu-razvitiju-planiruetsja-provesti-v-minske-v-nachale-2018-goda-264868-2017/>

⁸⁵ W ramach obchodów 80-lecia obwodu mińskiego, BELAZ OJSC odwiedził delegację gruzińskiego Kraju Kachetii [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: http://www.belaz.by/press/news/2018/oa0_belaz_v_ramkah_prazdnovani/

⁸⁶ Mińsk i Tbilisi stały się miastami bliźniaczymi [Zasób elektroniczny]. - - 2015. - URL: <http://mamuli.by/minsk-i-tbilisi-stali-gorodami-pobratimami/>

usług do gruzińskiej stolicy podwoił się. "Lekarstwa, sprzęt rolniczy i komunalny, żywność produkowana na Białorusi cieszyły się dużym zainteresowaniem wśród naszych braci"⁸⁷. W związku z tym obecnie wymiana handlowa i gospodarcza pomiędzy przedsiębiorstwami stolicy jest już stabilna, stale się rozwija, a "w Tbilisi białoruskie wyroby mięsne i mleczarskie cieszą się dużą popularnością, na Białorusi - gruzińskie wina i wody mineralne, owoce i warzywa"⁸⁸. Ten fakt również wiele mówi. Pierwszy sklep z białoruskimi produktami pojawił się w Tbilisi we wrześniu 2016 roku, a drugi - w listopadzie tego samego roku. Dziś w stolicy Gruzji jest już sześć sklepów spożywczych, które sprzedają białoruskie produkty. Zakres reprezentowanych w nich towarów jest dość szeroki. "Produkty mleczarskie są szczególnie popularne wśród mieszkańców - masło, mleko, kwaśna śmietana, ser, twarożek, jogurt". Ponadto w ciągu ostatnich dwóch lat znacznie wzrosła wielkość sprzedaży. Gruzini dilerzy mogą rozwinąć sieć do 25 sklepów"⁸⁹.

W tym samym roku 2015 Brześć i Batumi przyjęły porozumienie bratnie w celu nawiązania stałych, przyjaznych stosunków dla wzajemnego poznania życia, historii i kultury miast bliźniaczych, a także rozwijania współpracy we wszystkich dziedzinach, w tym wymiany doświadczeń w zakresie zarządzania miastem. "Planuje się, że w pierwszym etapie miasta bliźniacze skoncentrują się na branży turystycznej, która powinna napędzać gospodarkę"⁹⁰. Dwa lata później strony doszły do wniosku, że nadszedł czas, aby przenieść stosunki na wyższy poziom, tak aby "nie tylko Brześć i Batumi miały powiązania, ale nawiązano bliższe kontakty między obwodem brzeskim a Autonomiczną Republiką Adżarii"⁹¹. I planują otworzyć białoruskie centrum handlowe w Batumi, gdzie będą prezentowane wyroby wytwarzane w Brzeszczynie. Należy tu przypomnieć, że "Adżara jest najbardziej rozwiniętym regionem nie tylko w Gruzji, ale i na wybrzeżu. Republika wnosi ponad 1 miliard dolarów do PKB kraju"⁹². Już w 2015 roku strona białoruska zaoferowała temu gruzińskiemu regionowi współpracę na najwyższym poziomie w dziedzinie inżynierii, budownictwa i turystyki. Jak widzimy, plany te zaczynają być stopniowo wdrażane.

---

⁸⁷ Żdanowicz, V. Twins. Mińsk i Tbilisi / W. Żdanowicz // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <https://minsknews.by/pobratimiyi-minsk-i-tbilisi/>

⁸⁸ Na spotkaniu Ambasadora Białorusi w Gruzji M. Myatlikowa z Przewodniczącym Tbilisi Sakrebulo G. Tkemaladze [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <http://georgia.mfa.gov.by/ru/embassy/news/c2a863c0c016dd7f.html>

⁸⁹ Białoruskie produkty żywnościowe cieszą się dużym popytem w Gruzji [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/beloruskie-produkty-pitanija-polzujutsja-bolshim-sposom-v-gruzii-276694-2017/>

⁹⁰ Nedashkovskaya, M. Brest i Batumi stali się bliźniakami / M. Nedashkovskaya // [Zasoby elektroniczne]. - - 2015. - URL: <http://mamuli.by/brest-i-batumi-stali-pobratimami/>

⁹¹ W Batumi planowane jest otwarcie Białoruskiego Centrum Handlowego [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/regions/view/beloruskij-torgovij-tsentr-planiruetsja-otkryt-v-batumi-259344-2017/>

⁹² Oficjalna wizyta w Gruzji [Zasoby elektroniczne]. - - 2015. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/ofitsialnyj-vizit-v-gruziju-11241/

A w Homlu, który podpisał porozumienie o przyjaźni i współpracy z Kutaisi w 2016 roku, priorytetem we współpracy międzyregionalnej są stosunki handlowe i gospodarcze. W końcu dopiero w 2015 roku "obroty handlowe między Homelem a Gruzją osiągnęły 1,1 mln dolarów". Eksport towarów wyniósł 0,8 mln USD, import - 0,3 mln USD"⁹³. Otwarte spółki akcyjne Homelskie Zakłady Chemiczne, Gomeldrev, Homelskie Zakłady Elektrotechniczne, GZIP, Gomelsteklo, a także PUE Gomeloboi, IpUE Alkopak, ALC Vimala, LLC Antech, CJSC Belplastkhim stały się eksporterami swoich produktów na rynek gruziński.

Jeśli chodzi o współpracę między miastami Połockiem i Tskaltubo, to w czerwcu 2015 r. nawiązały one partnerstwo, a w lutym 2017 r. podpisały umowę o współpracy w celu aktywnego rozwoju partnerstwa w przemyśle, przedsiębiorczości, małych i średnich przedsiębiorstwach, handlu, rolnictwie, nauce, edukacji, ochronie zdrowia, środowisku i turystyce. Motywem powstania tego dokumentu był fakt, że w tym czasie szereg połockich przedsiębiorstw miało już doświadczenie w kontaktach biznesowych z gruzińskimi partnerami. W szczególności "mleczarze dostarczali do Gruzji mleko, mąkę dostarczano na mąkę żytnią, architekci i budowniczowie wznosili domy zgodnie z ich projektami"⁹⁴.

Wszystkie te fakty bardzo wymownie świadczą o tym, że stosunki między Białorusią a Gruzją ustabilizowały się w ciągu ostatnich kilku lat. Świadczą o tym również statystyki. Podczas gdy w 2016 roku handel dwustronny wzrósł o 63 procent do 73,2 mln dolarów, w okresie styczeń - listopad 2017 roku "wzrósł prawie o jedną czwartą"⁹⁵. Jednocześnie należy uznać, że aktywne więzi pomiędzy regionami obu krajów odegrały znaczącą rolę w osiągnięciu tej pozytywnej dynamiki współpracy.

---

⁹³ Baidan, E. Umowa o przyjaźni i współpracy między Homelem a Kutaisi zostaje podpisana / E. Baidan // [Zasób elektroniczny]. - - 2016. - URL: <http://newsgomel.by/news/mezhdzhu-gomelem-i-kutaisi-podpisano-soglashenie-odruzhbe-i-sotrudnichestve>

⁹⁴ Shuia, O. Heart jest otwarty na przyjaźń. / O. Shuia. // [Zasoby elektroniczne] - - 2017. - URL: <http://belsmi.by/archive/article/73054>

⁹⁵ O czwartej sesji Międzyrządowej Białorusko-Gruzjińskiej Komisji Współpracy Gospodarczej [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: http://mfa.gov.by/press/news_mfa/be31d6495f7d43e1.html

Białoruś - Polska:

rewitalizacja relacji opiera się na otwartości

Po dwuletniej przerwie białorusko-polska grupa robocza ds. handlu i inwestycji, która jest ważną częścią Wspólnej Polsko-Białoruskiej Komisji Współpracy Gospodarczej, wznowiła swoją działalność. W październiku 2017 roku w Mińsku odbyło się piąte spotkanie grupy, które pokazało wyraźne zrozumienie przez strony faktu, że "obserwowane obecnie ożywienie w stosunkach polsko-białoruskich powinno opierać się na coraz większej otwartości i wzajemnej gotowości do poszukiwania rozwiązań istniejących problemów, które pojawiają się na co dzień w stosunkach handlowych, gospodarczych i inwestycyjnych między naszymi państwami"⁹⁶.

Takie liczby świadczą o zauważalnym ożywieniu interakcji między Białorusią a Polską. W ciągu pierwszych ośmiu miesięcy 2017 r. obroty handlowe między stronami osiągnęły prawie 1,6 mld dolarów. Ponadto białoruski eksport wzrósł o 19 procent do prawie 700 milionów dolarów. Jednocześnie istnieją wszelkie powody, aby sądzić, że potencjał współpracy białorusko-polskiej nie został jeszcze w pełni wykorzystany. Dlatego też, omawiając możliwości dalszego rozwoju partnerstwa, uczestnicy piątego spotkania grupy roboczej ds. handlu i inwestycji "określili dla siebie wzrost wzajemnego handlu w najbliższej przyszłości do 4 mld dolarów"⁹⁷. Problem ten może być rozwiązany tylko przy efektywnym podejściu do szerokiego zakresu zagadnień współpracy dwustronnej, od współpracy inwestycyjnej, transportu i logistyki po standaryzację i ubezpieczenia.

Kwestia inwestycji w tym kontekście jest szczególnie ważna, ponieważ Polska jest jednym z największych inwestorów w białoruskiej gospodarce. Tylko w 2017 roku tempo wzrostu polskich inwestycji wyniosło 140 proc. Dokładniej mówiąc, "wielkość bezpośrednich inwestycji zagranicznych z tego kraju w 2016 roku przekroczyła 200 milionów dolarów, a w pierwszej połowie tego roku z Polski do białoruskiej gospodarki przyciągnęła ponad 150 milionów dolarów"⁹⁸.

---

⁹⁶ Białoruś i Polska postrzegają siebie jako wiarygodnych partnerów [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-polsha-vidjat-drug-v-druge-nadezhnyh-partnerov-shestakov-272971-2017/>

⁹⁷ Białoruś i Polska spodziewają się wzrostu obrotów handlowych do 4 mld dolarów [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-polsha-rasschityvajut-uvelichit-tovarooborot-do-4-mlrd-273021-2017/>

⁹⁸ Od stycznia do sierpnia białoruski eksport do Polski wzrósł o 19% [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/beloruskij-eksport-v-polshu-za-janvar-avgust-uvelichilsja-na-19-272978-2017/>

W związku z tym perspektywy współpracy między tymi dwoma krajami w dziedzinie transportu i logistyki wyglądają bardzo kusząco. Po pierwsze, szereg polskich firm transportowych i logistycznych wykazało już konkretne zainteresowanie inwestycjami w tej dziedzinie. Po drugie, do tego zainteresowania w dużej mierze przyczynił się fakt, że "w ramach realizacji państwowego programu systemu logistycznego na Białorusi zidentyfikowano 50 lokalizacji dla budowy centrów logistycznych, w tym 18 dla obiektów z możliwością końcowej obróbki produktów"⁹⁹. Jest oczywiste, że realizacja tego programu uczyni Białoruś jeszcze bardziej atrakcyjnym miejscem w euroazjatyckiej przestrzeni gospodarczej i ważnym węzłem strategicznym w realizacji chińskiej inicjatywy strategicznej na gospodarczym pasie Nowego Jedwabnego Szlaku.

Dobłą ilustracją znaczenia tego obszaru współpracy między Białorusią a Polską może być porozumienie z polskim inwestorem w sprawie budowy terminala przeładunkowego na białoruskiej stacji kolejowej Bruzgi, zawarte na Białorusko-Europejskim Forum Inwestycyjnym, które odbyło się w Luksemburgu w październiku 2017 roku. Inwestycja w projekt, która może zostać zakończona już w 2019 roku, wyniesie około 15 milionów euro. Oczywiście, pojawienie się tego terminala przyczyni się tylko do zwiększenia przepływu ładunków tranzytowych przez Białoruś. "Mówimy o pociągach kontenerowych z Chin do Oceanu Atlantyckiego w ramach budowy ożywionego Jedwabnego Szlaku"¹⁰⁰. Dodatkowym warunkiem pomyslniej realizacji tego projektu jest fakt, że polski inwestor - OT Logistic Bel Ltd. - planuje prowadzić działalność inwestycyjną w wolnej strefie ekonomicznej Grodnoinvest.

Nie mniej istotny jest fakt, że "Polska realizuje strategię odpowiedzialnego rozwoju do 2020 r. z myślą o 2030 r., co tworzy nowy etap w zarządzaniu procesami rozwojowymi kraju, odgrywa rolę w zwiększaniu uwagi polskich inwestorów na projekty w gospodarce białoruskiej w obecnej sytuacji". Reformowane jest prawodawstwo gospodarcze, które jest ukierunkowane na potrzeby przedsiębiorstw i tworzy nowe zachęty dla inwestorów"¹⁰¹. Być może również z tego powodu piąte posiedzenie grupy roboczej ds. handlu i inwestycji pomogło stronom konkretnie określić perspektywy współpracy w sektorach takich jak budownictwo, przetwórstwo rolne, pojazdy, sprzęt rolniczy, obróbka drewna, a nawet technologia środowiskowa. W tym ostatnim

---

⁹⁹ Polscy inwestorzy byli zainteresowani budową centrów logistycznych na Białorusi [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: [http://www.belta.by/economics/view/polskie-investory-zainteresowalis-stroitelstvom-v-belarusi-logisticheskikh-tsentrov-272987-2017/](http://www.belta.by/economics/view/polskie-inwestory-zainteresowalis-stroitelstvom-v-belarusi-logisticheskikh-tsentrov-272987-2017/)

¹⁰⁰ Dylenok, J. Polski inwestor wybuduje terminal przeładunkowy na stacji kolejowej Bruzgi / J. Dylenok // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/polskij-investor-postroit-pogruzochnyj-terminal-na-zheleznodorozhnoj-stantsii-bruzgi-273814-2017/>

¹⁰¹ Białoruś i Polska zidentyfikowały obiecujące obszary interakcji gospodarczej [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/belarus-i-polsha-opredelili-perspektivnye-napravlenija-ekonomicheskogo-vzaimodejstviya-273031-2017/>

kierunku, w tym samym październiku 2017 roku, na spotkaniu polsko-białoruskiej grupy ds. zasobów wodnych, strony uzgodniły podpisanie porozumienia o współpracy w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania wód transgranicznych, a także rozwiązanie "kwestii aktualizacji map zagrożenia i ryzyka powodzi na granicy białorusko-polskiej"¹⁰².

FOR AUTHOR USE ONLY

---

¹⁰² Białoruś i Polska planują współpracę w zakresie transgranicznej ochrony wód [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/society/view/belarus-i-polsha-planirujut-sotrudniczat-v-oblasti-ohrany-transgranicznych-vod-272740-2017/>

Białoruś - Niemcy:

nowe projekty, nowe możliwości

Dziś Republika Federalna Niemiec jest jednym z najważniejszych partnerów gospodarczych i inwestycyjnych Republiki Białorusi, o czym świadczą konkretne liczby. Wystarczy powiedzieć, że w 2017 roku obroty handlowe między krajami wzrosły już o ponad jedną czwartą. Dzieje się tak pomimo faktu, że "w roku 2016 Niemcy zajęły czwarte miejsce pod względem obrotów handlowych (2,28 mld dolarów) i eksportu (944 mln dolarów) oraz trzecie pod względem importu (1,33 mld dolarów)"¹⁰³. Fakt, że obecnie na Białorusi istnieje ponad 300 przedsiębiorstw z niemieckim kapitałem i 90 przedstawicielstw różnych firm z Niemiec, znacznie zwiększa tę statystykę. I, jak się wydaje, ich liczba, a także skala białorusko-niemieckiej współpracy gospodarczej w ogóle, mają wszelkie przesłanki do dalszego rozwoju. Świadczą o tym w szczególności wyniki Białorusko-Europejskiego Forum Inwestycyjnego "Białoruś", które odbyło się w Luksemburgu w październiku 2017 roku. Inwestuj w jutro", w ramach którego podpisano szereg porozumień i memorandów z przedstawicielami niemieckich firm.

Przede wszystkim, 21-szym mieszkańcem Chińsko-Białoruskiego Parku Przemysłowego "Wielki Kamień" została firma "Lanz Manufacturers", która podpisała umowę, zgodnie z którą do 2020 roku "planuje się realizację projektu inwestycyjnego w zakresie produkcji i wytwarzania lamp i technologii LED w parku". Wielkość inwestycji powinna wynosić co najmniej 500 tysięcy dolarów"¹⁰⁴. Fakt, że firma ta planuje aktywnie uczestniczyć w przygotowaniach do oddania do użytku obiektów do drugiej Eurogry, która odbędzie się w Mińsku w 2019 roku, a także w relacjonowaniu ulicy Moskowskiej w Brześciu z okazji 1000. rocznicy założenia miasta, wiele mówi. I to pomimo faktu, że głównym obszarem działalności "Lance Manufactures" jest produkcja sprzętu do rehabilitacji medycznej. W związku z tym produkcja lamp LED w parku przemysłowym "Wielki Kamień" może być początkiem obiecującej drogi tego niemieckiego inwestora i do bardziej globalnych projektów na Białorusi.

---

¹⁰³ Białoruś uważa Niemcy za jednego z najważniejszych partnerów gospodarczych - Ambasadora [Zasoby Elektronicznych]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-rassmatrivaet-germaniju-kak-odnogo-iz-vazhnjsih-ekonomicheskikh-partnerov-posol-273525-2017/>

¹⁰⁴ Dylenok, Yu. Na białorusko-europejskim forum inwestycyjnym / Yu. Dylenok // [Zasoby elektroniczne] podpisano szereg umów i memorandów. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/rjad-soglashenij-i-memorandumov-podpisan-na-belorusko-evropejskom-investforume-273539-2017/>

Po drugie, w tym samym parku przemysłowym 105 "Great Stone" wraz z niemiecką firmą "Diffenbacher", która zajmuje się produkcją materiałów kompozytowych o dużych możliwościach zastosowania w budowie maszyn i konstrukcji, planuje się budowę kompleksu do produkcji tych rzeczywistych substytutów metalu, które zaczynają być stosowane wszędzie. W tym przypadku chodzi o stworzenie innowacyjnej produkcji wraz z odpowiednim centrum inżynierskim, które będzie musiało stworzyć niezbędną rezerwę naukową i techniczną dla tego nowoczesnego przedsiębiorstwa. "Projekt, który ma być zrealizowany, jest przeznaczony na ponad 200 milionów euro". <...> Budowa może rozpocząć się już w 2018 r. .

Po trzecie, założyciele spółki zarządzającej Chińsko-Białoruskim Parkiem Przemysłowym "Great Stone" - SZAO "Industrial Park Development Company" - "planują wejść do niemieckiego przedsiębiorstwa, które jest właścicielem największego portu rzecznej w Europie - Duisburg. To samo przedsiębiorstwo w dużej mierze kontroluje transport kolejowy w UE"¹⁰⁶. Mówimy o niemieckiej spółce akcyjnej Duisburg Hafen. Port Duisburg, położony nad brzegiem Renu w Nadrenii Północnej-Westfalii, jest również dostępny dla statków morskich. Uwaga do niego gwałtownie wzrosła po uruchomieniu chińskiego mega-projektu New Silk Road Economic Zone. Chodzi o to, że "linia kolejowa Chongqing-Duisburg skraca czas pociągów kursujących między punktem początkowym a końcowym celem podróży o 50% w porównaniu z transportem morskim"¹⁰⁷. Dlatego bardzo opłacalne jest przewożenie towarów wyprodukowanych w tym samym chińskim Chongqing koleją do Duisburga, a stamtąd do innych krajów europejskich za pośrednictwem firm logistycznych. Dlatego właśnie Duisburg jest dziś ważnym na świecie portem rzeczny. A w parku przemysłowym "Great Stone", jak wiadomo, przy udziale światowego operatora "China Merchants Group" powstaje własne centrum logistyczne, które wraz z przybyciem takiego partnera, jak Duisburg Hafen, może otrzymać niezawodne "europejskie pozwolenie na pobyt".

Po czwarte, spodziewane jest pojawienie się przedsiębiorstw z branży zaawansowanych technologii z Niemiec i innych segmentów białoruskiej gospodarki. W szczególności białoruska CJSC "Atlant" wraz z niemieckimi partnerami realizuje projekt stworzenia mobilnej jednostki chłodniczej, która byłaby zasilana baterią

---

¹⁰⁵ Dylenok, Yu. Na białorusko-europejskim forum inwestycyjnym / Yu. Dylenok // [Zasoby elektroniczne] podpisano szereg umów i memorandumów. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/rjad-soglashenij-i-memorandumov-podpisan-na-belorussko-evropejskom-investforume-273539-2017/>

¹⁰⁶ Wyniki wizyty roboczej w Luksemburgu [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.government.by/ru/content/7600>

¹⁰⁷ Nowy Jedwabny Szlak zacieśnia więzi między Niemcami a Chinami - dyrektor generalny portu w Duisburgu (Zasoby Electronu). - - 2014. - URL: <http://russian.people.com.cn/31518/8582536.html>

słoneczną¹⁰⁸. Jest oczywiste, że takie urządzenia są po prostu niezbędne w miejscach, gdzie nie ma zasilania elektrycznego lub występują przerwy w jego zasilaniu. Dlatego też istotą tego pomysłu jest to, że poprzez konwersję energii słonecznej, aparat powinien być chłodzony, aby mógł pracować od rana do wieczora i zachowywać jedzenie. Ważne jest, że uczestnicy tego innowacyjnego projektu stworzyli już pierwszy prototyp.

Wszystkie te przykłady pokazują, że białorusko-niemiecka współpraca innowacyjna ma ogromny potencjał i jest wiele punktów, które należy pogłębić.

FOR AUTHOR USE ONLY

---

¹⁰⁸ Dylenok, Yu. Lodówka na baterie słoneczne została opracowana przez "Atlant" wspólnie z niemieckimi partnerami (w języku rosyjskim) / Yu. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/holodilnik-na-solnechnyh-batarejah-razrabatyvaet-atlant-sovmestno-s-nemetskimi-partnerami-273807-2017/>

Białoruś - Hiszpania:

priorytety są ustalane przez wspólną komisję

W październiku 2017 roku w Mińsku odbyło się pierwsze posiedzenie wspólnej białorusko-hiszpańskiej komisji międzyrządowej ds. współpracy gospodarczej i przemysłowej. Na spotkaniu strony zastanawiały się nad stanem i perspektywami dwustronnej współpracy w zakresie handlu i inwestycji, a także nad rozszerzeniem ram prawnych. Ważnym wynikiem tej sesji była identyfikacja sześciu priorytetowych sektorów dla rozwoju partnerstwa między białoruskim i hiszpańskim środowiskiem biznesowym - "modernizacja potencjału przemysłowego, efektywność energetyczna, transport i logistyka, infrastruktura, projekty partnerstwa publiczno-prywatnego, technologie informacyjne"¹⁰⁹.

Należy przypomnieć, że Hiszpania jest postrzegana przez stronę białoruską jako jeden z priorytetowych partnerów globalnych i regionalnych o poważnym potencjale dalszego rozwoju stosunków dwustronnych. W lutym 2017 roku minęła 25. rocznica nawiązania stosunków dyplomatycznych między Republiką Białorusi a Królestwem Hiszpanii. Już dziś Mińsk ma nadzieję na skuteczną kontynuację otwartego dialogu z Madrytem, "który z pewnością przyczyni się do dalszego wzmocnienia przyjaznych stosunków między naszymi państwami"¹¹⁰.

Jeszcze do niedawna Hiszpania była bardziej znana na Białorusi jako trzeci co do wielkości kraj wśród krajów zagranicznych pod względem liczby dzieci z regionów, które ucierpiały w wyniku awarii w Czarnobylu. Wiadomo również, że "ponad tysiąc białoruskich studentów rocznie zdobywa kwalifikacje specjalisty w dziedzinie języka hiszpańskiego, odbywa staże zawodowe dla nauczycieli i studentów, wspólne badania naukowe"¹¹¹. Dopiero w 2014 roku dwustronne stosunki białorusko-hiszpańskie weszły w aktywną fazę, która doprowadziła do otwarcia pod koniec 2016 roku Ambasady Republiki Białorusi w Madrycie, której jednym z głównych priorytetów był rozwój współpracy handlowej i gospodarczej.

Już w lutym 2017 roku Państwowy Komitet Nauki i Technologii Białorusi oraz Sekretariat Stanu ds. Badań, Rozwoju i Innowacji Ministerstwa Gospodarki,

---

¹⁰⁹ O pierwszej sesji Wspólnej Międzyrządowej Białorusko-Hiszpańskiej Komisji Współpracy Gospodarczej i Przemysłowej [Zasoby elektroniczne]. -- 2017. - URL: http://mfa.gov.by/press/news_mfa/d1d92f24e5decebe.html

¹¹⁰ Gratulacje dla króla Hiszpanii Filipa VI [Zasoby elektroniczne]. -- 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/pozdravlenie-korolju-ispanii-filippu-vi-17291/

¹¹¹ Komunikat z okazji 25. rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych między Republiką Białorusi a Królestwem Hiszpanii [Zasób elektroniczny]. -- 2017. - URL: http://mfa.gov.by/press/news_mfa/fal1fde1918a571f4.html

Przemysłu i Konkurencyjności Hiszpanii zadeklarowały zamiar podpisania umowy w dziedzinie nauki i technologii, ponieważ były przekonane o dużym potencjale wzajemnego "wzajemnego transferu technologii w priorytetowych obszarach współpracy, takich jak informatyka, nanotechnologia, biotechnologia, medycyna, nowe materiały"¹¹².

Międzynarodowa wystawa specjalistyczna "Transfiere", która odbyła się w lutym 2017 roku w Maladze w Hiszpanii, gdzie organizacje i instytucje białoruskiego Ministerstwa Edukacji, Zasobów Naturalnych i Ochrony Środowiska oraz Narodowej Akademii Nauk zaprezentowały ponad sto zaawansowanych technologicznie i opartych na wiedzy opracowań i eksponatów, była bardzo wymowna na temat perspektyw współpracy między stronami w dziedzinie nauki, technologii i innowacji. Hiszpańskie organizacje inwestycyjne i naukowo-techniczne zainteresowały się białoruskim rozwojem w dziedzinie nowych materiałów i technologii dodatków, a także nowych materiałów magnetycznych i produktów na ich bazie, uznając, że "niektóre rozwiązania technologiczne Białorusi w dziedzinie materiałów magnetycznych mogą być z powodzeniem stosowane przez hiszpańskich producentów transportu kolejowego"¹¹³. Ponadto dużym zainteresowaniem zwiedzających i uczestników tej wystawy cieszył się innowacyjny projekt opracowania zautomatyzowanego systemu monitorowania sytuacji radiacyjnej w strefie oddziaływania białoruskiej EJ. Szereg projektów i opracowań Białoruskiego Państwowego Uniwersytetu Informatyki i Fizyki Radiowej oraz Białoruskiego Narodowego Uniwersytetu Technicznego zostało umieszczonych przez Hiszpańskie Stowarzyszenie Parków Naukowo-Technicznych na jego stronach informacyjnych. Jednocześnie przedstawiciele Białorusi omówili z prezydentem Malagi perspektywę utworzenia wspólnego technoparku, a także możliwość współpracy technoparków w Maladze z podobnymi strukturami w Brześciu i Mińsku.

W czerwcu 2017 r. strony podpisały już memorandum przewidujące utworzenie wspólnej międzyrządowej komisji ds. współpracy gospodarczej i przemysłowej. Zainteresowanie stron rozwojem komponentu gospodarczego stosunków dwustronnych jest dość duże, o czym świadczy skład trzeciego białorusko-hiszpańskiego forum biznesowego, które odbyło się w Madrycie w czerwcu 2017 roku, w którym wzięły udział czołowe hiszpańskie przedsiębiorstwa zainteresowane "projektami w dziedzinie energetyki, infrastruktury, transportu, rolnictwa, wydobywania

---

¹¹² Białoruś i Hiszpania planują podpisać umowę o współpracy naukowo-technicznej [Zasoby elektroniczne]. - -- 2017. - URL: <http://www.belta.by/society/view/belarus-i-ispnija-planirujut-podpisat-soglaszenie-o-nauchno-tehnicheskomsotrudnichestve-233474-2017/>

¹¹³ Hiszpania była zainteresowana rozwojem Białorusi w dziedzinie nowych materiałów [Zasób elektroniczny]. - -- 2017. - URL: <http://www.belta.by/society/view/ispnija-zainteresovalas-razabotkami-belarusi-v-oblasti-novyh-materialov-233646-2017/>

i przetwarzania minerałów, turystyki"¹¹⁴. Najwyraźniej to forum biznesowe stało się swego rodzaju prologiem do pierwszego spotkania wspólnej komisji, podczas którego strony, uznając współpracę inwestycyjną za ważny aspekt stosunków handlowych i gospodarczych między krajami, doszły do wniosku, że istniejący potencjał w tej dziedzinie nie jest jeszcze w pełni wykorzystywany. Dlatego "w najbliższych miesiącach zostaną zawarte umowy o projektach inwestycyjnych między hiszpańskimi i białoruskimi przedsiębiorstwami"¹¹⁵.

Wszystkie te fakty sugerują, że w niedalekiej przyszłości będziemy świadkami konkretnej realizacji różnych białorusko-hiszpańskich projektów inwestycyjnych w sferze handlowej, gospodarczej, naukowej i technologicznej, co zostało zainicjowane pierwszym spotkaniem Wspólnej Międzyrządowej Komisji Współpracy Gospodarczej i Przemysłowej Białorusi i Hiszpanii.

FOR AUTHOR USE ONLY

---

¹¹⁴ W otwarciu białorusko-hiszpańskiego forum biznesu [Zasób elektroniczny] wzięło udział ponad 60 przedstawicieli środowisk biznesowych. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/bolee-60-predstavitelej-delovyh-krugov-prinjali-uchastie-v-otkrytii-belorusko-ispanskogo-biznes-foruma-252716-2017/>

¹¹⁵ Przedsiębiorstwa z Białorusi i Hiszpanii zamierzają zrealizować szereg projektów inwestycyjnych [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/predprijatija-belarusi-i-ispanii-namereny-realizovat-rjad-investproektov-271932-2017/>

Białoruś-Zjednoczone Królestwo: współpracować dla obopólnej korzyści

We wrześniu 2017 roku Minister Stanu do Spraw Europejskich i Amerykańskich Ministerstwa Spraw Zagranicznych Wielkiej Brytanii odwiedził Mińsk. Duncan, który został pierwszym brytyjskim ministrem, który odwiedził Białoruś od ponad 25 lat od nawiązania stosunków dyplomatycznych między państwami, i który, jak się uważa, nakreślił nowy poziom współpracy, jaki Mińsk i Londyn mogą osiągnąć w najbliższej przyszłości.

Na Białorusi Wielka Brytania jest uważana za ważnego partnera w Europie, co potwierdzają konkretne liczby. W 2016 roku wielkość białoruskiego eksportu do tego europejskiego kraju przekroczyła miliard dolarów, stawiając Wielką Brytanię na trzecim miejscu wśród wszystkich krajów świata po Rosji i Ukrainie, zapewniając nadwyżkę białorusko-brytyjskiego bilansu handlowego w wysokości ponad 920 milionów dolarów. Produkty naftowe i mieszanki bitumiczne, nawozy potasowe i azotowe, armatura budowlana i surowy ołów, urządzenia na ciekłych kryształach i odzież zewnętrzną dla kobiet, lornetki i monokulary, sprzęt rentgenowski i meble tradycyjnie zajmują czołowe miejsce wśród dostaw z Białorusi na rynek brytyjski. Ogólnie rzecz biorąc, wymiana handlowa Białorusi "z Wielką Brytanią jest raczej wieloaspektowa - około 190 pozycji towarowych"¹¹⁶. Jeszcze wyżej - na drugim miejscu - Wielka Brytania zajęła drugie miejsce wśród państw-inwestorów w roku 2016, kierując do białoruskiej gospodarki 1,46 miliarda dolarów, z czego 1,39 miliarda dolarów stanowiły inwestycje bezpośrednie. Być może ten czynnik przyczynił się do tego, że do dnia dzisiejszego na Białorusi zarejestrowanych jest "około 450 przedsiębiorstw z kapitałem brytyjskim"¹¹⁷.

Pomoc strony brytyjskiej w przezwyciężeniu skutków awarii elektrowni atomowej w Czarnobylu jest również bardzo ceniona na Białorusi. Wystarczy powiedzieć, że "w Wielkiej Brytanii w pomoc dla strony białoruskiej zaangażowanych jest ponad 100 organizacji charytatywnych. W ciągu ostatnich sześciu lat prawie 8000 dzieci było leczonych w Wielkiej Brytanii"¹¹⁸. Wizyta A. Duncana pokazała jednak, że strony

---

¹¹⁶ Matveev, V. Białoruskie wyroby z drewna będą aktywnie promowane w Wielkiej Brytanii / V. Matveev // [Zasób elektroniczny]. -- 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belorussskuju-produktsiju-derevoobrabotki-budut-aktivno-prodvigat-na-rynok-velikobritanii-268365-2017>

¹¹⁷ Wielka Brytania. [Zasoby elektroniczne] - - 2017. - URL: <https://export.by/uk>

¹¹⁸ Zapis podejścia do prasy ministra spraw zagranicznych Białorusi W. Makieja po wynikach rozmów z Ministrem Stanu ds. Europy i Ameryki Brytyjskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych (26 września 2017 roku, Mińsk) [Zasób elektroniczny]. -- 2017. - URL: http://mfa.gov.by/press/news_mfa/a49a1f18fb246015.html

pragną podjąć nowe kroki w celu rozwinięcia współdziałania, które opiera się na zaufaniu "w obecności wielu obszarów, w których Białoruś i Wielka Brytania mogą współpracować ze sobą z obopólną korzyścią"¹¹⁹. W szczególności strona białoruska wyraziła swoje zainteresowanie realizacją takich wspólnych projektów, które, jak się je nazywa, są ukierunkowane na przyszłość i w których przedstawiciele brytyjskiego biznesu są szczególnie mocni. W tym przypadku mówimy o przemyśle silników elektrycznych i budowie alternatywnych urządzeń energetycznych, a także o technologiach informacyjnych. Aby przyspieszyć ruch w tym kierunku, podczas wizyty Duncana strona podpisały międzyrządową umowę w sprawie zniesienia podwójnego opodatkowania podatków od dochodów i kapitału oraz zapobiegania uchylaniu się od płacenia podatków.

I w tym samym wrześniu 2017 roku temat interakcji w niektórych z powyższych obszarów był już dyskutowany na szczepku przywódców miast Mińsk i Nottingham, które pół wieku temu stały się bliźniakami. Faktem jest, że Nottingham, które obecnie eksploatuje głównie indyjskie i chińskie autobusy elektryczne, poszukuje nowych dostawców tego przyjaznego dla środowiska sprzętu transportowego. Brytyjskie autobusy elektryczne są wyposażone w potężny akumulator, który pozwala na przewóz pasażerów przez cały dzień i w nocy jest ładowany. "Minusem takiego źródła energii jest jego wysoki koszt, ogromna waga, która zmniejsza liczbę pasażerów, a także krótki okres eksploatacji. Baterie w białoruskich autobusach elektrycznych mają małą pojemność i można je naładować w ciągu pięciu minut na końcowych przystankach"¹²⁰. Jeśli weźmiemy pod uwagę, że Brytyjczycy mają limit wykorzystania każdej jednostki pasażerskiego transportu publicznego - nie dłuższy niż osiem lat eksploatacji, to rezultat jest następujący. Autobusy elektryczne w Nottingham muszą w tym okresie wymieniać baterie co najmniej trzy razy. Białoruska magistrala elektryczna i jej źródło zasilania są projektowane od dziesięciu lat. Okazuje się, że za osiem lat, ani jednej wymiany baterii. Korzyści są namacalne. Ponadto władze białoruskiej stolicy, stawiając sobie za cel - wypełnienie interakcji pomiędzy miastami partnerskimi konkretnymi działaniami - zaproponowały zorganizowanie współpracy w zakresie budownictwa mieszkaniowego. Faktem jest, że w Mińsku planowana jest "budowa kompleksu mieszkaniowego "Nottingham" i byłby to symboliczny udział firm z Wielkiej Brytanii w projekcie"¹²¹.

---

¹¹⁹ Spotkanie z Ministrem Stanu ds. Europy i Ameryki Brytyjskiego Biura Spraw Zagranicznych Alana Duncana [Zasoby elektroniczne]. -- 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/vstrecha-s-alanom-dunkanom-17170/

¹²⁰ Brytyjczycy interesowali się białoruskimi elektrycznymi autobusami [Zasoby elektrotechniczne]. -- 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/anglichane-zainteresovali-s-belorusskimi-elektrobusesami-265575-2017/>

¹²¹ Matveeva, N. Nottingham jest zainteresowany współpracą z Mińskiem w dziedzinie edukacji i transportu elektrycznego / N. Matveeva // [Zasoby elektroniczne]. -- 2017. - URL: <http://www.belta.by/regions/view/nottingem-zainteresovan-v-sotrudnichestve-s-minskom-v-sfere-obrazovaniya-i-elektrotransporta-265571-2017/>

Kolejnym obszarem współpracy, który zapowiada się na ciekawe wyniki w najbliższej przyszłości, jest promocja wyrobów białoruskiego przemysłu drzewnego na rynku brytyjskim. Firmy koncernu Bellesbumprom już teraz "dostarczają tarcicę i sklejkę do Wielkiej Brytanii". Ale wolumeny są nadal nieznaczne - 188 tysięcy dolarów za styczeń - lipiec tego roku"¹²². W celu ich zwiększenia w październiku 2017 roku na największej specjalistycznej wystawie międzynarodowej w Birmingham Timber Expo po raz pierwszy zaprezentowano narodową ekspozycję Białorusi, która obejmowała prawie cały asortyment wyrobów białoruskiego przemysłu drzewnego - od surowców po produkty głębokiej obróbki. Produkty te były prezentowane przez OAO Ivatsevichidrev, UE Bellesexport i inne. Wynik: ponad pięćdziesięciu zainteresowanych brytyjskich partnerów biznesowych.

FOR AUTHOR USE ONLY

---

¹²² Białoruscy stolarze oczekują zwiększenia eksportu do Wielkiej Brytanii [Zasób elektroniczny]. - – 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/beloruskie-derevoobrabotchiki-rasschityvajut-narastit-eksport-v-velikobritaniju-265392-2017/>

Białoruś - Serbia:

aktualne zagadnienia związane z interakcją z mediami

W czerwcu 2017 roku, w ramach Dni Mińska w Belgradzie, podpisano umowę o współpracy pomiędzy kanałami telewizyjnymi "STV". (Mińsk) i "Studio B" (Belgrad). Dokument ten stał się kolejnym konkretnym krokiem w kierunku stworzenia wspólnej białorusko-serbskiej przestrzeni medialnej i informacyjnej, która powinna stać się skutecznym narzędziem w rozwoju całego kompleksu stosunków między Białorusią a Serbią.

Już w październiku 2012 roku na szczepku rządowym obu krajów przedstawiciele białoruskiej i serbskiej sfery medialnej mieli za zadanie zrobić wszystko, co w ich mocy, aby "dać naszym narodom szansę na wzajemne poznanie się za pomocą środków masowego przekazu, radia, telewizji i Internetu"¹²³. A w marcu 2013 roku Memorandum o współpracy w zakresie informacji zostało podpisane przez Ministerstwo Informacji Białorusi i Ministerstwo Kultury i Informacji Serbii.

W czerwcu 2015 roku Białoruska Agencja Telegraficzna i serbska agencja informacyjna TANYUG podpisały umowę o współpracy w celu rozszerzenia i wzbogacenia możliwości informacyjnych i analitycznych oraz ustanowienia regularnej wymiany informacji o wydarzeniach na Białorusi i w Serbii. Dokument ten zakłada "regularną wymianę operatywnych i rzetelnych materiałów informacyjnych w języku rosyjskim i angielskim o aktualnych wydarzeniach w życiu krajowym i międzynarodowym ich krajów"¹²⁴. Ponadto strony przewidziały możliwość współpracy w zakresie badania najlepszych praktyk i podnoszenia kwalifikacji dziennikarzy, fotografów i innych osób zawodowo związanych z mediami.

Wszystkie te umowy i porozumienia implikują poważną intensyfikację wysiłków stron w sferze medialnej w zakresie współpracy białorusko-serbskiej, która w ostatnich latach szybko się rozwija, o czym świadczą liczne fakty. Przecież Serbia należy do tych krajów europejskich, z którymi wielkość współpracy Republiki Białorusi ma stałą, pozytywną dynamikę. Wynika to w dużej mierze z faktu, że jeszcze w 2009 roku strony podpisały międzyrządową umowę o wolnym handlu. Od tego czasu - przez siedem lat - obrót handlowy białorusko-serbski wzrósł prawie pięciokrotnie. I pomimo niewielkiego spadku w 2016 roku, kiedy to wolumen wymiany handlowej wyniósł

¹²³ Zalesskiy, B.L. Białoruskie dziennikarstwo międzynarodowe: cechy, tendencje, perspektywy / B.L. Zalesskiy. - Mińsk, BSU, 2014. -- C. 73.

¹²⁴ BelTA podpisał umowę z serbską agencją informacyjną TANUG [Zasoby elektroniczne]. - - 2015. - URL: <http://www.belta.by/society/view/belta-podpisala-soglashenie-s-serbskim-informagentstvom-tanjug-4114-2015/>

113,6 mln dolarów, w pierwszych dwóch miesiącach 2017 roku wzrósł o 62,2%. Jednocześnie "wielkość białoruskiego eksportu do Serbii wzrosła o 42,5% i wyniosła 10,9 mln dolarów, a import z Serbii wzrósł o 83,8% do 12,9 mln¹²⁵dolarów. W styczniu 2017 roku Białoruś i Serbia podpisały mapę drogową rozwoju współpracy na najbliższe dwa lata, w której nakreśliły działania mające na celu zwiększenie wzajemnego obrotu handlowego, realizację długoterminowych wspólnych projektów i stworzenie nowych, a także wzmocnienie współpracy między regionami obu państw. Wniosek, że "współpraca na poziomie regionalnym i miejskim jest ważnym narzędziem dwustronnej współpracy".¹²⁶Został również wysłuchany na 10. sesji Międzyrządowej Białorusko-Serbskiej Komisji ds. Współpracy Handlowej i Gospodarczej, która odbyła się w kwietniu 2017 roku w Belgradzie. Faktem jest, że obecnie nie tylko wszystkie białoruskie ośrodki regionalne, lecz również szereg ośrodków okręgowych ma umowy o współpracy z partnerami serbskimi. Wśród nich: Mińsk i Belgrad, Mohylew i Kragujevac, Homel i Nowy Sad, Grodno i Kraljewo, Witebsk i Nis, Brześć i Subotica, Borysów i Pozharevac, Zasław i Topol, Baranowicze i Kacak, Nowopołock i Krusewac, Żłobin i Smederewo, Mołodienno i Walewo, Połock i Sremska Mirowica, powiat Nieśwież i gmina Zemun.

Cechą charakterystyczną tych partnerstw jest to, że w ostatnich latach zostały one znacznie wzmocnione poprzez gospodarczy komponent współpracy. Przykład Mińska jest w tym względzie bardzo wymowny. Po wynikach pierwszego kwartału 2017 roku Serbia znalazła się w pierwszej dziesiątce największych partnerów handlowych i gospodarczych białoruskiej stolicy. "W okresie styczeń-marzec br. stopa wzrostu handlu z tym krajem wyniosła 307% w porównaniu z tym samym okresem ubiegłego roku i osiągnęła 33 mln dolarów. Serbia dostarcza traktory, pojazdy silnikowe, silniki elektryczne, lodówki i inne produkty¹²⁷. Ale to nie wszystko. Obecnie w Mińsku realizowane są dwa duże projekty inwestycyjne z udziałem serbskich przedsiębiorców - "Mińsk Majak" i "Mińsk-Mir". I tylko w ramach projektu Mińskiej Latarni Miejskiej, w styczniu 2017 roku odbyło się uroczyste otwarcie centrum biznesowego Dana Center i centrum handlowego Dana Mall. Ponadto na początku 2017 roku na pałdziernikowym placu stolicy Białorusi rozpoczął się kolejny projekt inwestycyjny z udziałem partnerów z Serbii - budowa wielofunkcyjnego kompleksu "BC Capital Center". Kolejnym obiecującym obszarem współpracy między Mińskiem a Belgradem

---

¹²⁵ Griszkievicz, A. Białoruś i Serbia wzmocnią współpracę gospodarczą - Krawczenko / A. Griszkievicz // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-serbija-budut-ukrepljat-ekonomicheskoe-sotrudnichestvo-kravchenko-243503-2017/>

¹²⁶ Griszkievicz, A. Bratistic współpraca rozwija 15 par miast białoruskich i serbskich (w języku rosyjskim) / A. Griszkievicz // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/society/view/pobratimskoe-sotrudnichestvo-razvivajut-15-par-gorodov-belarusi-i-serbii-243217-2017/>

¹²⁷ W Belgradzie rozpoczęły się Dni Mińska [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/regions/view/v-belgrade-startovali-dni-minska-251030-2017/>

jest współpraca w dziedzinie miejskiego elektrycznego transportu publicznego. W szczególności mińskie przedsiębiorstwo "Belkommunmash" zamierza dostarczyć do stolicy Serbii około 60 autobusów elektrycznych. Faktem jest, że "transport publiczny w Belgradzie musi zostać odnowiony". <...> Obecnie cały park trolejbusowy stolicy Serbii (około 90 jednostek) jest produkowany przez Belkommunmash. Dostawy zostały dokonane około 5 lat temu¹²⁸.

Jeśli chodzi o inne regiony Serbii, to już teraz istnieje kilka przedsiębiorstw z udziałem strony białoruskiej. Dlatego też dla produkcji montażowej ciągników MTZ w mieście Nowy Sad ważne jest wspieranie go poprzez włączenie go do państwowych regionalnych programów rozwoju rolnictwa w Serbii. Należy zaznaczyć, że w tym serbskim mieście istnieje również Instytut Przemysłu Połowego i Warzywnego, z którym białoruscy uczeni "pracują nad współpracą w zakresie selekcji i produkcji nasion kukurydzy, słonecznika, traw wieloletnich"¹²⁹. A dla spółki joint venture "MAZ-Balkan" w Kragujevacu ważne jest maksymalne zaangażowanie jej możliwości "we wszystkich przetargach na dostawy autobusów i samochodów ciężarowych z silnikami na paliwo gazowe dla agencji rządowych w Serbii"¹³⁰. Najwyraźniej interakcje między regionami Białorusi i Serbii będą rozwijane nie tylko poprzez pogłębianie istniejących partnerstw, ale również poprzez zwiększanie liczby ich uczestników. Świadczy o tym fakt, że podczas Homelskiego Forum Gospodarczego w maju 2017 roku podpisano porozumienie o współpracy pomiędzy regionem Homelskim a Autonomiczną Prowincją Wojwodina, jednym z najbardziej rozwiniętych regionów w Serbii, gdzie uważa się, że we współpracy z regionem Homelskim "istnieje wielki potencjał budowania relacji w różnych dziedzinach"¹³¹.

---

¹²⁸ "Belkommunmash spodziewa się dostarczyć do Belgradu około 60 autobusów elektrycznych [Electronic Resource]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belkommunmash-rasschityvaet-postavit-v-belgrad-okolo-60-elektrobusov-250255-2017/>

¹²⁹ Gryszkiewicz, A. Białoruś i Serbia zamierzają rozwijać współpracę w zakresie produkcji nasion i fitosanitarnej / A. Gryszkiewicz // [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-serbija-namereny-razvivat-sotrudnichestvo-v-proizvodstve-semjan-i-fitosanitarii-243604-2017/>

¹³⁰ Gryszkiewicz, A. Na Białorusi powstają sprzyjające warunki dla funkcjonowania serbskiego biznesu i inwestycji - Kołtawic / A. Gryszkiewicz // [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/v-belarusi-sozdany-blagoprijatnye-uslovija-dlja-funkcionirovanija-serbskogo-biznesa-i-vlozhenija-243601-2017/>

¹³¹ Łysenko, J. Homelszczyzna i autonomiczna prowincja Wojwodina Serbia podpisały porozumienie o współpracy / J. Łysenko // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/regions/view/gomelskaja-oblast-i-avtonomnyj-kraj-voevodina-serbii-podpisali-soglaszenie-o-sotrudnichestve-248291-2017/>

Białoruś - Afganistan: od chęci współpracy

W sierpniu 2017 roku szef władzy wykonawczej w Afganistanie A. A. złożył oficjalną wizytę w Republice Białorusi. Abdullaha, który według stron mógłby otworzyć nową stronę we współpracy między tymi dwoma państwami. W Mińsku stosunek do tego azjatyckiego kraju opiera się na fakcie, że "Afganistan potrzebuje dziś pewnego wsparcia gospodarczego, wojskowego i politycznego ze względu na zachodzące tam procesy"¹³². Deklarując swoją otwartość na dialog w sprawie rozwoju dwustronnej współpracy z Kabulem, strona białoruska podkreśla "potrzebę konsolidacji afgańskiego społeczeństwa, pojednania narodowego i zapewnienia integralności terytorialnej kraju"¹³³. I, jak się wydaje, pozytywne zmiany w tym zakresie zachodzą dziś na ziemi afgańskiej, jeśli na spotkaniu A. Abdullaha z szefem państwa białoruskiego została wyrażona skonsolidowana opinia stron, że "Białoruś i Afganistan powinny przejść od życzeń i rozmów do budowania konkretnej współpracy"¹³⁴. Co więcej, w ostatnich latach stronom udało się nie tylko rozszerzyć ramy prawne stosunków dwustronnych, ale także wzmocnić partnerstwo w przemyśle, rolnictwie i farmacji, o czym świadczą liczby: "Dobrą dynamikę wykazują obroty handlowe, które w pierwszej połowie 2017 roku wzrosły o 34,3% do 12,5 mln¹³⁵ dolarów.

Przy określaniu najbardziej obiecujących obszarów interakcji białorusko-afgańskiej należy wziąć pod uwagę szereg czynników. Po pierwsze, Afganistan jest bogaty w minerały, więc wspólny rozwój tych złóż może być bardzo skutecznym wektorem współpracy. Po drugie, Afganistan już teraz realizuje duże projekty infrastrukturalne nie tylko według własnych standardów, ale także standardów całego regionu w zakresie budowy linii przesyłowych energii elektrycznej, gazociągów, elektrowni wodnych, w których mogłaby uczestniczyć również Białoruś, pod warunkiem określenia możliwych form i mechanizmów jej podłączenia do nich. Po trzecie,

---

¹³² Spotkanie z przedstawicielem prezydenta Afganistanu Mohammada Shakera Kargara [Zasoby elektroniczne]. -- 2015. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/vstrecha-s-predstavitelem-prezidenta-afganistana-moxammadom-shakerom-kargarom-11609/

¹³³ Prezydent Białorusi otrzymał swoje referencje [Zasoby elektroniczne]. - - 2014. - URL: http://president.gov.by/ru/search_ru/getExtendedResults/?query=earch_type=type_all_wordsroup=0rom_day=12rom_month=12rom_year=2014o_day=12o_month=12o_year=2014earch_type_sort=descearch_ok.x=33&search_ok.y=4&search_mode=&search_node=news&search_node_id=374&search_title_name=events.

¹³⁴ Negocjacje z szefem afgańskiej władzy wykonawczej Abdullahem Abdullahem [Zasoby elektroniczne]. -- 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/vstrecha-s-glavoj-ispolnitelnoj-vlasti-afganistana-abdulloj-abdulloj-16855/

¹³⁵ Spotkanie z szefem afgańskiej władzy wykonawczej [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.government.by/ru/content/7438>

Afganistan potrzebuje dziś wysokiej jakości żywności i ogólnego rozwoju rolnictwa opartego na nowoczesnych technologiach, które Białoruś ma i może mieć udział.

Biorąc pod uwagę wszystkie te argumenty, strony doszły do wniosku, że najbardziej obiecującymi obszarami współpracy na tym etapie rozwoju dwustronnych stosunków białorusko-afgańskich są takie dziedziny, jak budowa maszyn i urządzeń, petrochemia i rafinacja ropy naftowej, współpraca rolnicza i wojskowo-techniczna, opieka zdrowotna i szkolenie personelu. Wspólny komitet ds. współpracy handlowej i gospodarczej, o którym zdecydowano podczas wizyty premiera Afganistanu w Mińsku, powinien stać się skutecznym mechanizmem realizacji nakreślonych perspektyw. A mapa drogowa współpracy, którą Mińsk i Kabul podpiszą w najbliższym czasie, stanie się koncepcyjnym punktem odniesienia zarówno dla rządów, jak i środowisk biznesowych Białorusi i Afganistanu.

Niewątpliwie te osiągnięte porozumienia dostarczają nowych impulsów obecnym i potencjalnym uczestnikom białorusko-afgańskiej interakcji. Tak więc Mińskie Zakłady Ciągnikowe, które od 1956 roku wysłały już do tego kraju ponad 20 tysięcy maszyn i mają tam sieć dealerską, zamierzają rozszerzyć gamę dostarczanych urządzeń. Ciągniki wjeżdżają obecnie do Afganistanu na różne operacje wsparcia w zakresie rolnictwa i transportu. Do końca 2017 r. planuje się "wysłać 525 ciągników, około 300 zostało już wysłanych". W zeszłym roku wysłano 470 jednostek¹³⁶.

Amkodor Holding, który dziś zrzesza 29 przedsiębiorstw, produkuje urządzenia dla przemysłu rolno-przemysłowego, budownictwa drogowego, budownictwa mieszkaniowego i użyteczności publicznej, przemysłu drzewnego, kompleksów produkcyjnych i logistycznych oraz dąży do rozwoju stosunków z krajami dalekiego łuku, w tym z Afganistanem, wypracowuje swoje warianty wejścia na rynek afgański. Pierwsza opcja związana jest z pomocą sprzedawcy białoruskiego producenta w Tadżykistanie. Drugi polega na wdrożeniu technologii produkcji montażowej w Uzbekistanie. Przecież Taszkent "produkuje obecnie pięć modeli pojazdów Amkodor". Planowane jest coroczne rozszerzanie zakresu modeli. Do produkcji dostarczono już 44 sztuki w postaci zestawów maszyn, z których montowane są gotowe maszyny¹³⁷.

Kolejnym punktem odniesienia, który powinien znaleźć odzwierciedlenie w rozwijanej mapie drogowej współpracy między Białorusią a Afganistanem, może być tworzenie wspólnej produkcji w rolnictwie i przemyśle, a także rozszerzenie współpracy w

---

¹³⁶ Sergeeva, V. MTZ zamierza rozszerzyć gamę modeli ciągników dostarczanych do Afganistanu / V. Sergeeva // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/mtz-nameren-rasshirit-modelinyj-rjad-postavljaemyh-v-afganistan-traktorov-261724-2017/>

¹³⁷ Sergeeva, V. "Amkodor" opracowuje warianty wejścia na rynek afgański / V. Sergeeva // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/amkodor-prorabatyvaet-varianty-vyhoda-na-rynok-afganistana-261728-2017/>

zakresie górnictwa, budowy dróg, organizacji dostaw produktów rolnych, kształcenia afgańskich specjalistów w białoruskich szkołach wyższych.

FOR AUTHOR USE ONLY

Białoruś - Wietnam: kluczowe ogniwo - regiony

W czerwcu 2017 roku w Mińsku odbyło się Białorusko-Wietnamskie Forum Biznesu, na którym określono sześć obiecujących obszarów współpracy obu państw: 1) przemysł; 2) infrastruktura i budownictwo; 3) rozwój i wykorzystanie zasobów naturalnych; 4) przemysł spożywczy i lekki; 5) technologie informacyjne i komunikacyjne oraz wysokie technologie; 6) turystyka. Intensyfikacja współpracy w każdym z tych obszarów powinna przynieść konkretne rezultaty w bardzo bliskiej przyszłości, ponieważ "roczny obrót handlowy między krajami - nieco ponad 120 milionów dolarów w 2016 roku - jest znacznie niższy od potencjału".¹³⁸ Według stron już w 2018 roku¹³⁹ obroty między Białorusią a Wietnamem powinny osiągnąć 500 milionów dolarów. Najnowsze dane statystyczne pokazują, że planowany wspólny program działań na rzecz wzmocnienia partnerstwa już zaczyna mieć rzeczywisty wpływ: "W pierwszych sześciu miesiącach 2017 r. dwustronna wymiana handlowa wzrosła o 29,8 proc. w porównaniu z tym samym okresem w 2016 r."¹⁴⁰.

Interesujący szczegół: zarówno w Mińsku, jak i w Hanoi jeden z kluczowych aspektów aktualizacji współpracy dwustronnej postrzega się jako istotny impuls do współpracy międzyregionalnej. Jednocześnie strona białoruska podkreśla: "Doświadczenia podobnej pracy z innymi państwami pokazują, że takie więzi są skutecznym narzędziem rozwoju zarówno stosunków humanitarnych i kulturalnych, jak i współpracy w sferze handlowej i gospodarczej"¹⁴¹. Strona wietnamska, wspierając i zachęcając do nawiązywania bezpośrednich kontaktów między regionami obu krajów oraz inicjowania konkretnych planów współpracy, uważa, że "promuje wzajemne zrozumienie, wymianę kulturalną, promocję turystyki, przyciąganie inwestycji oraz wzmocnienie współpracy handlowej i gospodarczej"¹⁴².

¹³⁸ Spotkanie z prezydentem Socjalistycznej Republiki Wietnamu [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.government.by/ru/content/7338>

¹³⁹ An, L. Białoruś i Wietnam przygotowują się do podniesienia poprzeczki współpracy na nowy poziom / V. An // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/interview/view/belarus-i-vjetnam-gotovjatsja-podnjat-planku-sotrudnichestva-na-novyj-uroven-le-an-5637/>

¹⁴⁰ W pierwszej połowie roku Białoruś i Wietnam zwiększyły swoje obroty handlowe o prawie jedną trzecią [Zasobów Elektronicznych]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-vjetnam-v-i-polugodii-avelichilitovarooborot-pochti-na-tret-264281-2017/>

¹⁴¹ Oficjalne rozmowy z prezydentem Wietnamu Chan Dai Quang [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/ofitsialnye-pegovory-c-prezidentom-vjetnama-chan-daj-kuangom-16490/

¹⁴² Quang, C.D. Wietnam i Białoruś dołożą starań, aby osiągnąć obrót handlowy w wysokości 500 milionów dolarów / C.D. Quang // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/interview/view/vjetnam-i-belarus-prilozhat-usilija-dlja-dostizhenija-tovarooborota-v-500-mln-5638/>

Należy przypomnieć, że obecnie białoruskie obwody współpracują z 7 obwodami i miastami Wietnamu, a także "opracowywane są umowy o współpracy obwodów homelskiego i mohylewskiego z obwodami wietnamskimi"¹⁴³. Interesujące perspektywy rozwoju więzi międzyregionalnych są planowane na przykład w interakcji dwóch stolic - **Mińska** i **Hanoi**. Dawno już nawiązały one partnerstwo, ale potencjał tej współpracy nie został jeszcze w pełni wykorzystany. Dlatego też strony zamierzają wypełnić te powiązania konkretnymi projektami. W szczególności "Hanoi planuje realizację projektu budowy 11 linii metra"¹⁴⁴. W związku z tym w Wietnamie zostało już otwarte przedstawicielstwo białoruskiego przedsiębiorstwa "Mińsk Metroproekt", które prawdopodobnie będzie projektować stacje metra "Mińskskaja" w Hanoi i "Białoruskaja" w mieście Ho Chi Minh. Ponadto strona białoruska zamierza wziąć udział w konkursie na projekt i budowę innych obiektów w Wietnamie. Jest to również kwestia rozwoju interakcji pomiędzy organizacjami badawczymi, przemysłowymi, medycznymi i turystycznymi dwóch stolic. Strona wietnamska jest szczególnie zainteresowana dziedziną medycyny z tej listy i jest przede wszystkim zainteresowana "współpracą w zakresie profilaktyki i leczenia chorób onkologicznych"¹⁴⁵.

Głównym partnerem **obwodu mińskiego** w Wietnamie jest **provincia Hyngjen**, która specjalizuje się w produkcji ryżu, szafranu, owoców tropikalnych. Aktywnie rozwijają tu swoją własną infrastrukturę. Wysoki popyt na produkty mięsne i mleczarskie, żywność dla dzieci, a także na produkty przemysłu farmaceutycznego, chemicznego i maszynowego. W sierpniu 2017 r. przedstawiciele tych regionów stwierdzili, że istnieje znaczny potencjał współpracy, głównie w przemyśle i rolnictwie, i podjęli szereg konkretnych kroków w kierunku jego realizacji. W ten sposób "w prowincji od 2017 roku rozpoczęto realizację białorusko-wietnamskich projektów dotyczących przemysłowego montażu ciężarówek MAZ i produkcji¹⁴⁶ wyrobów mleczarskich z wykorzystaniem białoruskich surowców". W szczególności oczekuje się, że otwarcie spółki joint venture do produkcji przetworów mlecznych z białoruskiego mleka w proszku oraz produkcja wyrobów pod białoruską marką w Wietnamie pozwoli na znalezienie nowych nisz sprzedażowych nie tylko na rynku tego kraju.

---

¹⁴³ Azja i Afryka [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://mfa.gov.by/bilateral/asia_africa/

¹⁴⁴ Matwiejewa, N. Hanoi jest zainteresowany przyjęciem doświadczenia Mińska w budowie metra i Biblioteki Narodowej / N. Matwiejewa // [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/regions/view/hanoi-zainteresovan-perenijat-opyt-minska-po-stroitelstvu-metro-i-natsbiblioteki-259478-2017/>

¹⁴⁵ Matwiejewa, N. Mińsk i Hanoi zamierzają zintensyfikować współpracę w dziedzinie zdrowia publicznego / N. Matwiejewa // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/regions/view/minsk-i-hanoi-namereny-aktivizirovat-sotrudnichestvo-v-sfere-zdravoohranenija-259485-2017/>

¹⁴⁶ Obwód miński i obwód heungjeński zamierzają rozwijać współpracę w przemyśle i rolnictwie [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/regions/view/minskaja-oblast-i-provintsija-hyngjen-namereny-razvivat-sotrudnichestvo-v-promyshlennosti-i-apk-260807-2017/>

Eksporterzy z **obwodu brzeskiego** aktywnie rozwijają rynek południowo-wschodniej Azji, wysyłając tam "mięso i produkty uboczne, produkty mleczarskie, silniki i elektrownie"¹⁴⁷. W 2016 roku ich transport do Wietnamu wzrósł pięciokrotnie, a w okresie od stycznia do kwietnia 2017 roku sześciokrotnie. W szczególności, JSC "SaleoKobrin" wysłało na rynek wietnamski pilotażową partię silników i instrukcji obsługi. Brzeska gorzelnia "Belalco" i producent zabawek - Kobrinskoe "Polesie" również wypracowują realne możliwości wejścia na ten rynek. Dodatkowym impulsem do rozwoju białorusko-wietnamskiej współpracy międzyregionalnej będzie niewątpliwie umowa o współpracy podpisana w lipcu 2017 roku między obwodem brzeskim a obwodzie **laotańskim**, która przewiduje budowanie partnerstwa w sferze handlowej, gospodarczej, naukowej, technologicznej i kulturalnej.

FOR AUTHOR USE ONLY

---

¹⁴⁷ Brześć zamierza nawiązać ścisłą współpracę z wietnamską prowincją Laocay [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/regions/view/brestskaja-oblast-namerena-naladit-tesnoe-sotrudnichestvo-s-vjetnamskoj-provintsiej-laokaj-255635-2017/>

Białoruś - Sudan:

fundacja partnerstwa - mapa drogowa

W sierpniu 2017 roku Białoruś i Sudan przyjęły mapę drogową współpracy, w której określono parametry współpracy w przemyśle naftowym i gazowym, wodno-elektrycznym, przemyśle i handlu, szkolnictwie wyższym i badaniach naukowych, bankowości i finansach. Podpisany dokument powinien zapewnić realizację ostatnich umów między Mińskiem a Chartumem w zakresie całego zakresu współpracy dwustronnej, w tym wspólnych projektów, w tym "utworzenie zakładów produkcyjnych białoruskiego sprzętu w Sudanie, organizacja dostaw sprzętu drogowego, miejskiego, leśnego, kompleksów suszenia zboża, prac geologicznych w tym kraju"¹⁴⁸.

Sam fakt przyjęcia mapy drogowej pokazuje, że Białoruś postrzega dziś Sudan jako jednego z kluczowych partnerów na kontynencie afrykańskim i "jest zainteresowana znacznym wzmocnieniem współpracy dwustronnej we wszystkich sektorach"¹⁴⁹. A statystyki pokazują, że w dwustronnym handlu białorusko-sudańskim wyraźnie dominują dostawy eksportowe ciągników, ciężarówek, różnego rodzaju maszyn, transformatorów, oprzyrządowania, opon z Białorusi. Wystarczy powiedzieć, że w latach 2010-2015 obroty handlowe między tymi dwoma krajami wzrosły o 15,4 mln dolarów do 41,3 mln dolarów, osiągając w 2013 r. rekordowy poziom 70,8 mln dolarów.

I nawet jeśli w 2016 roku liczba ta spadła do 38,0 milionów dolarów, sam fakt przyjęcia "mapy drogowej", Mińsk i Chartum pokazały swoją determinację do powrotu do najwyższego poziomu wzajemnych obrotów handlowych w najbliższej przyszłości. Ponadto w ciągu ostatnich trzech lat strony podjęły szereg konkretnych kroków w tym kierunku - "wprowadziły w życie coroczne konsultacje polityczne, wznowiły działalność międzyrządowej komisji ds. współpracy po dziesięciu latach przestoju,

---

¹⁴⁸ Białoruś i Sudan podpisały plan działania na rzecz współpracy [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-sudan-podpisali-dorozhnuju-kartu-razvitija-sotrudnichestva-263976-2017/>

¹⁴⁹ Aleksander Łukaszenko pogratulował prezydentowi Sudanu Omarowi Hassanowi Ahmedowi Al-Baszirowi [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/aleksandr-lukashenko-pozdravil-prezidenta-sudana-omara-xasana-axmeda-al-bashira-15252/

ustanowiły bezpośrednie współdziałanie między ministerstwami przemysłu, rolnictwa, ropy naftowej i energii oraz edukacji"¹⁵⁰.

Oczywistym prologiem do przyjęcia "mapy drogowej" współpracy była wizyta prezydenta Białorusi w Sudanie w styczniu 2017 roku, podczas której nakreślono zainteresowane stanowisko Białorusi w sprawie udziału w projektach rozwoju przemysłowego i infrastrukturalnego na ziemi sudańskiej, utworzenia wspólnych przedsięwzięć w zakresie produkcji rolnej i produkcji samochodów ciężarowych na bazie istniejących zakładów w Sudanie. Mówiąc dokładniej, "pionierem w tym kierunku mógłby być projekt montażu ciągników"¹⁵¹.

Faktem jest, że Mińskie Zakłady Ciągnikowe współpracują z sudańskimi partnerami od 1994 roku. Lokalna firma MIG Agriculture jest wyłącznym dystrybutorem na rynku sudańskim produktów białoruskich producentów ciągników, ciężarówek, opon. W szczególności, sprzedając szereg modeli ciągników, była "jednym z trzech najlepszych dystrybutorów w Sudanie"¹⁵². Ponadto, w odległości zaledwie 15 kilometrów od Chartumu znajduje się miejsce, w którym można zamontować ciągnik. Z kolei w 2016 roku MTW dostarczyła do tego afrykańskiego kraju 123 ciągniki, w pierwszej połowie 2017 roku - 51 kolejnych maszyn, planując do końca roku wysłać tam co najmniej 80 sztuk. Jak widzimy, tendencja wzrostu eksportu jest oczywista. Ale strona białoruska postawiła sobie za cel znaczne zwiększenie obecności tego złożonego produktu technicznego w Sudanie, opierając się na szeregu ważnych argumentów. Po pierwsze, "projektanci zakładu dostosowali ciągnik o mocy 200 KM do warunków klimatycznych w Sudanie, nowy model BELARUS-2023.3 jest już testowany w zakładzie. Nowy ciągnik może pracować w 50-stopniowej temperaturze"¹⁵³. Po drugie, zakład montażowy w Sudanie może być wykorzystywany jako platforma dla białoruskich ciągników, aby dotrzeć do krajów sąsiednich i ogólnie do kontynentu afrykańskiego.

Wśród innych obiecujących obszarów białorusko-sudańskiej współpracy przemysłowej, które w styczniu 2017 roku środowiska biznesowe obu krajów rozważały na forum biznesowym w Chartumie, znalazły się wspólne projekty "w

---

¹⁵⁰ Białoruś i Sudan planują podpisać traktat o przyjaznych stosunkach i współpracy [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/belarus-i-sudan-planirujut-podpisat-dogovor-o-druzhestvennyh-otnoshenijah-i-sotrudnichestve-228043-2017/>

¹⁵¹ Negocjacje z prezydentem Sudanu Omarem Hassanem Ahmedem Al-Bashirem [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/peregovory-s-prezidentom-sudana-omarom-xasanom-axmedom-al-bashirom-15397/

¹⁵² Matveev, V. Produkcja montażowa ciągników MTZ może pojawić się w Sudanie / V. Matveev // [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/sbrochnoe-proizvodstvo-traktorov-mtz-mozhet-pojavitsja-v-sudane-228348-2017/>

¹⁵³ Sergiejewa, W. Montażowa produkcja białoruskich ciągników może powstać w Sudanie / W. Sergiejewa // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/sbrochnoe-proizvodstvo-belorusskih-traktorov-mozhet-byt-sozdano-v-sudane-263919-2017/>

dziedzinie budowy maszyn, górnictwa, kompleksu rolno-przemysłowego i farmacji"¹⁵⁴. Jeśli chodzi o budowę maszyn, w lutym 2017 roku do Sudanu przyjechała z Białorusi pierwsza partia maszyn Mińskich Zakładów Samochodowych - "10 ciężarówek dla firmy Petrola pracującej w sektorze naftowym"¹⁵⁵. Wiosną 2017 roku Sudan przetestował kombajn zbożowy KZS-575 opracowany przez Gomselmash specjalnie dla tego kraju, gdzie sorgo jest jedną z głównych upraw zbożowych. Wersja sudańska odnosi się do dostaw tego sprzętu dla rolników, a perspektywy są bardzo znaczące, ponieważ "sorgo jest sadzone na kilku milionach hektarów"¹⁵⁶. Jednocześnie strona białoruska dąży do tego, aby nie tylko dostarczyć temu afrykańskiemu państwu sprzęt, lecz również zorganizować zgromadzenie na ziemi sudańskiej "pod pewnymi warunkami, które zostaną stworzone przez rząd Sudanu". Wtedy możliwe jest zorganizowanie tu produkcji montażowej maszyn rolniczych i osiągnięcie poziomu lokalizacji około 40%¹⁵⁷.

FOR AUTHOR USE ONLY

---

¹⁵⁴ Białoruś zaofiarowała Sudanowi wspólne projekty biznesowe [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-predlozhila-sudanu-sovmestnye-biznes-proekty-228663-2017/>

¹⁵⁵ Matveev, V.V. Pierwsza technika samochodowa MAZ przybyła do Sudanu / V.Matveev // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/v-sudan-pribyla-pervaja-avtotehnika-maz-234543-2017/>

¹⁵⁶ Sidorchik, V. "Gomselmash" przeprowadza testy kombajnu zbożowego w Sudanie (w języku rosyjskim) / V. Sidorchik // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/gomselmash-provodit-ispytaniya-zernouborochnogo-kombajna-v-sudane-244896-2017/>

¹⁵⁷ Matwiejew, W. Białorusko-Sudyjskie umowy na 50 milionów dolarów są podpisane w Chartumie /W. Matwiejew // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belorusko-sudanskie-dogovorennosti-na-50-mln-podpisany-v-hartume-228714-2017/>

Białoruś - Wenezuela:

w drodze powrotnej do negocjacji

W październiku 2017 roku w Mińsku odbyły się oficjalne rozmowy prezydentów Białorusi i Wenezueli, podczas których strony wyraziły chęć zwiększenia współpracy we wszystkich dziedzinach w najbliższych latach. Na Białorusi Wenezuela jest uważana za strategicznego i bardzo ważnego partnera w Ameryce Łacińskiej, mimo że kraj ten przechodzi ostatnio dość trudny okres. Jeśli chodzi o współpracę z Białorusią, "w związku z trudną sytuacją na świecie, tempo realizacji wspólnych projektów spadło"¹⁵⁸.

Pragniemy przypomnieć, że w 2007 r. strony nawiązały długotrwałe więzi handlowe, gospodarcze i spółdzielcze. Od tego czasu Białoruś zbudowała w Wenezueli cztery zakłady produkujące bloki ceramiczne, ciągniki, maszyny komunalne i drogowe. Jeszcze dziś w tym kraju są "JV "MAZVEN" do montażu ciężarówek MAZ", "Wienie Mińskie ciągniki" do montażu ciągników "Białoruś", zakład montażu ciężkich maszyn drogowych "Makinarnyas Barinas"¹⁵⁹. Od 2007 r. Wenezuela posiada również spółkę joint venture zajmującą się wydobyciem ropy naftowej i gazu, Petrolera Belovenezolana, która koncentruje się na siedmiu złożach ropy naftowej i sześciu polach gazowych, z których cztery znajdują się na zachodzie kraju nad jeziorem Maracaibo, a pozostałe na lądzie na wschodzie Wenezueli. W czasie pracy tego wspólnego przedsiębiorstwa efekt finansowy dla strony białoruskiej wyniósł około 70 milionów dolarów. "W latach 2008-2016 wydobyto ponad 8,4 mln ton ropy i 6,4 mld metrów sześciennych gazu"¹⁶⁰.

Jeśli chodzi o sektor budowlany, to oprócz otwarcia największej cegielni w Ameryce Łacińskiej, białoruska CJSC Belsarubezhstroy od tego samego 2007 roku zajmuje się budową mieszkań na wenezuelskiej ziemi, gdzie jednocześnie realizowane są trzy kontrakty na budowę 19968 mieszkań, a już wybudowano setki tysięcy metrów kwadratowych mieszkań. Wreszcie, w dziedzinie rolnictwa, w Wenezueli kilka lat temu rozpoczęto budowę pierwszego rolniczo-przemysłowego miasteczka, białoruscy

---

¹⁵⁸ Negocjacje z prezydentem Wenezueli Nicolasm Maduro [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/peregovory-c-prezidentom-bolivarianskoj-respubliki-venesuela-nikolasom-maduro-17221/

¹⁵⁹ Matveev, V. Belarus i Wenezuela zgadzają się na uruchomienie produkcji montażowej kosztem dostaw surowców / V. Matveev // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-venesuela-dogovarivajutsja-ob-aktivizatsii-raboty-sborochnyh-proizvodstv-za-schet-postavok-269845-2017/>

¹⁶⁰ Matveev, V. Do rozwoju JV "Petroler BeloVenezolana" potrzebne są dodatkowe inwestycje - Dyrektor Generalny Belorusneft / V. Matveev // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/dlja-razvitijsa-sp-petrolera-belovenezolana-nuzhny-dopolnitelnye-investitsii-gendirektor-belorusnefti-269858-2017/>

specjaliści "wzniesli 176 domów mieszkalnych i magazyn nawozów mineralnych, położyli ponad 20 km dróg i wykarczowali 2,5 tysiąca hektarów krzewów". Dostarczono ponad 400 jednostek specjalistycznych maszyn z Białorusi, 1,2 tys. hektarów obsianego terytorium"¹⁶¹. Uważa się, że wszystko to stanowi tylko jedną piątą tego, co przedstawiciele strony białoruskiej mają do czynienia z rolnictwem w Wenezueli.

Jak widzimy, te dwa kraje naprawdę nie muszą zaczynać od zera, odnawiając porozumienia już osiągnięte w przemyśle i budownictwie, jak również w rolnictwie i produkcji węglowodorów. Tym bardziej, że Wenezuela przyjęła obecnie narodowy program rozwoju boliwariańskiej gospodarki po ropie naftowej, który obejmuje 15 obszarów, od produkcji żywności po najnowocześniejsze technologie, "w tym projekty w przemyśle i rolnictwie". Białoruś może udzielić pomocy w ich realizacji"¹⁶². Dlatego na spotkaniu obu prezydentów w Mińsku postanowiono znacznie zintensyfikować działania wspólnej komisji międzyrządowej i przeprowadzić jej posiedzenie w bardzo bliskiej przyszłości w celu nakreślenia konkretnego planu działania na rzecz realizacji zarówno obiecujących, jak i obecnie realizowanych wspólnych projektów.

W dziedzinie współpracy przemysłowej chodzi o to, aby w pełni wykorzystać możliwości istniejących wspólnych przedsiębiorstw w celu sprzedaży co najmniej połowy ich produktów na wenezuelskim rynku krajowym i wywozu drugiej połowy. Jeśli chodzi o przemysł naftowy i gazowy, "Białoruś jest zainteresowana zwiększeniem wydobycia ropy naftowej w Wenezueli do 2-3 milionów ton rocznie"¹⁶³. W tym celu znacznie wzmocniona zostanie współpraca JV Petrolera BeloVenezolana z białoruskim oddziałowym instytutem badawczo-projektowym "BelNIPIneft". Strategicznym celem instytutu w tym kraju Ameryki Łacińskiej jest "zwiększenie efektywności rozwoju złóż ropy naftowej i gazu ziemnego poprzez wprowadzenie nowych technologii wydobycia oraz racjonalny dobór środków geologicznych i technicznych"¹⁶⁴. W rolnictwie Wenezuela importuje żywność o wartości 10 miliardów dolarów rocznie, ale przy pomocy białoruskich specjalistów planuje się budowę gospodarstw mlecznych, ferm drobiu, ubojni, zakładów przetwórstwa mięsnego,

---

¹⁶¹ Wenezuela prosi o wybudowanie kolejnych pięciu agroturmejów na modelu białoruskim [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/venesuela-prosit-postroit-esche-pjat-agrogorodkov-po-belorusskoj-modeli-269901-2017/>

¹⁶² Białoruś planuje budowę nowych fabryk w Wenezueli i zwiększenie produkcji istniejących [Zasobów Elektronicznych]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-planiruet-postroit-v-venesuele-novye-zavody-i-uvelichit-objemy-proizvodstva-dejstvujuschih-270308-2017/>

¹⁶³ Białoruś jest zainteresowana zwiększeniem wydobycia ropy naftowej w Wenezueli do 2-3 milionów ton rocznie [Zasoby Elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-zainteresovana-v-uvelichenii-dobychi-nefti-v-venesuele-do-2-3-mlnt-v-god-270309-2017/>

¹⁶⁴ Wenezuela planuje rozszerzyć współpracę z Białorusią w sektorze naftowym [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/venesuela-planiruet-rasshirit-sotrudnichestvo-s-belarusiju-v-neftjanoj-sfere-269908-2017/>

zakładów mleczarskich. Wreszcie, w dziedzinie budownictwa "osiągnięto porozumienie w sprawie przydzielenia nowych dzielnic do budowy mieszkań przez białoruskich specjalistów w Wenezueli"¹⁶⁵.

Wszystkie te fakty pokazują, że Mińsk i Caracas zamierzają skupić się na najważniejszych kwestiach w rozwoju partnerstwa, przede wszystkim po to, aby w pełni zrealizować swój potencjał współpracy.

FOR AUTHOR USE ONLY

---

¹⁶⁵ Matveev, V.Chernyi: istnieją pewne ustalenia dotyczące przydziału nowych dzielnic na budowę mieszkań w Wenezueli (w języku rosyjskim) / V.Matveev // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/chernyj-est-dogovorennosti-po-otvodu-novyh-mikrorajonov-dlja-stroitelstva-zhilija-v-venesuele-269871-2017/>

Białoruś - Brazylia: priorytety partnerstwa

W listopadzie 2017 roku odbyło się pierwsze posiedzenie białorusko-brazylijskiej wspólnej komisji ds. współpracy gospodarczej. Fakt ten bardzo elokwentnie ilustruje obecny stan stosunków między tymi dwoma krajami, którego istotą jest to, że "mimo geograficznego oddalenia Brazylia była i pozostaje dla Białorusi najważniejszym partnerem handlowym i gospodarczym Ameryki Łacińskiej".¹⁶⁶ Dlatego dziś strona białoruska jest bardzo zainteresowana znacznym nasileniem kontaktów z partnerami brazylijskimi w sferze gospodarczej, politycznej, naukowej, technicznej i kulturalnej. Przecież Białoruś z jednej strony jest znaczącym importerem brazylijskiego cukru, żelaza, tytoniu, skór i owoców, a z drugiej strony eksportuje wiele nawozów, tekstyliów i sprzętu do tego kraju Ameryki Łacińskiej. Wystarczy powiedzieć, że obroty handlowe białorusko-brazylijskie przekroczyły w roku 2016 pół miliarda dolarów. Ale według stron, "potencjał gospodarczy naszych krajów pokazuje, że możemy pomnożyć wzajemnie korzystną współpracę w handlu, nauce i technologii, edukacji i innych dziedzinach"¹⁶⁷. Dlatego też w lipcu 2017 roku ministerstwa spraw zagranicznych obu państw podpisały memorandum o utworzeniu Wspólnej białorusko-brazylijskiej Komisji Współpracy Gospodarczej, która powinna stać się jednym z najważniejszych instrumentów realizacji wzajemnie korzystnych projektów o charakterze gospodarczym, mających na celu intensyfikację i dalszą rozbudowę stosunków handlowych i gospodarczych, pełniejsze wykorzystanie istniejącego w stosunkach dwustronnych potencjału, który pozwoliłby na zwiększenie i dywersyfikację wzajemnego obrotu handlowego towarów.

W dzisiejszej współpracy białorusko-brazylijskiej najbardziej obiecujące są trzy główne obszary: po pierwsze, wzrost wzajemnego obrotu handlowego towarami i usługami; po drugie, wykorzystanie bardziej złożonych form współpracy między białoruskimi i brazylijskimi podmiotami gospodarczymi; po trzecie, przejście do tworzenia wspólnych przedsięwzięć w dziedzinach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania - budowa maszyn i rolnictwo, ropa naftowa i gaz, a także w sektorze zaawansowanych technologii. Pod tym względem pierwsze posiedzenie białorusko-

---

¹⁶⁶ Gratulacje dla prezydenta Federacyjnej Republiki Brazylii, Michela Temera [Zasoby elektroniczne]. -- 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/pozdravlenie-prezidentu-federativnoj-respubliki-brazilija-mishelu-temeru-17019/

¹⁶⁷ Wywiad E. Shestakova, wiceministra spraw zagranicznych Republiki Białoruś do publikacji "Brasilia in Foco" (8 lipca 2017 r., Brazylia) [Zasób elektroniczny]. -- 2017. - URL: <http://mfa.gov.by/press/smi/c98f377693514952.html>

brazylijskiej wspólnej komisji ds. współpracy gospodarczej można uznać za dość skuteczne.

Po pierwsze, strony zgodziły się na umieszczenie produkcji montażowej białoruskich ciągników w jednym z zakładów w rolno-przemysłowym okręgu Anapolis w państwie Goiás. W tym celu Mińskie Zakłady Ciągnikowe, Ministerstwo Przemysłu Białorusi oraz Sekretariat Rozwoju Gospodarczego Państwa Gujów podpisały stosowny list intencyjny. Po drugie, "zawarto wiele kontraktów handlowych o wartości ponad 40 milionów dolarów"¹⁶⁸. W szczególności, tylko młynek lniany w Orszy i bawełna w Baranowiczach dostarczy do Brazylii tkaniny za prawie półtora miliona dolarów. Ciekawe i obopólnie korzystne może stać się również współdziałanie białoruskich eksporterów z partnerami brazylijskimi w takich dziedzinach, jak "zaopatrzenie rynku brazylijskiego w mieszanki tkanin z dodatkiem wiskozy"; wznowienie współpracy z białoruskimi producentami w zakresie produkcji i dostaw koszul męskich; poszerzenie asortymentu tkanin lnianych dostarczanych do Brazylii. Planowane jest również zaopatrywanie rynku brazylijskiego w materiały zaciemniające, bieliznę pościelową i ręczniki¹⁶⁹. W szczególności Viner Brasil Tecnologia Ltd., przedsiębiorstwo brazylijskie, dostarczy próbną partię swoich towarów do Mogilevkhimvolokno. A z Brazylii planuje się uruchomić dostawy półproduktów garbarskich "vet-blue" na Białoruś w celu zapewnienia załadunku pojemności białoruskich przedsiębiorstw garbarskich.

Co do innych obiecujących obszarów współpracy, wyglądają one bardzo obiecująco: Po pierwsze, chęć otwarcia centrum serwisowego na Białorusi przez jedną z największych na świecie brazylijskich firm budowlanych Embraer; po drugie, podpisanie umowy o współpracy technicznej między PO Belarunefit i Viner Brasil Tecnologia Ltd.; po trzecie, przyjęcie umowy na dostawę nawozów potasowych między Białoruską Spółką Potasową i Camporico; Po czwarte, "trójstronne porozumienie intencyjne pomiędzy MTZ, Bobruiskagromash i Geoterra w sprawie wejścia na brazylijski rynek białoruskich ciągników, osprzętu i przyczep"¹⁷⁰; po piąte, uzgodnione porozumienie o współpracy pomiędzy Białoruską Izbą Handlowo-Przemysłową a Białorusko-Brazylijską Izbą Handlowo-Przemysłową. Należy wierzyć, że wszystkie te konkretne kroki zmierzające do wzmocnienia współpracy białorusko-brazylijskiej wkrótce przyniosą pozytywne rezultaty. Przypomnijmy, że wielkość

---

¹⁶⁸ Anatoly Kalinin złożył roboczą wizytę w Federacyjnej Republice Brazylii [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.government.by/ru/content/7680>

¹⁶⁹ Fabryka lnu Orsha i BPHO dostarcza do Brazylii tkaniny o wartości 1,4 miliona dolarów [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/orshanskij-lnokombinat-i-bpho-postavjat-v-braziliju-tkanej-na-14-mln-279290-2017/>

¹⁷⁰ Podczas wizyty białoruskiej delegacji w Brazylii [Zasoby elektroniczne] zostały zawarte umowy o wartości ponad 40 milionów dolarów. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/kontrakty-na-summu-bolee-40-mln-zakljucheny-vo-vremja-vizita-belorusskoj-delegatsii-v-braziliju-278631-2017/>

wymiany handlowej pomiędzy Białorusią i Brazylią w ciągu siedmiu miesięcy 2017 roku przekroczyła 355 milionów dolarów, a nadwyżka po stronie białoruskiej wyniosła 212,9 milionów dolarów. Eksport białoruskich usług wykazuje dobry wzrost - o prawie 20 procent. Interesujące jest to, że "główne rodzaje usług Republiki Białoruś we współpracy handlowej i gospodarczej z Brazylią obejmują usługi transportu morskiego"¹⁷¹.

FOR AUTHOR USE ONLY

---

¹⁷¹ Stosunki handlowe i gospodarcze [Zasoby elektroniczne]. - – 2017. - URL: <http://brazil.mfa.gov.by/ru/exportby/>

Literatura

1. wyniki pierwszej konferencji konsulów honorowych Republiki Białorusi [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: http://mfa.gov.by/press/news_mfa/c12a5a4e0e51ecd5.html
2. Przemówienie inauguracyjne Pierwszego Wiceministra Spraw Zagranicznych Republiki Białorusi A. Ewoczenki na Pierwszej Konferencji Konsulów Honorowych Republiki Białorusi (5 października 2017 roku, Mińsk) [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://mfa.gov.by/press/statements/b2e6f26f574a482e.html>
3. Spotkanie z konsulami honorowymi Białorusi [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.government.by/ru/content/7548>
4. Końcowe wystąpienie Ministra Spraw Zagranicznych Białorusi W. Makieja na pierwszej konferencji konsulów honorowych Republiki Białorusi (5 października 2017 roku, Mińsk) [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://mfa.gov.by/press/statements/bcc1cb0e38f84b03.html>
5. Dylenok, Yu. Brazylia jest zainteresowana importem usług "Belorusneft" / Yu. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/brazylia-zainteresowana-v-importe-uslug-belorusnefti-269669-2017/>
6. Sergiejewa, W. Nepal jest zainteresowany stworzeniem wspólnej produkcji produktów ekologicznych na Białorusi / W. Sergiejewa // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/nepal-zainteresovan-v-sozdanii-v-belarusi-sovmestnogo-proizvodstva-organicheskikh-produktov-269734-2017>
7. O otwarciu Konsulatu Honorowego Białorusi w Bordeaux [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - Tryb dostępu: http://mfa.gov.by/press/news_mfa/ecccbe4e74b16259.html. - Data dostępu: 08.10.2017.
8. Negocjacje z gubernatorem Obwodu Kaliningradzkiego w Rosji Antonem Alikhanovem [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/vstrecha-s-gubernatorom-kaliningradskoj-oblasti-rossii-antonom-alixanovym-17441/
9. Spotkanie z Gubernatorem Obwodu Kaliningradzkiego Rosji [Zasoby Elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.government.by/ru/content/7630>
10. Białoruś i Obwód Kaliningradzki planują rozwijać współpracę w dziedzinie hodowli bydła mlecznego [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-kaliningradskaja-oblast-planirujut-razvivat-sotrudnichestvo-v-sfere-molochnogo-275727-2017/>
11. Michał Rusyi wziął udział w posiedzeniu Białorusko-Rosyjskiej Rady Długoterminowej Współpracy Białorusi i Obwodu Kaliningradzkiego [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.government.by/ru/content/7631>
12. RRC Oncology planuje dostarczać radiofarmaceutyki do Obwodu Kaliningradzkiego [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/society/view/rnpts-onkologii-planiruet-postavljat-radiofarmpreparaty-v-kaliningradskuju-oblast-275825-2017/>

13. Bezpośrednia usługa lotnicza łączy Kaliningrad z wszystkimi obwodowymi ośrodkami Białorusi - Rusy [Zasób elektroniczny]. - – 2017. - URL: <http://www.belta.by/society/view/prjamoe-aviasoobschenie-svjazhet-kaliningrad-so-vsemi-oblastnymi-tsentrami-belarusi-rusyj-275669-2017/>
14. Spotkanie z gubernatorem obwodu kurskiego Aleksandrem Michajłowem [Zasoby elektroniczne]. - – 2017. - URL: <http://www.government.by/ru/content/7682>
15. Negocjacje z gubernatorem obwodu kurskiego Aleksandrem Michajłowem [Zasoby elektroniczne]. - – 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/vstrecha-s-gubernatorom-kurskoj-oblasti-rossii-aleksandrom-mixajlovym-17601/
16. Obwód kurski planuje podpisać umowy o współpracy z Mińskiem, Witebskiem i Grodnem [Zasoby elektroniczne]. - – 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/kurskaja-oblast-planiruet-zakljuchit-soglashenija-o-sotrudnichestve-s-minskom-vitebskom-i-grodno-278942-2017/>
17. Mińscy budowniczy są gotowi do realizacji zadań o dowolnej złożoności w obwodzie kurski - Rimashevsky [Zasób elektroniczny]. - URL: <http://www.belta.by/regions/view/minskie-stroiteligtovy-realizovat-v-kurskoj-oblasti-zadachi-ljuboj-slozhnosti-rimashevskij-279043-2017/>
18. Obwód kurski jest zainteresowany dalszą współpracą z BelAZ [Zasób elektroniczny]. - – 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/kurskaja-oblast-zainteresovana-v-dalnejshem-sotrudnichestve-s-belazom-279287-2017/>
- 19) Białoruś i obwód Włodzimirski zamierzają zintensyfikować współpracę w sektorze energetycznym [Zasoby elektroniczne]. - – 2017. - URL: http://atom.belta.by/ru/news_ru/view/belarus-i-vladimirskaja-oblast-namereny-aktivizirovat-sotrudnichestvo-v-sfere-energetiki-9700/
20. Umowa między Rządem Republiki Białorusi a Administracją Obwodu Włodzimirskiego (Federacja Rosyjska) o handlu i współpracy gospodarczej, naukowej, technicznej i społecznej oraz kulturalnej [Zasób elektroniczny]. - – 2015. - URL: <http://lawbelarus.com/003753>
21. Współdziałanie regionów: Państwo Unii - lokomotywa integracji euroazjatyckiej: projekt / esej inform.-integr., wywiad: B. Zalessky, M. Valkovsky, A. Greshnikov. - Mińsk: Biznesosset, 2016. - – 316 c. 55 l. szlamu.
22. Białoruś i obwód Włodzimirski rozszerzają współpracę [Zasób elektroniczny]. - – 2017. - URL: http://www.minskstroy.by/press_centrl/novosti/2017/belarus_i_vladimirskaja_oblast/
23. Białoruś - Rosja: współpraca regionów: projekt inform.-integracja / redakcja. B.L. Zalessky, E.A. Korovkin, M.E. Korovkin. - Mińsk: BelTA, 2010. - 320 s.: Silt.
24. Białoruś i obwód Włodzimirski podpisały plan współpracy na lata 2018-2020 [Zasoby elektroniczne]. - – 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-vladimirskaja-oblast-podpisali-plan-sotrudnichestva-na-2018-2020-gody-279536-2017/>

25. Technologie i innowacje we współpracy między regionami państwa Unii jako impuls dla rozwoju integracji euroazjatyckiej: Inform.-Integr. Project / ess., wywiad: B. Zalessky, M. Valkovsky, A. Greshnikov. - Mińsk: Biznesosset, 2017. - 274 s.: 41 szlamów.
26. Browar, E. Nowa linia montażowa dla ciągników "Białoruś" została otwarta w Czerepowcu / Browar E. // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/novyj-konvejer-po-sborke-tractorov-belarus-otkrylsja-v-cherepovtse-271044-2017/>
27. Piwowar, E. Pierwsza partia ładowarek została wyprodukowana w Czerepowcu przez białoruską technologię / E. Piwowar // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/pervaja-partija-pogruzchikov-vypuschna-v-cherepovtse-po-beloruskoj-tehnologii-271083-2017/>
28. Euroazjatycka Unia Gospodarcza: aspekt regionalny: projekt / esej informacyjno-integracyjny, ankieter. B. Zalessky, M. Valkovsky, A. Mostovoy. - Mińsk: Biznesosset, 2014. - 246 s.: 46 szlamów.
29. Spotkanie z szefem Republiki Czecheńskiej Ramzanem Kadyrowem [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/vstrecha-s-glavoj-chechenskoj-respubliki-ramzanom-kadyrovym-17164/
30. Spotkanie z szefem Republiki Czecheńskiej Ramzanem Kadyrowem [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.government.by/ru/content/7518>
31. Kadyrow, R. O słowie prezydenta, wizerunku Czeczenii i współpracy / R. Kadyrow // [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/interview/view/o-slove-prezidenta-imidzhe-chechni-i-sotrudnichestve-kadyrov-podelilsja-vpechatlenijami-ot-vstrechi-s-5791/>
32. Wspólna Przestrzeń Gospodarcza: Integracja Regionów : Informational-Integ. Project / ess., ankieter: B. Zalessky, M. Valkovsky, A. Mostovoy. - Mińsk : Sieć biznesowa, 2013. - 244 s.: 46 szlamów.
33. Chigarskikh, I. Chigarskikh // [Zasób elektroniczny]. Dlaczego Viktor Zimin pojechał do Łukaszenki i dlaczego Chakasja pojechał do Chin? - - 2016. - URL: <http://shans.online/zachem-viktor-zimin-poehal-k-lukashenko-i-dlya-chego-hakasii-kitajtsy/>
34. Browar, E. Service Center of BelAZ zostanie zbudowany w Chakasji (po rosyjsku) / E. Brewery // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/servisnyj-tsentr-belaza-postrojat-v-hakasii-269741-2017/>
35. Chakasja bardzo potrzebuje białoruskiej kariery i sprzętu rolniczego - szefa regionu [Zasobów Elektronicznych]. - - 2016. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/hakasija-ochen-nuzhdaetsja-v-beloruskoj-karjernoj-i-selhoztehnike-glava-regiona-196650-2016/>
36. Chakasja i Białoruś na etapie realnej interakcji [Zasoby elektroniczne]. - - 2016. - URL: <http://r-19.ru/news/ekonomika/khakasija-i-belarus-na-stadii-realnogo-vzaimodeystviya/>
37. Chakasja rozszerza swoje granice współpracy z Białorusią [Zasób elektroniczny]. - - 2016. - URL: <https://www.postkomsg.com/news/various/209113/>

38. Szef Chakasji podsumował wyniki udziału republiki w forum regionów Rosji i Białorusi [Zasób elektroniczny]. - - 2016. - URL: <http://vg-news.ru/n/121784>
39. Aleksander Łukaszenko spotkał się z Pełnomocnikiem Prezydenta Rosji Wiktorem Tołokoskim [Zasoby elektroniczne]. - - 2013. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/aleksandr-lukashenko-vstretitsja-s-polnomochnym-predstavitelem-prezidenta-rossii-viktorom-tolokoskim-6303/
40. Fiedruk, R.S. Współpraca Republiki Białorusi z Krajem Primorskim Federacji Rosyjskiej / R.S. Fiedruk, A.W. Mochałow, A.S. Timochin // Białoruś we współczesnym świecie: materiały XII Międzynarodowej Konferencji poświęconej 92. rocznicy Białoruskiego Uniwersytetu Państwowego, 30 października 2013 r. / pod redakcją A.W. Mochałowa. V.G. Shadursky [et al.]. - Mińsk: Centrum Wydawnicze BSU, 2013. - - C. 59–60.
41. Zalessky, B. Stosunki międzynarodowe i media. Cechy wielosektorowej współpracy międzynarodowej w okresie globalnych wyzwań / B. Zalessky. - Palmarium Academic Publishing: Saarbrücken, Deutschland / Niemcy, 2016. - - 392 c.
42. Browar, E. Białoruś i Primorski Kraj rozpracują możliwość stworzenia w regionie białoruskiej produkcji montażowej traktorów / Browar E. // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-primorskij-kraj-prorabotajut-vozmozhnost-sozdanijsa-v-regione-sborochhnogo-proizvodstva-274172-2017>
43. Informacja o współpracy Kraju Primorskiego z Republiką Białorusi [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://adm-ussuriisk.ru/ussuri_borough/biznes-gorodskogo-okruga/information-on-belarus/9727-informacii-po-sotrudnichestvu-primorskogo-kraya-s-respublikoy-belarus.html
44. Primorsky Krai [Zasoby elektroniczne]. - - 2016. - URL: <https://export.by/primorye>
45. Oficjalne rozmowy z prezydentem Kazachstanu Nursultaniem Nazarbajevem [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/ofitsialnye-peregovory-s-prezidentom-kazaxstana-nursultanom-nazarbaevym-17546/
46. Stosunki między Białorusią a Kazachstanem osiągnęły wysoki poziom strategiczny - Nazarbajew [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/otnoshenija-belarusi-i-kazahstana-vyshli-na-vysokij-strategicheskij-uroven-nazarbaev-278130-2017/>
47. Dylenok, Yu. Około 400 uczestników zgromadziło białorusko-kazachskie forum biznesowe w Mińsku/Ju. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/około-400-uchastnikov-sobral-belorusko-kazahstanskij-biznes-forum-v-minske-278134-2017/>
48. Przedsiębiorstwa z Bellesbumprom zwiększyły eksport do Kazachstanu o 42,3% w okresie styczeń-wrzesień [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/predpriijatija-bellesbumproma-v-janvare-sentjabre-uelichili-eksport-v-kazahstan-na-423-278065-2017/>
49. Dylenok, Yu. Duże kontrakty są podpisywane na białorusko-kazachskim forum biznesowym / Yu. Dylenok/ [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL:

<http://www.belta.by/economics/view/krupnye-kontrakty-podpisany-na-belorusko-kazahstanskom-biznes-forume-278142-2017/>

50. Dylenok, Yu. Wyłącznym dealerem "Gomselmash" w Kazachstanie został JSC "Agromashholding" / Yu.Dylenok // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/ekskluzivnym-dilerom-gomselmasha-v-kazahstane-stalo-ao-agromashholding-278165-2017/>

51. Dylenok, Yu. Białoruś i Kazachstan intensyfikują współpracę w zakresie rozwoju cyfrowych korytarzy transportowych (w języku rosyjskim) / Yu. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-kazahstan-aktivizirujut-sotrudnichestvo-v-razvitiit-sifrovych-transportnyh-koridorov-278213-2017/>

52. Przegląd wyników polityki zagranicznej Republiki Białoruś i działalności Ministerstwa Spraw Zagranicznych w 2017 roku [Zasób elektroniczny]. - - 2018. - URL: <http://mfa.gov.by/publication/reports/a8a5169b6e487b3b.html>

53. Matwiejewa, N. Stosunki między Białorusią a Kazachstanem nabrały charakteru sojuszniczego i strategicznego - Bulegenow / N. Matwiejewa // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/otnoshenija-belarusi-i-kazahstana-priobreli-sojuznicheskij-i-strategicheskij-harakter-bulegenov-266564-2017/>

54. W Kazachstanie uruchomiono produkcję sprzętu samochodowego MAZ [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/v-kazahstane-zapuscheno-proizvodstvo-avtotehniki-maz-256106-2017/>

55. Sidorczyk, W.W. Dwa nowe modele kombajnów zbożowych zostaną opanowane w 2018 roku w białorusko-kazachskiej spółce joint venture / W.Sidorczyk // [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/newscompany/view/dve-novye-modeli-zernouborocznyh-kombajnov-osvojat-na-belorusko-kazahstanskom-sp-v-2018-godu-278818-2017/>

56. Jak wychowuje się gospodarkę Kazachstanu w dziedzinie [Zasoby elektroniczne]. - - 2016. - URL: https://forbes.kz/process/economy/kak_v_polevyih_usloviyah_podnimayut_ekonomiku_kazahstana/

57. Akaszin, W.Mińsk - Kokshetau: projekt korzystny dla obu stron (w języku rosyjskim) / W.Akaszin // [Zasoby elektroniczne]. - - 2016. - URL: <http://apgazeta.kz/2016/10/01/minsk-kokshetau-vzaimovyygodnyj-proekt/>

58. Wywiad z Anatolijem Mikołajem Mikołajem, Ambasadorem Nadzwyczajnym i Pełnomocnikiem Republiki Białorusi w kazachskiej agencji informacyjnej Chabar (11 czerwca 2014 roku) [Zasób elektroniczny]. - URL: <http://mfa.gov.by/press/smi/d8d30fc5ce4d68be.html>

59. Białoruś i Kazachstan planują projekt stworzenia wspólnej produkcji samolotów bezzałogowych [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-kazahstan-namechajut-proekt-po-sozdaniu-sovmestnogo-proizvodstva-bespilotnikov-278212-2017/>

60. Dwustronna współpraca handlowa i gospodarcza [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://kazakhstan.mfa.gov.by/ru/bilateral_relations/trade_economic/
61. O wynikach handlu zagranicznego Republiki Białorusi i Ukrainy w 2016 roku [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: http://ukraine.mfa.gov.by/ru/bilateral_relations/trade_economic/
62. Białoruś i Ukraina omówią promocję wzajemnego handlu [zasoby elektroniczne] na spotkaniu Komisji Międzypaństwowej w Kijowie. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-ukraina-na-zasedanii-mezhpravkomissii-v-kieve-obsudjat-stimulirovanie-vzaimnoj-torgovli-257135-2017/>
63. Pierwsze na Białorusi przedsiębiorstwo produkujące klocki hamulcowe zostało otwarte na Starych Autostradach [Zasób Elektronu]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/pervoe-v-belarusi-predprijatje-po-proizvodstvu-tormoznyh-kolodok-otkrylos-v-staryh-dorogah-267852-2017/>
64. Sidorczik, Homelskie i Chersońskie regiony planują utworzenie JV w budowie maszyn i przetwórstwie rolnym (w języku rosyjskim) / V.Sidorchik // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/regions/view/gomelskaja-i-hersonskaja-oblasti-planirujut-sozdat-sp-v-mashinostroenii-i-selhozpererabotke-266822-2017/>
65. BelAZ dostarczył pięć wywrotek na Ukrainę [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belaz-postavil-v-ukrainu-pjat-karjernih-samosvalov-264698-2017/>
66. Kirgizja jest zainteresowana rozwojem stosunków handlowych i gospodarczych z Białorusią [Zasób elektroniczny]. - - 2013. - URL: <http://www.belvpo.com/ru/26710.html>
67. Andrey Kobayakov spotkał się z szefem kirgiskiego rządu [Zasoby elektroniczne]. - - 2015. - URL: <http://www.government.by/ru/content/6027>
68. Na posiedzeniu Międzyrządowej Białorusko-Kirgiskiej Komisji ds. Współpracy Handlowej i Gospodarczej [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://kyrgyzstan.mfa.gov.by/ru/embassy/news/b7a170b217ff5943.html>
69. Kirgizja jest zainteresowana tworzeniem produkcji montażowej białoruskich maszyn rolniczych [Surowiec elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/kyrgyzstan-zainteresovan-v-sozdanii-sborochnyh-proizvodstv-belorusskoj-selhoztehniky-251058-2017/>
70. Omuraliev zauważył pozytywny trend w rozwoju stosunków między Kirgistanem a Białorusią [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/omuraliev-otmetil-pozitivnuju-tendentsiju-v-razvitii-otnoshenij-mezhdu-kyrgyzstanom-i-belarusiju-269017-2017/>
71. Matwiejewa, N. Biszkek planuje zakupić sprzęt do rozwoju transportu publicznego od mińskich przedsiębiorstw / N. Matwiejewa // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/bishkek-planiruet-zakupit-u-minskih-predpriyatij-tehniku-dlja-razvitija-obschestvennogo-transporta-265609-2017/>

72. Spotkanie z przewodniczącym gruzińskiego parlamentu Irakli Kobakhidze [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/vstrecha-s-predsedeatelim-parlamenta-gruzii-irakliem-kobaxidze-17492/
73. Białoruś i Gruzja zacieśniają współpracę w zakresie realizacji polityki konkurencji [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://белга.бел/economics/view/belarus-i-gruzija-aktivizirujut-sotrudnichestvo-v-oblasti-realizatsii-konkurentnoj-politiki-276796-2017/>
74. Stosunki pomiędzy organami ustawodawczymi Białorusi i Gruzji powinny osiągnąć nowy poziom - Kobakhidze [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/otnosheniya-zakonodatelnih-organov-belarusi-i-gruzii-dolzhen-vyjti-na-novyj-uroven-kobakhidze-276669-2017/>
75. Prelegenci białoruskiego i gruzińskiego parlamentu podpisali wspólne oświadczenie w sprawie współpracy [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/spikery-belorusskogo-i-gruzinskogo-parlamentov-podpisali-sovmestnoe-zajavlenie-o-sotrudnichestve-276782-2017/>
76. Białoruscy posłowie są zdeterminowani do współpracy z parlamentem Gruzji - Andrejczenką [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/belorusskie-deputaty-nastroeny-na-predmetnuju-rabotu-s-parlamentom-gruzii-andrejchenko-276707-2017/>
77. Białoruś uważa Gruzję za jednego ze swoich strategicznych partnerów - Miaśnikowicza [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/belarus-schitaet-gruziju-odnim-iz-strategicheskikh-partnerov-mjasnikovich-276652-2017/>
78. Kulyagin, S. Mogilev i Batumi podpisali memorandum o nawiązaniu przyjaznych stosunków / S. Kulyagin // [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/regions/view/mogilev-i-batumi-podpisali-memorandum-ob-ustanovlenii-druzhestvennyh-svjazej-265669-2017/>
79. Na początku 2018 roku w Mińsku ma się odbyć Regionalne Forum Zrównoważonego Rozwoju [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/regionalnyj-forum-po-ustojchivomu-razvitiu-planirujutsja-provesti-v-minske-v-nachale-2018-goda-264868-2017/>
80. W ramach obchodów 80-lecia obwodu mińskiego, BELAZ OJSC odwiedził delegację gruzińskiego Kraju Kachetii [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: http://www.belaz.by/press/news/2018/oa0_belaz_v_ramkah_prazdnovani/
81. Współpraca Gruzji z Republiką Białorusi [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <https://export.by/georgia>
82. Mińsk i Tbilisi stały się miastami bliźniaczymi [Zasób elektroniczny]. - - 2015. - URL: <http://mamuli.by/minsk-i-tbilisi-stali-gorodami-pobratimami/>
83. Żdanowicz, V. Twins. Mińsk i Tbilisi / W. Żdanowicz // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <https://minsknews.by/pobratimiyi-minsk-i-tbilisi/>
84. Na spotkaniu Ambasadora Białorusi w Gruzji M. Myatlikowa z Przewodniczącym Tbilisi Sakrebulo G. Tkemaladze [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: <http://georgia.mfa.gov.by/ru/embassy/news/c2a863c0c016dd7f.html>

85. Białoruskie produkty żywnościowe cieszą się dużym popytem w Gruzji [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/beloruskie-produkty-pitanija-polzujutsja-bolshim-sposom-v-gruzii-276694-2017/>
86. Nedashkovskaya, M. Brest i Batumi stali się bliźniakami / M. Nedashkovskaya // [Zasoby elektroniczne]. - - 2015. - URL: <http://mamuli.by/brest-i-batumi-stali-pobratimami/>
87. W Batumi planowane jest otwarcie Białoruskiego Centrum Handlowego [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/regions/view/beloruskij-torgovij-tsentr-planiruetsja-otkryt-v-batumi-259344-2017/>
88. Oficjalna wizyta w Gruzji [Zasoby elektroniczne]. - - 2015. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/ofitsialnyj-vizit-v-gruziju-11241/
89. Baidan, E. Umowa o przyjaźni i współpracy między Homelem a Kutaisi zostaje podpisana / E. Baidan // [Zasób elektroniczny]. - - 2016. - URL: <http://newsgomel.by/news/mezhdu-gomelem-i-kutaisi-podpisano-soglashenie-o-druzhbe-i-sotrudnichestve>
90. Shuia, O. Heart jest otwarty na przyjaźń. / O. Shuia. // [Zasoby elektroniczne] - - 2017. - URL: <http://belsmi.by/archive/article/73054>
91. O czwartej sesji Międzyrządowej Białorusko-Gruzińskiej Komisji Współpracy Gospodarczej [Zasoby elektroniczne]. - - 2018. - URL: http://mfa.gov.by/press/news_mfa/be31d6495f7d43e1.html
92. Białoruś i Polska postrzegają siebie jako wiarygodnych partnerów [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-polsha-vidjat-drug-v-druge-nadezhnyh-partnerov-shestakov-272971-2017/>
93. Białoruś i Polska spodziewają się wzrostu obrotów handlowych do 4 mld dolarów [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-polsha-rasschityvajut-uelichit-tovarooborot-do-4-mlrd-273021-2017/>
94. Od stycznia do sierpnia białoruski eksport do Polski wzrósł o 19% [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/beloruskij-eksport-v-polshu-za-janvar-avgust-uelichilsja-na-19-272978-2017/>
95. Polscy inwestorzy byli zainteresowani budową centrów logistycznych na Białorusi [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/polskie-investory-zainteresovali-stroitelstvom-v-belarusi-logisticheskikh-tsentrov-272987-2017/>
96. Dylenok, J. Polski inwestor wybuduje terminal przeładunkowy na stacji kolejowej Bruzgi / J. Dylenok // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/polskij-investor-postroit-pogruzochnyj-terminal-na-zheleznodorozhnoj-stantsii-bruzgi-273814-2017/>
97. Białoruś i Polska zidentyfikowały obiecujące obszary interakcji gospodarczej [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/politics/view/belarus-i-polsha-opredelili-perspektivnye-napravlenija-ekonomicheskogo-vzaimodejstviya-273031-2017/>

98. Białoruś i Polska planują współpracę w zakresie transgranicznej ochrony wód [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/society/view/belarus-i-polsha-planirujut-sotrudniczat-v-oblasti-ohrany-transgranichnyh-vod-272740-2017/>
99. Białoruś uważa Niemcy za jednego z najważniejszych partnerów gospodarczych - Ambasadora [Zasobów Elektronicznych]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-rassmatrivaet-germaniju-kak-odnogo-iz-vazhnejshih-ekonomicheskikh-partnerov-posol-273525-2017/>
100. Dylenok, Yu. Na białorusko-europejskim forum inwestycyjnym / Yu. Dylenok // [Zasoby elektroniczne] podpisano szereg umów i memorandumów. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/rjad-soglashenij-i-memorandumov-podpisan-na-belorusko-evropejskom-investforume-273539-2017/>
101. Dylenok, Yu. Wspólna produkcja materiałów kompozytowych z Dieffenbacher planowana jest w "Great stone" / Yu. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/sovместnoe-s-dieffenbacher-proizvodstvo-kompozitnyh-materialov-planiruetsja-postroit-v-velikom-kamne-273748-2017/>
102. Wyniki wizyty roboczej w Luksemburgu [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.government.by/ru/content/7600>
103. Nowy Jedwabny Szlak zacieśnia więzi między Niemcami a Chinami - dyrektor generalny portu w Duisburgu (Zasoby Electronu). - - 2014. - URL: <http://russian.people.com.cn/31518/8582536.html>
104. Dylenok, Yu. Lodówka na baterie słoneczne została opracowana przez "Atlant" wspólnie z niemieckimi partnerami (w języku rosyjskim) / Yu. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/holodilnik-na-solnechnyh-batarejah-razrabatyvaet-atlant-sovmestno-s-nemetskimi-partnerami-273807-2017/>
105. O pierwszej sesji Wspólnej Międzyrządowej Białorusko-Hispańskiej Komisji Współpracy Gospodarczej i Przemysłowej [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: http://mfa.gov.by/press/news_mfa/d1d92f24e5decebe.html
106. Gratulacje dla króla Hiszpanii Filipa VI [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/pozdravlenie-korolju-ispanii-filippu-vi-17291/
107. Komunikat z okazji 25. rocznicy nawiązania stosunków dyplomatycznych między Republiką Białorusi a Królestwem Hiszpanii [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: http://mfa.gov.by/press/news_mfa/fa1fde1918a571f4.html
108. Białoruś i Hiszpania planują podpisać umowę o współpracy naukowo-technicznej [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/society/view/belarus-i-ispaniya-planirujut-podpisat-soglashenie-o-nauchno-tehnichskom-sotrudnichestve-233474-2017/>
109. Hiszpania była zainteresowana rozwojem Białorusi w dziedzinie nowych materiałów [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/society/view/ispaniya-zainteresovalas-razrabotkami-belarusi-v-oblasti-novyh-materialov-233646-2017/>

110. W otwarciu białorusko-hispańskiego forum biznesu [Zasób elektroniczny] wzięło udział ponad 60 przedstawicieli środowisk biznesowych. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/bolee-60-predstavitelej-delovyh-krugov-prinjali-uchastie-v-otkrytii-belorusko-ispanskogo-biznes-foruma-252716-2017/>
111. Przedsiębiorstwa z Białorusi i Hiszpanii zamierzają zrealizować szereg projektów inwestycyjnych [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/predprijatija-belarusi-i-ispanii-neramereny-realizovat-rjad-investproektov-271932-2017/>
112. V. Matveev, V. Białoruskie wyroby drzewne będą aktywnie promowane w Wielkiej Brytanii / V. Matveev // [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/beloruskuju-produktsiju-derevoobrabotki-budut-aktivno-prodvigat-na-rynek-velikobritanii-268365-2017>
113. Wielka Brytania. [Zasoby elektroniczne] - - 2017. - URL: <https://export.by/uk>
114. Zapis podejścia do prasy ministra spraw zagranicznych Białorusi W. Makieja po wynikach rozmów z Ministrem Stanu ds. Europy i Ameryki Brytyjskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych (26 września 2017 roku, Mińsk) [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: http://mfa.gov.by/press/news_mfa/a49a1f18fb246015.html
115. Spotkanie z Ministrem Stanu ds. Europy i Ameryki Brytyjskiego Biura Spraw Zagranicznych Alana Duncana [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/vstrecha-s-alanom-dunkanom-17170/
116. Brytyjczycy interesowali się białoruskimi elektrycznymi autobusami [Zasoby elektrotechniczne]. - - 2017. URL: <http://www.belta.by/economics/view/anglichane-zainteresovali-beloruskimi-elektrobusesami-265575-2017/>
117. Matveeva, N. Nottingham jest zainteresowany współpracą z Mińskiem w dziedzinie edukacji i transportu elektrycznego / N. Matveeva // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/regions/view/nottingem-zainteresovan-v-sotrudnichestve-s-minskom-v-sfere-obrazovaniija-i-elektrotransporta-265571-2017/>
118. Zalesskiy, B.L. Białoruskie dziennikarstwo międzynarodowe: cechy, tendencje, perspektywy / B.L. Zalesskiy. - Mińsk, BSU, 2014. - - 374 c.
119. BelTA podpisał umowę z serbską agencją informacyjną TANUG [Zasoby elektroniczne]. - - 2015. - URL: <http://www.belta.by/society/view/belta-podpisala-soglaszenie-s-serbskim-informagentstvom-tanjug-4114-2015/>
120. Griszkievicz, A. Białoruś i Serbia wzmocnią współpracę gospodarczą - Krawczenko / A. Griszkievicz // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-serbija-budut-ukrepjat-ekonomicheskoe-sotrudnichestvo-kravchenko-243503-2017/>

121. Griszkievicz, A. Bratistic współpraca rozwija 15 par miast białoruskich i serbskich (w języku rosyjskim) / A. Griszkievicz // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/society/view/pobratimskoe-sotrudnichestvo-razvivajut-15-par-gorodov-belarusi-i-serbii-243217-2017/>
122. W Belgradzie rozpoczęły się Dni Mińska [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/regions/view/v-belgrade-startovali-dni-minska-251030-2017/>
123. "Belkommunmash spodziewa się dostarczyć do Belgradu około 60 autobusów elektrycznych [Electronic Resource]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belkommunmash-rasschityvaet-postavit-v-belgrad-okolo-60-elektrobusov-250255-2017/>
124. Gryszkievicz, A. Białoruś i Serbia zamierzają rozwijać współpracę w zakresie produkcji nasion i fitosanitarnej / A. Gryszkievicz // [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-serbija-namereny-razvivat-sotrudnichestvo-proizvodstve-semjan-i-fitosanitarii-243604-2017/>
125. Gryszkievicz, A. Na Białorusi powstają sprzyjające warunki dla funkcjonowania serbskiego biznesu i inwestycji - Kołtawic / A. Gryszkievicz // [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/v-belarusi-sozdany-blagoprijatnye-uslovija-dlja-funkcionirovanija-serbskogo-biznesa-i-vlozhenija-243601-2017/>
127. Łysenko, J. Homelszczyzna i autonomiczna prowincja Wojwodina Serbia podpisały porozumienie o współpracy / J. Łysenko // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/regions/view/gomelskaja-oblast-i-avtonomnyj-kraj-voevodina-serbii-podpisali-soglashenie-o-sotrudnichestve-248291-2017/>
128. Spotkanie z przedstawicielem prezydenta Afganistanu Mohammada Shakera Kargara [Zasoby elektroniczne]. - - 2015. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/vstrecha-s-predstavitelem-prezidenta-afganistana-moxammadom-shakerom-kargarom-11609/
129. Prezydent Białorusi otrzymał swoje referencje [Zasoby elektroniczne]. - - 2014. - URL: http://president.gov.by/ru/search_ru/getExtendedResults/?query=earch_type=type_all_wordsroup=0rom_day=12rom_month=12rom_year=2014o_day=12o_month=12o_year=2014earch_type_sort=de_ssearch_ok.x=33&search_ok.y=4&search_mode=&search_node=news&search_node_id=374&search_title_name=events
130. Negocjacje z szefem afgańskiej władzy wykonawczej Abdullahem Abdullahem [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/vstrecha-s-glavoj-ispolnitelnoj-vlasti-afganistana-abdulloy-abdulloy-16855/
131. Spotkanie z szefem afgańskiej władzy wykonawczej [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.government.by/ru/content/7438>
132. Sergeeva, V. MTZ zamierza rozszerzyć gamę modeli ciągników dostarczanych do Afganistanu / V. Sergeeva // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/mtz-nameren-rasshirit-modelnyj-rjad-postavljaemyh-v-afganistan-tractorov-261724-2017/>

133. Sergeeva, V. "Amkodor" opracowuje warianty wejścia na rynek afgański / V. Sergeeva // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/amkodor-prorabatyvaet-varianty-vyhoda-na-rynek-afganistana-261728-2017/>
134. Spotkanie z prezydentem Socjalistycznej Republiki Wietnamu [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.government.by/ru/content/7338>
135. An, L. Białoruś i Wietnam przygotowują się do podniesienia poprzeczki współpracy na nowy poziom / V. An // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/interview/view/belarus-i-vjetnam-gotovjatsja-podnjat-planku-sotrudnichestva-na-novyj-uroven-le-an-5637/>
136. W pierwszej połowie roku Białoruś i Wietnam zwiększyły swoje obroty handlowe o prawie jedną trzecią [Zasobów Elektronicznych]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-vjetnam-v-i-polugodii-uvlechili-tovarooborot-pochti-na-tret-264281-2017/>
137. Oficjalne rozmowy z prezydentem Wietnamu Chan Dai Quang [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/ofitsialnye-peregovory-c-prezidentom-vjetnama-chan-daj-kuangom-16490/
138. Quang, C.D. Wietnam i Białoruś dołożą starań, aby osiągnąć obrót handlowy w wysokości 500 milionów dolarów / C.D. Quang // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/interview/view/vjetnam-i-belarus-prilozhat-usilija-dlja-dostizhenija-tovarooborota-v-500-mln-5638/>
139. Azja i Afryka [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://mfa.gov.by/bilateral/asia_africa/
140. Negocjacje z prezydentem Sudanu Omarem Hassanem Ahmedem Al-Bashirem [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/peregovory-s-prezidentom-sudana-omarom-xasanom-axmedom-al-bashirom-15397/
141. Matveev, V. Produkcja montażowa ciągników MTZ może pojawić się w Sudanie / V. Matveev // [Zasób elektroniczny]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/sborochnoe-proizvodstvo-traktorov-mtz-mozhet-pojavitsja-v-sudane-228348-2017/>
142. Sergiejewa, W. Montażowa produkcja białoruskich ciągników może powstać w Sudanie / W. Sergiejewa // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/sborochnoe-proizvodstvo-belorusskih-traktorov-mozhet-byt-sozdano-v-sudane-263919-2017/>
143. Matveev, V.V. Pierwsza technika samochodowa MAZ przybyła do Sudanu / V. Matveev // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/v-sudan-pribyla-pervaja-avtotehnika-maz-234543-2017/>
144. Sidorchik, V. "Gomselmash" przeprowadza testy kombajnu zbożowego w Sudanie (w języku rosyjskim) / V. Sidorchik // [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL:

<http://www.belta.by/economics/view/gomselmash-provodit-ispytaniya-zernouborochnogo-kombajna-v-sudane-244896-2017/>

145. Matwiejew, W. Białorusko-Sudyjskie umowy na 50 milionów dolarów są podpisane w Chartumie /W. Matwiejew // [Zasoby elektroniczne]. - – 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belorusko-sudanskie-dogovorennosti-na-50-mln-podpisany-v-hartume-228714-2017/>

146. Negocjacje z prezydentem Wenezueli Nicolasem Maduro [Zasoby elektroniczne]. - – 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/peregovory-c-prezidentom-bolivarianskoj-respubliki-venesuela-nikolasom-maduro-17221/

147. Matveev, V. Belarus i Wenezuela zgadzają się na uruchomienie produkcji montażowej kosztem dostaw surowców / V. Matveev // [Zasoby elektroniczne]. - – 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-i-venesuela-dogovarivajutsja-ob-aktivizatsii-raboty-sborochnyh-proizvodstv-za-schet-postavok-269845-2017/>

148. Matveev, V. Do rozwoju JV "Petroler BeloVenezolana" potrzebne są dodatkowe inwestycje - Dyrektor Generalny Belorusneft / V. Matveev // [Zasoby elektroniczne]. - – 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/dlja-razvitija-sp-petrolera-belovenesolana-nuzhny-dopolnitelnye-investitsii-gendirektor-belorusnefti-269858-2017/>

149. Wenezuela prosi o wybudowanie kolejnych pięciu agroturmejów na modelu białoruskim [Zasób elektroniczny]. - – 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/venesuela-prosit-postroit-esche-pjat-agrogorodkov-po-beloruskoj-modeli-269901-2017/>

150. Białoruś planuje budowę nowych fabryk w Wenezueli i zwiększenie produkcji istniejących [Zasobów Elektronicznych]. - – 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-planiruet-postroit-v-venesuele-novye-zavody-i-velichit-objemy-proizvodstva-dejstvujuschih-270308-2017/>

151. Białoruś jest zainteresowana zwiększeniem wydobycia ropy naftowej w Wenezueli do 2-3 milionów ton rocznie [Zasoby Elektryczne]. - – 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/belarus-zainteresowana-v-velichenii-dobychi-nefti-v-venesuele-do-2-3-mlnt-v-god-270309-2017/>

152. Wenezuela planuje rozszerzyć współpracę z Białorusią w sektorze naftowym [Zasoby elektroniczne]. - – 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/venesuela-planiruet-rasshirit-sotrudnichestvo-s-belarusju-v-neftjanoj-sfere-269908-2017/>

153. Matveev, V. Chernyi: istnieją pewne ustalenia dotyczące przydziału nowych dzielnic na budowę mieszkań w Wenezueli (w języku rosyjskim) / V. Matveev // [Zasoby elektroniczne]. - – 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/chernyj-est-dogovorennosti-po-otvodu-novyh-mikrorajonov-dlja-stroitelstva-zhilija-v-venesuele-269871-2017/>

154. Gratulacje dla prezydenta Federacyjnej Republiki Brazylii, Michela Temera [Zasoby elektroniczne]. - – 2017. - URL: http://president.gov.by/ru/news_ru/view/pozdravlenie-prezidentu-federativnoj-respubliki-brazilija-mishelu-temeru-17019/

155. Wywiad E. Shestakova, wiceministra spraw zagranicznych Republiki Białoruś do publikacji "Brasilia in Foco" (8 lipca 2017 r., Brazylia) [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://mfa.gov.by/press/smi/c98f377693514952.html>
156. Anatoly Kalinin złożył roboczą wizytę w Federacyjnej Republice Brazylii [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.government.by/ru/content/7680>
157. Fabryka Inu Orsha i BPHO dostarczą do Brazylii tkaniny o wartości 1,4 miliona dolarów [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/orshanskiy-lnokombinat-i-bpho-postavjat-v-braziliju-tkanej-na-14-mln-279290-2017/>
158. Podczas wizyty białoruskiej delegacji w Brazylii [Zasoby elektroniczne] zostały zawarte umowy o wartości ponad 40 milionów dolarów. - - 2017. - URL: <http://www.belta.by/economics/view/kontrakty-na-summu-bolee-40-mln-zakljucheny-vo-vremja-vizita-belorusskoj-delegatsii-v-braziliju-278631-2017/>
159. Stosunki handlowe i gospodarcze [Zasoby elektroniczne]. - - 2017. - URL: <http://brazil.mfa.gov.by/ru/exportby/>

FOR AUTHOR USE ONLY

FOR AUTHOR USE ONLY

FOR AUTHOR USE ONLY

**More
Books!**

yes
I want morebooks!

Buy your books fast and straightforward online - at one of world's fastest growing online book stores! Environmentally sound due to Print-on-Demand technologies.

Buy your books online at
www.morebooks.shop

Kaufen Sie Ihre Bücher schnell und unkompliziert online – auf einer der am schnellsten wachsenden Buchhandelsplattformen weltweit! Dank Print-On-Demand umwelt- und ressourcenschonend produziert.

Bücher schneller online kaufen
www.morebooks.shop

KS OmniScriptum Publishing
Brivibas gatve 197
LV-1039 Riga, Latvia
Telefax: +371 686 20455

info@omniscryptum.com
www.omniscryptum.com

OMNIScriptum

FOR AUTHOR USE ONLY

FOR AUTHOR USE ONLY

FOR AUTHOR USE ONLY